

**JAARVERSLAG
VOOR DE
WETGEVENDE
KAMERS**

2005

Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle
Agence fédérale de Contrôle nucléaire
Föderale Agentchaft für Nukleare Kontrolle
Federal Agency for Nuclear Control

instelling van openbaar nut
opgericht bij de wet van 15 april 1994

onder het toezicht van
de minister van binnenlandse zaken

jaarverslag 2005
voor de wetgevende Kamers

Mission statement

**Het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle
zal, als bevoegde onafhankelijke overheid,**

zorgen

**voor het naleven en het verbeteren van de regelgeving betreffende de
bescherming van de bevolking, de werknemers en het leefmilieu tegen het
gevaar van de ioniserende straling.**

Daarvoor zal het Agentschap:

- **een equipe van bevoegde deskundigen uitbouwen en in stand houden, de beschikbare middelen efficiënt aanwenden met het oog op het doeltreffend realiseren van zijn doelstellingen**
- **een controle uitvoeren, vanaf de initiële exploitatievoorwaarden tot de ontmanteling, met inbegrip van de regelmatige inspecties, op alle menselijke activiteiten, die kunnen leiden tot een stijging van de blootstelling van de bevolking en de werknemers aan de ioniserende straling**
- **een doeltreffend radiologisch toezicht op het grondgebied uitoefenen**
- **zijn competentie ter beschikking stellen voor noodgevallen**
- **het onderzoek en de ontwikkeling aansporen en coördineren, het reglementaire gebied inbegrepen**
- **de wetgever de reglementaire wijzigingen voorstellen die het noodzakelijk acht gezien de wetenschappelijke en sociaal-economische evolutie**

Last but not least, zal het werken in een geest van overleg en dialoog met alle betrokkenen en er ten allen tijde naar streven om een neutrale, objectieve en evenwichtige informatie te verstrekken.

**welk, wat, wie, hoe?
en waar het antwoord zich bevindt.**

	pagina
Woord vooraf	7
Welke waarden het Agentschap nastreeft	8
Wat de kerntaken van het Agentschap zijn	10
Hoe de regelgeving evolueerde in 2005	10
Hoe de ontplooiing van het Agentschap in 2005 werd voortgezet	14
Welk statuut het Agentschap heeft	18
Hoe het Agentschap wordt bestuurd	18
Hoe de Wetenschappelijke Raad is samengesteld	20
Hoe het Agentschap is georganiseerd	23
Welke markante feiten zich voordeden in 2005	24
Een terugblik op 2005	25
1. Wat het Agentschap in 2005 presteerde als vergunningsverlenende overheid	31
1.1 De oprichting en uitbating van nucleaire inrichtingen	32
1.2 Het transport van radioactieve materialen	43
1.3 De medische toepassingen van ioniserende straling	45
1.4 De maatregelen inzake non-proliferatie en de fysieke beveiliging	48
1.5 De Kempense Antenne	52

2. Wat het Agentschap in 2005 presteerde als controlerende overheid	53
2.1 De uitbating van nucleaire inrichtingen	54
2.2 Het transport van radioactieve materialen	62
2.3 De medische toepassingen van ioniserende straling	65
2.4 De maatregelen inzake non-proliferatie en de fysieke beveiliging	67
2.5 Het toezicht op de omgevingsradioactiviteit en noodplanning.....	70
2.6 Het toezicht op de natuurlijke stralingsbelasting	75
3. Wat het Agentschap in 2005 presteerde als informerende overheid	79
Welke internationale contacten het Agentschap onderhoudt	81
Wie in het Agentschap het werk verzet	85
Hoe het Agentschap wordt gefinancierd	86
Wat de financiële resultaten van het Agentschap zijn	87
Bijlage: het FANC in het parlementaire halfroond	90

een dubbele aflossing.

Dit werkingsverslag over het jaar 2005 is reeds het 4de op rij. Het werd opgebouwd volgens hetzelfde concept als de vorige jaren, maar het is weerom wat lijviger uitgevallen. Net zoals vorig jaar wordt in een speciale bijdrage teruggeblikt op enkele markante gebeurtenissen of evoluties van het werkingsjaar 2005. De storm die het Agentschap oogstte kan in dit verslag niet onbesproken blijven. Het Agentschap maakt van de gelegenheid gebruik om zijn visie te geven op deze woelige periode in de rubriek *'terugblik op 2005'*.

Dit jaarverslag verschijnt in september 2006. Het voorwoord is daarom ondertekend door twee voorzitters – de afscheidnemende en de nieuw gemandateerde. Dit feit illustreert op treffende wijze de recente gebeurtenissen die zich aan de top van het Agentschap hebben voltrokken. Na het neerleggen van zijn functie als directeur-generaal werd de heer J.-P. Samain inderdaad op 1 juli 2006 opgevolgd door de heer W. De Roovere. Om redenen van taalpariteit die de wetgever heeft ingesteld tussen de functies van directeur-generaal en deze van voorzitter van de raad van bestuur heeft deze aflossing ook gevolgen voor het voorzitterschap van de raad. Volgens het koninklijk besluit van 4 juni 1999 neemt in dat geval het oudste lid behorend tot de andere taalrol automatisch de voorzittershamer ad interim over. En zo geschiedde.

In de loop van 2006 werd in de Kamer van Volksvertegenwoordigers een bijzondere werkgroep *'nucleaire veiligheid'* opgericht, die tegen het einde van dit jaar aanbevelingen moet formuleren over de toekomstige werking van het Agentschap. Het Agentschap ziet met vol vertrouwen deze werkzaamheden tegemoet. Het Agentschap heeft een bijzondere band met parlementaire evaluaties, want het is zelf een product van zulke werkzaamheden. Dit jaarverslag werd samengesteld ten behoeve van Kamer en Senaat, zoals artikel 26 van de wet op het Agentschap het voorschrijft. Het verschijnt bijgevolg op het gepaste ogenblik om de leden van de werkgroep accuraat te informeren. Op vraag van zijn toezichhoudende minister heeft het Agentschap bovendien een nota opgesteld *'Opdracht en bestuursvorm van het FANC'*, waarin uitvoerig wordt ingegaan over de interne samenhang tussen de uiteenlopende opdrachten die het Agentschap vervult en zijn onafhankelijk statuut. Aldus hoopt het Agentschap een bijdrage te hebben geleverd om de discussie over haar werking te objectiveren.

Willy De Roovere
directeur-generaal

Tom Vanden Borre
uittredend voorzitter

Michel Jurisse
voorzitter a.i.

welke waarden het Agentschap nastreeft.

Ten dienste van de samenleving

Het Agentschap wil, in een geest van dienstverlening aan de bevolking, zijn steentje bijdragen tot een gezond leefmilieu en een veilige wereld. Als openbare instelling is het Agentschap verantwoording verschuldigd over de uitvoering van zijn openbare opdracht en over de besteding van de haar ter beschikking gestelde middelen.

Absolute voorrang aan de bescherming van de bevolking

Zoals gewenst door de wetgever en overeenkomstig de verwachtingen van de samenleving zal het Agentschap voorrang verlenen aan de bescherming van de volksgezondheid, aan veiligheid en beveiliging, en aan de ontwikkeling van doelmatige instrumenten inzake stralingsbescherming. Het moet gevoelig zijn voor politieke, economische of financiële aspecten, maar in de standpunten die het Agentschap zal innemen zullen overwegingen inzake volksgezondheid, beveiliging, veiligheid en bescherming van het leefmilieu altijd de voorrang krijgen en duidelijk merkbaar zijn.

Aanpak van "burger van de wereld"

Alhoewel de voornaamste opdracht van het Agentschap zich toespitst op de bescherming van de Belgische bevolking, zal het zich eveneens actief bezighouden, met het leefmilieu en de gezondheid van andere bevolkingsgroepen en van de komende generaties (afvalproblemen) in het vooruitzicht van een duurzame ontwikkeling. In dezelfde geest en in de context van de globalisering zal het Agentschap er tevens over waken dat naar een internationale harmonisatie gestreefd wordt.

Onafhankelijkheid

Zich bewust zijnde van zijn verantwoordelijkheid tegenover de samenleving, van de op het spel staande belangen en van de potentiële druk, en in de geest gewild door de wetgever, zal het Agentschap zorgvuldig alle situaties vermijden die zijn onafhankelijkheid of die van zijn personeelsleden kunnen aantasten in de uitvoering van zijn of hun opdrachten inzake stralingsbescherming, veiligheid of beveiliging. Het naleven van deze onafhankelijkheid alsook de wettelijke verplichting om neutrale en objectieve informatie te verstrekken, vormen echter een uitdaging op zich.

Het Agentschap beseft dat het deze principes alleen kan verwezenlijken via de praktijk van vallen en opstaan en door zichzelf voortdurend in vraag te stellen.

Doelmatig en doeltreffend

Het Agentschap zal zich zodanig organiseren dat zijn werking en zijn verwezenlijkingen getoetst kunnen worden aan de doelstellingen van voortdurende kwaliteitsverbetering.

Nauwkeurigheid en wetenschappelijke competentie

Het Agentschap zal de voorwaarden creëren die gunstig zijn voor het behoud en de bestendige ontwikkeling van de competentie van zijn personeelsleden en zal een klimaat van accuraat en uitstekend werken bevorderen.

Transparantie

Zonder te ontkennen dat sommige situaties een zekere terughoudendheid vereisen en met respect voor het wettelijke kader, geeft het Agentschap duidelijk de voorkeur aan de verspreiding van neutrale en objectieve informatie. Transparantie vormt de voorwaarde voor de maatschappelijke geloofwaardigheid van het Agentschap.

Overleg

De "gemeenschap der regelgevers" op het gebied van stralingsbescherming, nucleaire veiligheid en fysieke beveiliging is er zich meer en meer van bewust dat het noodzakelijk is om de "belanghebbende partijen" terdege te betrekken. Het Agentschap geeft daarom de voorkeur aan een politiek van overleg met de vertegenwoordigers van alle betrokken groepen.

Bevordering van de individuele en collectieve ethische reflexie

Het Agentschap zal discussiefora inrichten om de ethische problemen die voortspruiten uit de uitvoering van zijn opdracht bespreekbaar te maken. Uit de resultaten van deze ontmoetingen zal lering worden getrokken voor de toekomst, meer bepaald met betrekking tot de houding die moet worden aangenomen in bepaalde situaties en bij voorhanden zijnde problemen, en de oplossingen die een uitweg kunnen bieden. Het Agentschap zal voorwaarden creëren die de uitwerking bevorderen van een aangepaste ethische code, gesteund op een ruim overleg met het personeel.

wat de kerntaken van het Agentschap zijn.

Het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle werd door de wetgever opgericht als een *onafhankelijke veiligheidsautoriteit*, die met het nodige gezag en met de vereiste deskundigheid toeziet op het veilige verloop van alle werkzaamheden waar met radioactieve stoffen of met ioniserende straling wordt omgesprongen. De veilige uitbating van de kerncentrales vormt hier ongetwijfeld de blikvanger, hoewel dit niet de hoofdactiviteit is van het Agentschap. Bij de realisatie van de opdrachten en verantwoordelijkheden van het Agentschap staat de bescherming van de bevolking, van de werkers en van het leefmilieu tegen de nucleaire en radiologische risico's centraal. Hoe het Agentschap zijn missie opvat en welke waarden het daarbij centraal stelt, wordt elders in dit verslag toegelicht.

Het Agentschap heeft op 1 september 2001, na een lange aanloopperiode, zijn bevoegdheden opgenomen. Het verleent sindsdien op autonome wijze vergunningen of adviseert zijn toezichthoudende minister bij de toekenning ervan. Het controleert de naleving van de uitgevaardigde regelgeving en de opgelegde vergunningsvoorwaarden via inspecties. Het superviseert de controles die erkende instellingen in zijn opdracht uitvoeren in de vergunde installaties.

Daarnaast hecht het Agentschap veel belang aan de ontwikkeling van zijn waakzaamheidsfunctie, hetzij zijn capaciteit om adequaat te reageren op elke gebeurtenis of evolutie die een reële of potentiële dreiging inhoudt en die daarom vraagt om een veiligheidsbeoordeling, gevolgd door preventieve of curatieve maatregelen. In dit kader wil het Agentschap zich uitbouwen tot een onafhankelijk kennis- en expertisecentrum inzake nucleaire veiligheid en stralingsbescherming dat ten dienste staat van de beleidsverantwoordelijken, de uitbaters van nucleaire installaties én de bevolking. Het wil een operationele organisatie zijn die de aanwezigheid van radioactieve stoffen in de leefomgeving bestendig opvolgt, die op ieder ogenblik paraat staat om eventuele noodsituaties het hoofd te kunnen bieden en die malafide praktijken met radioactieve materialen of nucleaire technologie in een vroeg stadium weet op te sporen.

hoe de regelgeving evolueerde in 2005.

EVOLUTIE VAN DE NATIONALE REGELGEVING

Met de ontplooiing van het Agentschap op 1 september 2001 is er tegelijkertijd ook een einde gekomen aan de rechtskracht van de wet van 29 maart 1958 en het koninklijk besluit van 28 februari 1963 (beter bekend als het ARBIS-1963), die samen gedurende bijna 40 jaar de nucleaire activiteiten in ons land in goede reglementaire banen hebben geleid. Hun rol in het regelgevend landschap wordt sindsdien overgenomen door een nieuw 'koppel' bestaande uit enerzijds de *wet van 15 april 1994 betreffende de bescherming van de bevolking en van het leefmilieu tegen de uit ioniserende stralingen voortvloeiende gevaren en betreffende het Federaal Agentschap voor Nucleaire*

Controle en anderzijds het *koninklijk besluit van 20 juli 2001 houdende Algemeen Reglement op de Bescherming van de bevolking, van de werknemers en het leefmilieu tegen het gevaar van de Ioniserende Stralingen (ARBIS-2001)*. De tekst van de wet en van het lijvige reglement zijn te raadplegen op de website van het Agentschap in een gecoördineerde versie die rekening houdt met de laatst doorgevoerde wijzigingen.

Naast deze basisregelgeving op het gebied van stralingsbescherming en nucleaire veiligheid zijn er nog andere regelgevende teksten die de werking van de nucleaire sector conditioneren vanuit andere invalshoeken en bekommernissen. Deze regelgeving heeft ook een weerslag op de werking van het Agentschap. De belangrijkste wetten en koninklijke besluiten zijn opgenomen in het overzicht vermeld op pagina 12.

Het is de gewoonte om in dit jaarverslag melding te maken van de belangrijkste wijzigingen die de regelgeving in de loop van het voorbije werkingsjaar heeft ondergaan. Voor de eerder doorgevoerde wijzigingen verwijzen we naar de vorige jaarverslagen van het Agentschap. Net zoals in 2004 heeft de basisregelgeving van het Agentschap ook in 2005 formeel geen essentiële wijziging ondergaan. Het Agentschap heeft in de loop van dit werkingsjaar de redactie van verschillende regelgevende teksten voorbereid die bedoeld zijn om het bestaande rechtskader verder aan te vullen, om uitvoering te geven aan bestaande wetsbepalingen, om de omzetting te verwezenlijken van Europese richtlijnen of om internationaal aangegane verbintenissen te honoreren.

De relaties tussen het Agentschap, de exploitanten van nucleaire of radiologische inrichtingen en de *privaatrechtelijke controle-instellingen*, verliepen in 2005 op basis van de overgangsregeling ingesteld door art. 52bis van de FANC-wet. De duur van deze *overgangsregeling* werd middels het koninklijk besluit van 17 september 2005 (BS van 27 september 2005) opnieuw met een jaar verlengd tot 1 september 2006. De artikelen 28, 29 en 30 van de wet op het Agentschap zijn nog niet van toepassing bij gebrek aan de nodige uitvoeringsmodaliteiten.

Met de *wet van 2 april 2003* tot wijziging van de wet van 15 april 1994 werden de bevoegdheden van het Agentschap uitgebreid tot het domein van de fysieke beveiliging van kerninstallaties, transporten en materialen tegen daden van agressie of malafide praktijken. Sommige bepalingen van de wet van 2 april 2003 wachten evenwel nog op gepaste uitvoeringsbesluiten om in werking te kunnen treden. Elders in dit verslag wordt bericht over de initiatieven die het Agentschap heeft genomen om de uitvaardiging van deze besluiten mogelijk te maken.

De *programmawet van 20 juli 2005* (wet houdende diverse bepalingen, BS 29 juli 2005) heeft de FANC-wet aangevuld met een rechtsbasis voor de invoering van een stelsel van administratieve geldboetes. Inbreuken gepleegd op deze wet of zijn uitvoeringsbesluiten zullen in de toekomst niet enkel op strafrechterlijke wijze beteugeld kunnen worden, maar ook via een meer laag-drempelig systeem van geldboetes, met respect van het principe *non-bis-in-idem*. Het arsenaal van handhavingsinstrumenten dat ter beschikking staat van de inspecteurs van het Agentschap zal hierdoor aan efficiëntie winnen. De regeling zal nader worden uitgewerkt in koninklijke besluiten, die door het Agentschap in ontwerpvorm werden voorbereid. In afwachting van de publicatie ervan, wachten de wetsbepalingen op hun inwerkingtreding.

de nationale regelgeving voor stralingsbescherming, nucleaire veiligheid, fysieke beveiliging van kernmateriaal en beheer van radioactief afval.

- Wet van 15 april 1994 betreffende de bescherming van de bevolking en van het leefmilieu tegen de uit ioniserende stralingen voortspruitende gevaren en betreffende het Federaal Agentschap voor nucleaire controle (FANC-wet)
- Koninklijk besluit van 20 juli 2001 houdende algemeen reglement op de bescherming van de bevolking, van de werknemers en het leefmilieu tegen het gevaar van de ioniserende stralingen (ARBIS)
- Koninklijk besluit van 12 maart 2002 betreffende de behandeling van voedsel en voedsel ingrediënten met ioniserende straling
- Koninklijk besluit van 25 april 1997 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's voortvloeiende uit ioniserende straling
- Wet van 20 juli 1978 houdende geëigende beschikkingen teneinde de Organisatie toe te laten inspectie- en verificatiewerkzaamheden door te voeren op Belgisch grondgebied, in uitvoering van het Internationaal Akkoord van 5 april 1973 bij toepassing der §§ 1 en 4 van artikel III van het Verdrag van 1 juli 1968 inzake de niet-verspreiding van kernwapens
- Wet van 1 juni 2005 betreffende de toepassing van het Aanvullend Protocol van 22 september 1998 bij de Internationale Overeenkomst van 5 april 1973 ter uitvoering van artikel III, leden 1 en 4, van het Verdrag van 1 juli 1968 inzake de niet-verspreiding van kernwapens
- Wet van 8 augustus 1980 betreffende de budgettaire voorstellen 1979-'80, inzonderheid artikel 179 (tot oprichting van NIRAS)
- Koninklijk besluit van 30 maart 1981 houdende bepaling van de opdrachten en de werkingsmodaliteiten van NIRAS
- Wet van 31 januari 2003 op de geleidelijke uitstap uit de kernenergie voor industriële elektriciteitsproductie
- Wet van 11 april 2003 betreffende de voorzieningen aangelegd voor de ontmanteling van de kerncentrales en voor het beheer van de splijtstoffen bestraald in deze kerncentrales
- Wet van 9 februari 1981 houdende de voorwaarden voor export van kernmaterialen en kernuitrustingen, alsmede van technologische gegevens
- Koninklijk besluit van 12 mei 1989 betreffende de overdracht aan niet-kernwepensstaten van kernmaterialen, technologische kerngegevens en hun afgeleiden
- Koninklijk besluit van 17 oktober 2003 tot vaststelling van het nucleair en radiologisch noodplan voor het Belgisch grondgebied

(Enkel de basisregelgeving wordt vermeld, zonder eventuele wijzigingen. **Vervolg op p. 15**)

Het Agentschap heeft voorts in 2005 de redactie voorbereid van twee koninklijke besluiten die pas in 2006 tot stand zijn gekomen, na het inwinnen van de vereiste adviezen.

Het eerste besluit regelt de omzetting in nationaal recht van de Europese richtlijn 2003/122/Euratom van 22 december 2003 betreffende *de controle op hoogactieve ingekapselde bronnen en weesbronnen*, voor zover deze een aanpassing van het ARBIS noodzakelijk maakt (de omzettingstermijn verliep uiterlijk op 31 december 2005). Om de controle op zulke bronnen binnen de Unie te versterken voert de richtlijn in elke lidstaat een registratie in van zowel de bronnen, als hun houders. Eventuele overdrachten van bronnen tussen zulke houders worden bestendig bijgehouden. Bijzondere aandacht gaat uit naar de opsporing en recuperatie van bronnen die aan de controle zouden zijn ontsnapt, o.m. door het plaatsen van detectieapparatuur aan de toegang van bepaalde industriële installaties (afval- en recyclagesector). Sommige financiële aspecten van de richtlijn zullen worden omgezet via een aanpassing van de regelgeving van NIRAS.

Het tweede besluit beoogt een veralgemening van het verbod uit 1985 op het bezit van radioactieve bliksemafleiders (RABA's). Twintig jaar na de invoering van het verbod op de plaatsing van nieuwe toestellen, is het gepast om dit verbod uit te breiden tot alle toestellen, ook diegene die geplaatst zijn geworden na het bekomen van een vergunning vanwege de destijds bevoegde overheid. Deze wijziging kadert in de lopende campagne tot opruiming van de nog resterende toestellen.

De wet van 20 juli 1978 heeft de IAEA de toestemming verleend om informatie te vergaren op Belgisch grondgebied tot verificatie van de naleving van het verdrag inzake de niet-verspreiding van kernwapens, overeenkomstig de waarborg-overeenkomst van 5 april 1973, gesloten tussen de IAEA, Euratom en de toenmalige niet-kernwapenstaten van de EU. De wet heeft de nucleaire sites opengesteld voor de inspecteurs van de IAEA. De begeleiding van de internationale inspecteurs tijdens hun controles op het Belgische grondgebied is een taak die de wetgever aan het Agentschap geeft toevertrouwd, zonder dat de controle op de naleving van de wet ook aan het Agentschap was toevertrouwd. Op 30 april 2004 is het *Aanvullend Protocol* in werking getreden dat alle niet-kernwapenstaten van de EU, waaronder België, hebben gesloten met de IAEA en Euratom, ter aanvulling van de waarborg-overeenkomst van 5 april 1973. Alhoewel de Belgische wetgever zijn akkoord reeds had betuigd met dit Protocol via de wet van 13 november 2002, was een aanvullende wet nodig om de verruimde opdrachten van de IAEA en zijn inspecteurs, zoals voorzien in het Aanvullend Protocol, mogelijk te maken. Zoals gemeld in het vorige jaarverslag heeft het Agentschap deze wettelijke regeling samen met de *FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie* voorbereid, die uiteindelijk de *wet van 1 juni 2005* is geworden. Het toezicht op de naleving van de wet is nu uitdrukkelijk toegewezen aan de inspecteurs van het Agentschap.

Het Agentschap heeft de omzetting van sommige Europese milieurichtlijnen opgevolgd voor wat betreft de nucleaire sector. We vermelden de richtlijn 2003/4/EG op de toegang van het publiek tot milieu-informatie en de richtlijn 2003/87/EG op de handel in CO₂-emissierechten, aangezien sommige hulp- en veiligheidsinstallaties van de kerncentrales gestookt worden met fossiele brandstoffen.

EVOLUTIE VAN DE EUROPESE EN INTERNATIONALE REGELGEVING

De nationale regelgeving inzake stralingsbescherming en nucleaire veiligheid is in belangrijke mate het resultaat van de omzetting van Europese regelgeving die, rekening houdend met het subsidiariteitsbeginsel, de contouren vastlegt waarbinnen de lidstaten elk hun eigen specifieke uitwerking realiseren. De inmiddels op rust gestelde wet van 29 maart 1958 en het ARBIS-1963, waren het Belgische antwoord op het verschijnen van het Euratom-Verdrag in 1957 en van de *Europese basisnormen inzake stralingsbescherming*, waarvan het eerste model in 1959 van de band rolde. Hun opvolgers, de wet van 15 april 1994 op het Agentschap en het ARBIS-2001, blijven deze kenmerken meedragen, terwijl zij tevens de ontwikkelingen integreren die zich de voorbij 50 jaar hebben voorgedaan.

Het Europese regelgevend arsenaal wordt vandaag gevormd door enkele tientallen richtlijnen, verordeningen en aanbevelingen, die hun rechtsbasis vinden in de verschillende Europese Verdragen, waaronder hoofdzakelijk – maar niet uitsluitend – het Euratom-Verdrag (zie kader pagina 16-17). De invoering van nieuwe Europese voorschriften staat bestendig ter discussie en wordt door het Agentschap van nabij gevolgd (voor meer informatie zie het hoofdstuk internationale contacten in dit jaarverslag). Er zijn geen wijzigingen te signaleren in 2005.

Naast de Europese regelgeving zijn er nog een ganse reeks van internationale verdragen die diverse facetten van het toezicht op de nucleaire sector regelen. Een niet-exhaustieve lijst van de verdragen die door ons land werden onderschreven wordt vermeld op pagina 81 van dit jaarverslag. De toetreding tot deze verdragen vergt een nationale goedkeuringswet en soms ook een aanpassing van de nationale regelgeving.

In de loop van 2005 werd op een internationale conferentie te Wenen *het Verdrag van 3 maart 1980 inzake de fysieke beveiliging van kernmateriaal* geamendeerd, teneinde het toepassingsgebied uit te breiden tot de beveiliging van opslagfaciliteiten en transporten, ook al zijn deze niet grensoverschrijdend. Het internationale *Verdrag tot bestrijding van het nucleair terrorisme* werd in april 2005 opengesteld voor ondertekening op de zetel van de Verenigde Naties te New York.

hoe de ontplooiing van het Agentschap in 2005 werd voortgezet.

De ontstaansgeschiedenis van het FANC - de achtergronden en beweegredenen die hebben meegespeeld om het Agentschap op te richten, de hinderpalen die bij de ontplooiing moesten worden overwonnen, enz. - werden uiteengezet in het eerste jaarverslag van het Agentschap over het werkingsjaar 2002. De geïnteresseerde lezer wordt voor meer informatie verwezen naar dit verslag, dat beschikbaar is op de website van het Agentschap.

Op de volgende pagina wordt een overzicht gegeven van de specifieke regelgeving die de werking van het Agentschap op organisatorisch gebied beheerst. Daarnaast is het Agentschap uiteraard onderworpen aan de algemene regels van behoorlijk bestuur, de regelgeving op het gebruik van talen in bestuurszaken, de openbaarheid van bestuur, ...

de regelgeving die de interne organisatie van het Agentschap beheerst.

- Koninklijk besluit van 4 juni 1999 houdende nadere regels betreffende de uitoefening van het mandaat van lid van de raad van bestuur, voorzitter en directeur-generaal van het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle
- Koninklijk besluit van 24 april 1997 tot vaststelling van het bedrag der vergoedingen toegekend aan de leden van de beheers- en controleorganen van het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle
- Koninklijk besluit van 20 juli 2001 betreffende de bevoegdheden en de aanduiding van de leden van het Departement toezicht en controle van het Federaal Agentschap voor nucleaire controle belast met het toezicht op de naleving van de wet van 15 april 1994 betreffende de bescherming van de bevolking en van het leefmilieu tegen de uit ioniserende stralingen voortvloeiende gevaren en betreffende het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle
- Ministerieel besluit van 12 oktober 2005 tot vaststelling van de geactualiseerde nominatieve lijst van de nucleaire inspecteurs
- Koninklijk besluit van 24 augustus 2001 tot bepaling van de bedragen en de betalingswijze van de retributies geheven met toepassing van de reglementering betreffende de ioniserende stralingen (tarieven toepasselijk voor 2005: zie Belgisch Staatsblad van 20/12/2004)
- Koninklijk besluit van 18 december 2002 tot regeling van de samenstelling en bevoegdheden van de Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Stralingen opgericht bij het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle
- Koninklijk besluit van 11 juli 2003 houdende de modaliteiten inzake de eigendomsoverdracht van de bezittingen van de nucleaire diensten naar het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle

(Enkel de basisregelgeving wordt vermeld, zonder eventuele wijzigingen.)

nationale regelgeving (vervolg van pagina 12)

- Wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen
- Koninklijk besluit van 24 maart 2000 tot uitvoering van de wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie van veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen

een greep uit de Europese regelgeving, op de naleving waarvan het Agentschap federale controle uitoefent.

- Verdrag van 25 maart 1957 tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom)
- Verordening 302/2005/Euratom van 8 februari 2005 houdende toepassing van de bepalingen inzake de veiligheidscontrole van Euratom
- Richtlijn 1996/29/Euratom van 13 mei 1996 tot vaststelling van de basisnormen voor de bescherming van de gezondheid der bevolking en der werkers tegen de aan ioniserende straling verbonden gevaren
- Richtlijn 1997/43/Euratom van 30 juni 1997 betreffende de bescherming van personen tegen de gevaren van ioniserende straling in verband met medische blootstelling
- Richtlijn 1990/641/Euratom van 4 december 1990 inzake de praktische bescherming van externe werkers die gevaar lopen aan ioniserende straling te worden blootgesteld tijdens hun werk in een gecontroleerde zone
- Richtlijn 1985/337/EEG van 27 juni 1985 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten
- Richtlijnen 1993/42/EEG van 14 juni 1993 betreffende medische hulpmiddelen en 1998/79/EG van 27 oktober 1998 betreffende medische hulpmiddelen voor in-vitro diagnostiek
- Richtlijnen 1994/55/EG van 21 november 1994 en 1996/49/EG van 23 juli 1996 over het vervoer van gevaarlijke goederen respectievelijk over de weg en per spoor
- Richtlijn 1992/3/Euratom van 3 februari 1992 betreffende toezicht en controle op overbrenging van radioactieve afvalstoffen tussen Lidstaten en naar en vanuit de Gemeenschap
- Verordening 1493/1993/Euratom van 8 juni 1993 betreffende de overbrenging van radioactieve stoffen tussen Lidstaten van de EU
- Richtlijn 1989/618/Euratom van 27 november 1989 betreffende de informatie van de bevolking over de bij stralingsgevaar toepasselijke maatregelen ter bescherming van de gezondheid en over de alsdan te volgen gedragslijn

- Beschikking 1987/600/Euratom van 14 december 1987 inzake communautaire regelingen voor snelle uitwisseling van informatie in geval van stralingsgevaar
- Richtlijnen 1999/2/EG en 1999/3/EG van 22 februari 1999 betreffende de behandeling van voedsel en voedsel ingrediënten met ioniserende straling
- Richtlijn 2003/122/Euratom van 22 december 2003 inzake de controle op hoogactieve ingekapselde radioactieve bronnen en weesbronnen
- Richtlijn 2002/96/EG van 27 januari 2003 betreffende afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA)
- Aanbeveling 1991/444/Euratom van 26 juli 1991 inzake de toepassing van artikel 33, derde en vierde alinea, van het Euratom-Verdrag
- Aanbeveling 1999/829/Euratom van 6 december 1999 betreffende de toepassing van artikel 37 van het Euratom-Verdrag
- Aanbeveling 2000/473/Euratom van 8 juni 2000 inzake de toepassing van artikel 36 van het Euratom-Verdrag betreffende de controle van de omgevingsradioactiviteit ter beoordeling van de blootstelling van de bevolking
- Aanbeveling 1990/143/Euratom van 21 februari 1990 inzake de bescherming van de bevolking tegen blootstelling aan radon binnenshuis
- Aanbeveling 2001/928/Euratom van 20 december 2001 betreffende de bescherming van de bevolking tegen blootstelling aan radon in drinkwater
- Verordening 3954/1987/Euratom van 22 december 1987 tot vaststelling van maximaal toelaatbare niveaus van radioactieve besmetting van levensmiddelen en diervoeders ten gevolge van een nucleair ongeval of ander stralingsgevaar
- Verordening 737/1990/EEG van 22 maart 1990 betreffende de voorwaarden voor de invoer van landbouwproducten van oorsprong uit derde landen ingevolge het ongeluk in de kerncentrale van Tsjernobyl
- Verordening 1661/1999/EG van 27 juli 1999 houdende uitvoeringsbepalingen van Verordening 737/1990/EEG van 22 maart 1990 (zie hoger)
- Aanbeveling 2003/274/EG van 14 april 2003 inzake de bescherming en voorlichting van de bevolking ten aanzien van blootstelling door de aanhoudende besmetting met radioactief cesium van bepaalde uit het wild afkomstige levensmiddelen ten gevolge van het ongeluk in de kerncentrale van Tsjernobyl

(Enkel de basisregelgeving wordt vermeld, zonder eventuele latere wijzigingen.)

welk statuut het Agentschap heeft.

Het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle is een openbare instelling opgericht door de wet van 15 april 1994. De wet is geleidelijk tussen september 1996 en september 2001 in werking getreden. Op 1 september 2001 is het Agentschap operationeel geworden door de inwerkingtreding van de wetsartikelen waarin zijn materiële bevoegdheden zijn omschreven. De tussenkomsten van het Agentschap zijn nader uitgewerkt in koninklijke besluiten, waaronder het *Algemeen Reglement op de Bescherming van de bevolking, van de werknemers en het leefmilieu tegen het gevaar van de Ioniserende Stralingen* (ARBIS-2001). Daarnaast hebben nog enkele andere wetten bevoegdheden toegekend aan het Agentschap en zijn personeel.

Als instelling ingedeeld in de categorie C volgens de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op bepaalde instellingen van openbaar nut, beschikt het Agentschap over een ruime autonomie, via zijn eigen raad van bestuur. De instelling staat onder het toezicht van de Minister van Binnenlandse Zaken via een regeringscommissaris.

hoe het Agentschap wordt bestuurd.

Het Agentschap wordt bestuurd door een 14 koppige raad, waaronder de voorzitter. De leden worden aangesteld bij koninklijk besluit voor een termijn van 6 jaar. Hun benoeming vindt plaats in twee afzonderlijke groepen, elk met een verschillende aanvangsdatum van het mandaat, normaliter met een tijdsverschil van 3 jaar. Het KB van 4 juni 1999 heeft bijkomende regels vastgesteld voor de uitoefening van het mandaat van een lid van de raad van bestuur en de voorzitter. Om de continuïteit van het bestuur van het Agentschap te verzekeren, blijven de ontslagnemende leden hun mandaat verder uitoefenen tot zij zijn vervangen. De voorzitter en de directeur-generaal behoren tot een andere taalrol.

SAMENSTELLING VAN DE RAAD

In de loop van 2005 heeft er zich geen formele wijziging voorgedaan in de samenstelling van de raad van bestuur. Eén lid bereikte evenwel de leeftijdsgrens van 65 jaar, waardoor hij van rechtswege niet langer deel uitmaakte van de Raad (ingevolge art. 36 van de FANC-wet). De Raad vergadert sedert 10 april 2003 onder het voorzitterschap van de heer Tom Vanden Borre.

De precieze samenstelling van de raad in 2005 wordt vermeld op de volgende pagina.

Na 2 opeenvolgende herbenoemingsronden (juli 2002 en april 2003) is de gelijkmatige cadans die de wetgever initieel had ingesteld tussen de opeenvolgende hernieuwingen van de raad – en die afwisselend van het mandaat betreffen van de bestuurders behorend tot de ene en dan weer tot de andere subgroep – doorbroken van 36 maanden, naar respectievelijk 8 en 64 maanden.

samenstelling van de raad van bestuur in de periode tussen 1 januari en 31 december 2005

Leden waarvan het mandaat verstrekt op 9 augustus 2008 (3)	Leden waarvan het mandaat verstrekt op 10 april 2009 (4)
de heer Hans Bracquené de heer Philippe De Sadeleer de heer Quentin Michel de heer Bernard Pendeville de heer Marc Sapir de heer Ronald Van Loon (*) de heer Willy Weyns	de heer Willy Baeyens de heer Willy Deflys mevrouw Klara De Neve de heer Marc Heselmans de heer Michel Jurisse dhr. Tom Vanden Borre (voorzitter) de heer Alphonse Vanderspeeten
Regeringscommissaris: de heer Pierre Tonon (2)	

(*) tot mei 2005, wegens het bereiken van de leeftijdsgrens van 65 jaar

aanvangsdatum van het mandaat van de leden van de raad van bestuur

de heer Willy Baeyens	14 maart 1997	(1)+(4)
de heer Philippe De Sadeleer	14 maart 1997	(1)+(3)
de heer Marc Heselmans	14 maart 1997	(1)+(4)
de heer Michel Jurisse	14 maart 1997	(1)+(4)
de heer Bernard Pendeville	14 maart 1997	(1)+(3)
de heer Alphonse Vanderspeeten	14 maart 1997	(1)+(4)
de heer Ronald Van Loon	14 maart 1997	(1)+(3)
de heer Hans Bracquené	9 augustus 2002	(3)
de heer Quentin Michel	9 augustus 2002	(3)
de heer Marc Sapir	9 augustus 2002	(3)
de heer Willy Weyns	9 augustus 2002	(3)
de heer Willy Deflys	10 april 2003	(4)
mevrouw Klara De Neve	10 april 2003	(4)
de heer Tom Vanden Borre	10 april 2003	(4)

Benoemingsbesluiten:

- (1) KB van 14 januari 1997 (BS van 4 maart 1997)
- (2) KB van 6 april 2000 (BS van 17 juni 2000)
- (3) KB van 7 juli 2002 (BS van 30 juli 2002)
- (4) KB van 2 april 2003 (BS van 10 april 2003)

TOEZICHTHOUDENDE OVERHEID

De heer Patrick Dewael is in zijn hoedanigheid van minister van Binnenlandse Zaken in de regering Verhofstadt II, sinds 12 juli 2003 toezichthoudende minister van het Agentschap. Sinds 1 april 2000 vertegenwoordigt de heer Pierre Tonon de minister in de raad van bestuur. Hij werd als regeringscommissaris van het Agentschap aangesteld middels het koninklijk besluit van 6 april 2000.

De Minister heeft in de loop van het jaar 2005 een 50-tal vragen beantwoord van Volksvertegenwoordigers en Senatoren over het Agentschap of over aangelegenheden die tot zijn werkingsfeer behoren. Een overzicht van deze vragen wordt verstrekt in bijlage.

WERKING VAN DE RAAD VAN BESTUUR

In de loop van het jaar 2005 heeft de raad van bestuur 10 maal vergaderd, waarvan 4 maal in buitengewone zitting.

De werkzaamheden van de raad worden voorbereid in het *auditcomité* en het *strategisch comité*, die respectievelijk de financiële toestand en de strategische programmatie van het Agentschap meer van nabij opvolgen. De raad richt ook *ad hoc comités* op rond specifieke agendapunten. Er vielen in de verslagperiode zo'n 18 comitévergaderingen te noteren. Naast de vaste secretaris worden de bijeenkomsten van de raad van bestuur en van de comités bijgewoond door de directieleden. Het in de loop van 2004 opgerichte *Bureau*, bestaande uit de voorzitter van de raad en de voorzitters van beide comités, kwam in 2005 tweemaal samen.

De werkingsmodaliteiten van de Raad van Bestuur zijn vervat in een *Huishoudelijk Reglement*, waarvan de laatste versie door de raad werd goedgekeurd op 30 september 2005.

hoe de wetenschappelijke raad is samengesteld.

Het Agentschap wordt in de uitoefening van zijn opdrachten bijgestaan door een *Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Straling*, opgericht door art. 37 van de wet op het Agentschap. De Raad heeft ruimere bevoegdheden dan zijn voorganger, de *Speciale Commissie inzake Ioniserende Stralingen*, die was opgericht door het ARBIS-1963. De samenstelling van de Raad wordt geregeld door het koninklijk besluit van 18 december 2002. De aanstelling van de leden gebeurt na een oproep tot kandidaatstelling die in het Belgisch Staatsblad verschijnt.

De huidige leden van de Raad werden aangesteld door het ministerieel besluit van 9 mei 2003 (zie kader op pagina 21). De voorzitter werd aangesteld bij ministerieel besluit van 10 januari 2005 (BS van 31 januari 2005). Middels het ministerieel besluit van 7 april 2004 werd de Raad uitgebreid met twee ereleden, met raadgevende stem. De Raad vergaderde 5 maal in de loop van 2005.

Samenstelling in 2005 van de Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Straling

Leden benoemd tot 2006 ⁽¹⁾

de heer Leo Baetslé, voorzitter ⁽³⁾

Scheikundig Ingenieur, gewezen departementshoofd van het SCK•CEN

de heer Henri Bonet

Natuurkundig Ingenieur, directeur-generaal IRE

de heer Gilbert Eggermont

Doctor in de Natuurkunde, directie-adviseur SCK•CEN

de heer Hedwig Franchois

Burgerlijk Ingenieur, gewezen kaderlid Kerncentrale Doel

de heer Pierre Govaerts

Burgerlijk Ingenieur, voorzitter van AVN

mevrouw Agnès Tondreau-Versailles

Doctor in de Geneeskunde, Arbeidsgeneesheer

de heer Etienne Vansant

Scheikundig en Landbouwkundig Ingenieur, Hoogleraar UIA

de heer Jean Vereecken

Doctor in de Toegepaste Wetenschappen, Hoogleraar VUB

Leden benoemd tot 2009 ⁽¹⁾

mevrouw Hilde Bosmans

Burgerlijk Ingenieur, Doctor in de Medische Wetenschappen, Hoogleraar KUL

de heer Antoine Debauche

Licentiaat Natuurkunde, kaderlid IRE

de heer Serge Goldman

Doctor in de Geneeskunde, Nucleaire geneeskunde

de heer Paul Govaerts

Natuurkundig Ingenieur, directeur-generaal SCK•CEN

mevrouw Jacqueline Lecomte-Beckers

Natuurkundig Ingenieur, Doctor in de Toegepaste Wetenschappen, Hoogleraar ULg

mevrouw Aurore Moroncini ⁽⁴⁾

Doctor in de Toegepaste Economische Wetenschappen, Hoogleraar

mevrouw Gerda Neyens

Doctor in de Wetenschappen, Hoogleraar KUL

de heer Etienne Noel

Doctor in de Geneeskunde

Ereleden ⁽²⁾

de heer Henri Dopchie

voormalig directeur-generaal AVN

de heer Gerard Fieuw

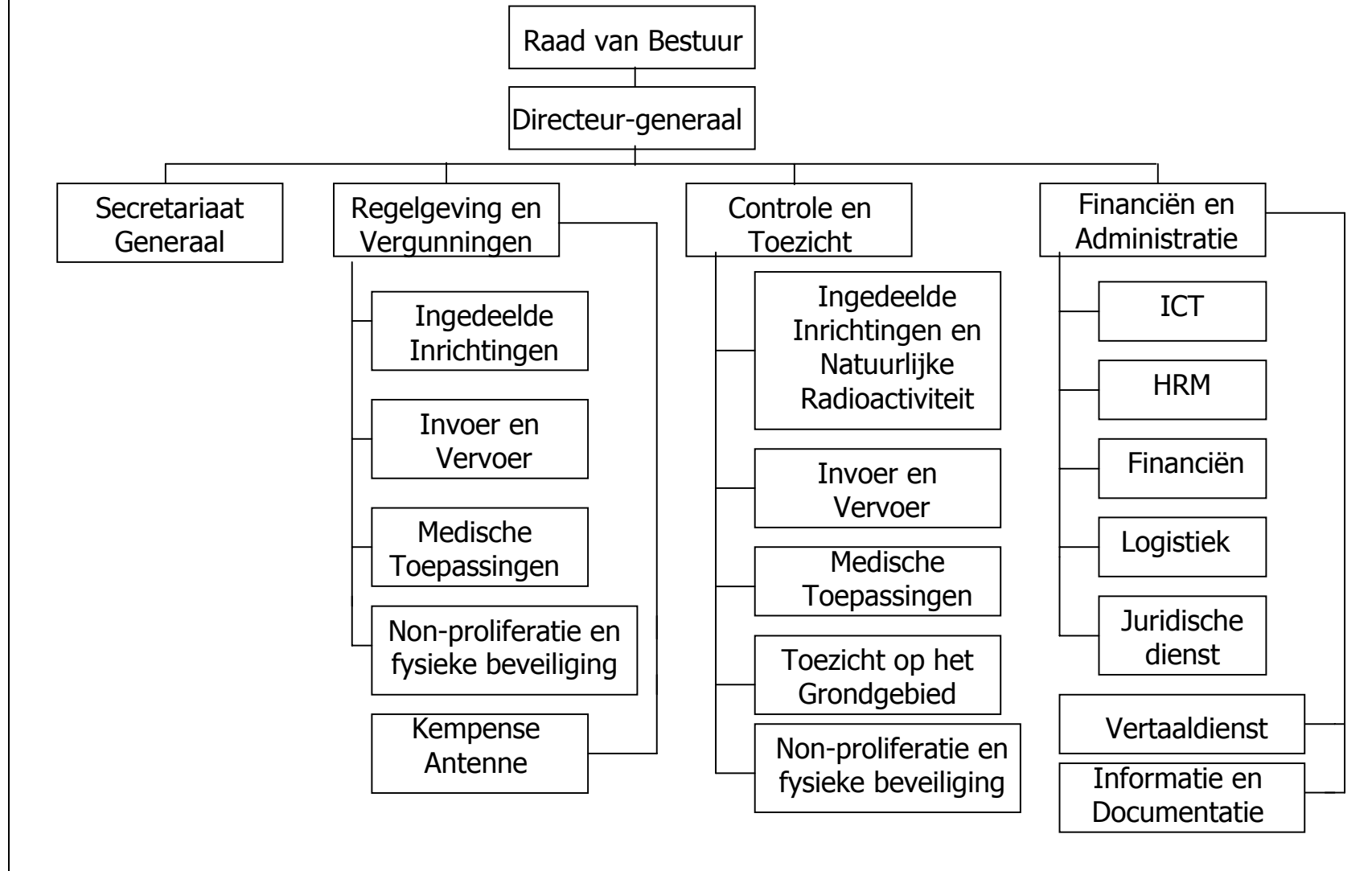
voormalig diensthoofd veiligheid SCK•CEN

⁽¹⁾ Ministerieel Besluit van 9 mei 2003 - ⁽²⁾ Ministerieel Besluit van 7 april 2004

⁽³⁾ Ministerieel Besluit van 10 januari 2005

⁽⁴⁾ tot 12 september 2005, ontslag aanvaard bij Ministerieel Besluit van 3 mei 2006

Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle

hoe het Agentschap is georganiseerd.

Artikel 43 van de wet van 15 april 1994 heeft zijn stempel gedrukt op de interne organisatiestructuur van het Agentschap. Dit artikel legt immers een organisatorische scheiding op tussen de regelgevende en de toezichthoudende functie van het Agentschap. Het Agentschap is daarom intern gestructureerd in drie departementen:

- *Regelgeving & Vergunningen*
- *Controle & Toezicht*
- *Financiën & Administratie.*

Het organisatieschema op de vorige bladzijde verduidelijkt de hiërarchische structuur. De directie wordt gevormd door de directeur-generaal en de 3 departementshoofden. De directeur-generaal werd voor een termijn van 6 jaar benoemd door een koninklijk besluit van 17 november 1998. Hij werd in deze functie bevestigd door het koninklijk besluit van 22 april 2005. Het departementshoofd Financiën & Administratie werd bij deze gelegenheid bevorderd tot adjunct-directeur-generaal.

Het *Algemeen Secretariaat* dat de directeur-generaal en de directie bijstaat, werd in 2005 geherstructureerd, waarbij bepaalde opdrachten geïntegreerd werden in de departementen. Een aantal projecten of permanente werkingen waarbij meerdere departementen zijn betrokken worden verwezenlijkt in *horizontale groepen*.

Van bij de start van het Agentschap werd grote aandacht besteed aan de introductie en ontwikkeling van een resultaatgerichte werkingsmethodologie, gebaseerd op een globaal kwaliteitsbeheersysteem. In 2005 werd via het project *'integraal sturen'* de operationele jaarplanning op een meer gestructureerde wijze voorbereid.

Het *operationeel plan voor het werkingsjaar 2005* werd door de raad van bestuur goedgekeurd op basis van het in 2002 vastgestelde *strategisch plan op lange termijn*, dat werd geactualiseerd in februari 2005.

hoe het overleg met de exploitanten verloopt.

Het Agentschap onderhoudt geregeld contact met de uitbaters van de belangrijkste nucleaire installaties via zogenaamde *contactcommissies*. Dergelijke commissies bestaan voor Electrabel, het SCK•CEN en Belgoprocess. Tijdens de bijeenkomsten worden de belangrijkste op stapel staande ontwikkelingen doorgenomen, de noodzaak tot aanpassing van de uitbatingvergunning, de uitbatingshistoriek, enz. De overeenkomst die op 1 oktober 2003 werd gesloten tussen het FANC en NIRAS heeft eveneens een contactcommissie ingesteld om de informatie-uitwisseling tussen beide instellingen te stroomlijnen, alhoewel NIRAS geen nucleaire inrichtingen uitbaat. Voor de radiologische inrichtingen verlopen de contacten met de exploitanten eerder via de professionele instanties van de sector waartoe deze inrichtingen behoren (bv. artsen, veeartsen).

welke markante feiten zich voordeden in 2005.

3 februari 2005

België verzoekt de IAEA tot organisatie van een OSART-inspectie op de nucleaire site van Tihange

7 februari 2005

**Studiedag op initiatief van het FANC onder het motto:
*Is het multilaterale stelsel van nucleaire non-proliferatie in crisis?***

16 februari 2005

**het FANC getuigt
voor de Commissie Binnenlandse Zaken van de Kamer
n.a.v. anonieme aantijgingen verschenen in de pers**

11-22 april 2005

**3de toetsingsconferentie te Wenen
van het Verdrag inzake Nucleaire Veiligheid**

2-27 mei 2005

**7de toetsingsconferentie te New York
van het Verdrag inzake de niet-verspreiding van kernwapens**

16 juni 2005

8ste transport van verglaasd hoog radioactief afval vanuit La Hague

29 juni 2005

**Publicatie van de internationale IARC-studie
over het kankerrisico bij werknemers in de nucleaire sector**

1 augustus 2005

**Publicatie van het vademecum
Het gebruik van röntgenstralen voor medische doeleinden
opgesteld i.s.m. het Consilium Radiologicum**

14 september 2005

9de transport van verglaasd hoog radioactief afval vanuit La Hague

21 en 28 september 2005

informatiedagen voor de Parketten van de gerechtelijke instanties

23-25 november 2005

**3th International Conference on
Education and Training in Radiological Protection (ETRAP)
medegeorganiseerd door FANC, te Brussel**

een terugblik op 2005.

2005 gaat ongetwijfeld de geschiedenis in als een moeilijk jaar voor het Agentschap. Tegelijk is het een jaar geweest dat bepalend is voor de toekomst.

Het palmares dat het Agentschap kan voorleggen over zijn prestaties tijdens het jaar 2005 ziet er hoegenaamd niet onaardig uit en heeft bijgevolg recht op een onbevagen beoordeling, ondanks de twijfels waarmee het Agentschap in deze verslagperiode voortdurend werd geconfronteerd. Dit positieve resultaat is te danken aan de inzet van zijn personeel, een equipe van meer dan 100 mannen en vrouwen, die zich alle dagen plichtsbewust hebben beijverd om hun taken te blijven vervullen. Het jaarverslag 2005 getuigt van deze ijver en mag gerust beschouwd worden als een collectieve repliek van het personeel op de uitgebrachte twijfels. Het bewijst dat het Agentschap in staat is om in stormachtige tijden te blijven functioneren, zoals het overigens een veiligheidsautoriteit past. De bevolking, de werknemers en het leefmilieu hebben ook in 2005 van de eerste tot de laatste dag kunnen rekenen op de bescherming, waarop zij wettelijk recht hebben tegen het 'gevaar van de ioniserende straling' of tegen de 'nucleaire dreiging'.

1. Het Agentschap bevroegd door het Parlement

Het Agentschap mocht zich begin 2005 verheugen op een uitnodiging van de *Commissie voor de Binnenlandse Zaken, de Algemene Zaken en het Openbaar ambt* van de *Kamer van Volksvertegenwoordigers* om toelichting te komen geven bij de veiligheidssituatie in de Belgische nucleaire installaties. Aanleiding waren de berichten die enige tijd voordien in de pers waren verschenen over aanwijzingen voor een afkalvende veiligheidscultuur in de kerncentrales van Doel en Tihange, en over vermeende inbreuken op de veiligheid op het SCK•CEN te Mol, geuit via enkele anonieme getuigenissen. Tijdens 3 opeenvolgende commissievergaderingen (16 februari, 2 en 16 maart) heeft het Agentschap op een gedocumenteerde wijze zijn eigen beleid voorgesteld, de genomen maatregelen in Doel en Tihange toegelicht en de onterechte aantijgingen tegenover het SCK•CEN weerlegd. Op de bijkomende vragen van de commissieleden werd een schriftelijk antwoord geformuleerd, waarbij zeer uiteenlopende thema's over de werking van het Agentschap aan bod kwamen.

Wat oorspronkelijk begon als een gedachtewisseling over vermeende mistoestanden in de nucleaire sector, sloeg echter geleidelijk om in een kritische bevraging van de werking van het Agentschap zelf. Het jaar eindigde met een debat op 21 december 2005 in diezelfde Kamercommissie naar aanleiding van een reeks van mondelinge vragen aan de toezichthoudende minister en het indienen van enkele moties van aanbeveling. Op basis van de elementen naar voren gekomen tijdens dit debat heeft de toezichthoudende minister aan het Agentschap gevraagd na te denken over de opdracht, de bestuursvorm en de financiering van het Agentschap.

Terugblikkend kan vandaag worden gesteld dat sommige van de geuite kritieken terecht waren, terwijl andere ongegrond of minstens overtrokken waren. In het verslag van het Rekenhof van maart 2006 over het afsluiten van de rekeningen 2003-2004 is er weliswaar

enige kritiek te lezen over de efficiëntie waarmee de retributies worden geïnd, maar geen woord over eventuele malversaties. Anderzijds zijn de gegronde kritieken door het Agentschap ernstig genomen en werkt het intens aan het remediëren ervan, zoals de verbetering van het interne management. Het Agentschap is hierbij geen moeilijkheden uit de weg gegaan, zoals blijkt uit de beslissing tot vervanging van een groot deel van zijn directie, zonder daarbij de expertise te verliezen die het Agentschap zo broodnodig heeft.

2. De evaluatie van de directie

In nauw overleg met de toezichthoudende minister besliste de Raad van Bestuur in het voorjaar van 2005 om een audit te laten uitvoeren naar het functioneren van de vier leden van de directie van het Agentschap. Deze audit viel negatief uit voor drie van hen. Op zijn zitting van 21 oktober heeft de raad van bestuur de resultaten van de audit aanvaard en beslist om over te gaan tot een reorganisatie van het directiecomité. Deze beslissingen werden vervolgens bekrachtigd door de voogdijminister en de regering. Het kan niet genoeg worden benadrukt dat de raad van bestuur zelf een aantal belangrijke beslissingen heeft genomen t.a.v. het management en dat pas nadien diverse berichten in de pers zijn verschenen. De raad van bestuur heeft – unaniem – haar verantwoordelijkheid genomen.

De directeur-generaal is niet alleen de kapitein, maar tegelijkertijd ook het boegbeeld van het Agentschap die de zwaarste stormen dient te trotseren. In het belang van het Agentschap nam Jean-Paul Samain begin 2006 ontslag als directeur-generaal, om zo de aanwerving mogelijk te maken van een opvolger en om vervolgens het voorzitterschap te kunnen opnemen van de vernieuwde Wetenschappelijk Raad voor Ioniserende Straling. Het personeel is de heer Jean-Paul Samain erkentelijk voor deze beslissing, maar meer nog voor de jarenlange samenwerking die hieraan is voorafgegaan. Vele collega's hebben hem nog gekend als hoofd van de *Dienst voor Bescherming tegen Ioniserende Straling*, waar hij meer dan 10 jaar lang aan de leiding stond, alvorens in november 1998 te zijn benoemd tot eerste directeur-generaal van het Agentschap. Als voorzitter van de Wetenschappelijke Raad blijft hij tot ieders voldoening zijn expertise ter beschikking stellen van het Agentschap. Het Agentschap mocht inmiddels op 1 juli 2006 de heer Willy De Roovere verwelkomen als nieuwe directeur-generaal van het Agentschap, zoals reeds in het voorwoord van dit verslag vermeld. Het Agentschap hoopt hiermee in meer kalmere wateren te zijn terechtgekomen.

3. De aanloop naar 20 jaar Tsjernobyl

Op 6 en 7 september 2005 vond te Wenen de internationale Tsjernobyl-conferentie plaats waar de verschillende gespecialiseerde agentschappen van de Verenigde Naties gegroepeerd in het « *Tsjernobyl Forum* », samen met de overheden van de direct betrokken landen (Wit-Rusland, de Russische Federatie en Oekraïne), hun "consensus" bevindingen hebben voorgesteld over de effecten van het ongeval van Tsjernobyl op de volksgezondheid en het leefmilieu. Personeelsleden van het Agentschap namen deel aan de conferentie. Het mediatieke evenement was vooral bedoeld om de standpunten te verzoenen tussen de diverse geledingen van de Verenigde Naties enerzijds en de regeringen van de getroffen landen anderzijds. Een ander doel bestond erin de nationale en internationale aandacht te verleggen naar de socio-economische gevolgen en de getroffen bevolkingen gerust te stellen. Hoe lovenswaardig ook bedoeld, in deze omstandigheden is het niet verwonderlijk

bepaalde besluiten nogal weinig genuanceerd waren geformuleerd en tot polemieken hebben aanleiding gegeven. Het Agentschap heeft zelf het initiatief genomen om naar aanleiding van de 20 jarige herdenking van het Tsjernobyl-ongeval een wetenschappelijk seminarie te organiseren over de genetische risico's van straling en de invloed ervan op de embryonale ontwikkeling.

4. De 3de International Conference on Education and Training in Radiological Protection - ETRAP

Deze internationale conferentie werd voor de 3de maal georganiseerd, ditmaal te Brussel, in een samenwerkingsverband tussen het Agentschap en het SCK•CEN. Het wordt algemeen erkend dat opleiding en vorming de pijlers zijn van de veiligheidscultuur in de ondernemingen, terwijl het aantal lesgevers en opleidingsrichtingen in dalende lijn gaat. De bedoeling van het initiatief bestond erin om de knelpunten die zich stellen met betrekking tot de opleiding van deskundigen in de stralingsbescherming op een multidisciplinair niveau bespreekbaar te maken, zoals de harmonisatie en de wederzijdse erkenning van de aangeboden opleidingen.

ETRAP-2005 heeft een ruim internationaal gezelschap samengebracht uit alle betrokken middens: de industriële, de medische en de academische sector. Een aantal essentiële aandachtspunten werden samengebracht in een gemeenschappelijke slotverklaring: de noodzaak tot verduidelijking van de benamingen en de functies van de personen die actief zijn in de stralingsbescherming (nog steeds een bonte verzameling, zelfs in de Europese Unie), tot uitbreiding van het te bereiken doelpubliek via de opleidingen (onder meer in de medische sector), tot het doorvoeren van een harmonisatie via de internationale organisaties en tot uitbreiding van de perspectieven van de opleidingen. De verklaring benadrukt dat de rol van de deskundige niet beperkt mag worden het uitvoeren van technische recepten, maar meer en meer evolueert in de richting van een groter maatschappelijke engagement (zich rekenschap geven) met betrekking tot de kennis van risico's, de transparantie, de objectiviteit en de ethiek.

5. De herziening van de basisnormen voor stralingsbescherming

In juli 2004 publiceerde de *Internationale Commissie voor Stralingsbescherming (ICRP)* op haar website voor publieke commentaar een nieuw ontwerp van aanbevelingen, getiteld « *2005 ICRP Recommendations* », die het resultaat was van een internationale raadplegingsprocedure die op zich al enkele jaren lopende was. De groep van Europese deskundigen, opgericht met toepassing van artikel 31 van het Euratom-verdrag om de Commissie bij te staan bij haar bevoegdheid tot uitvaardiging van basisnormen voor de stralingsbescherming van werknemers en bevolking, volgt dit ICRP-initiatief van zeer nabij. Op initiatief van deze deskundigengroep, waarvan een personeelslid van het Agentschap deel uitmaakt, vond in november 2004 een conferentie plaats onder het thema: « *A critical review of the draft 2005 ICRP Recommendations* ». Deze bijeenkomst had als doel een kritische analyse te maken van de nieuwe ICRP-voorstellen, die inmiddels voor enige beroering hadden gezorgd. De voornaamste bekommernis waartoe het hervormingsproject aanleiding had gegeven was de schijnbare versoepeling van de gangbare beschermingsaanpak, die op ruime schaal ingang heeft gevonden als gevolg van de vorige ICRP-aanbevelingen. Er werd in de voorstellen te

weinig rekening gehouden met nieuwe wetenschappelijke bevindingen, in het bijzonder in het domein van de moleculaire biologie (onder meer het risico van stralingsgeïnduceerde schade aan het erfelijk materiaal voor de komende generaties, de bescherming van het ongeboren leven, de genetische gevoeligheid, de risico's na inwendige blootstellingen, ...).

We herinneren eraan dat het Agentschap gereageerd heeft op de ontwerp tekst die in juli 2004 voor publieke consultatie werd bekendgemaakt, met het indienen van een officiële reactie, waarin onder meer rekening werd gehouden met de resultaten van de Europese conferentie. Het Agentschap achtte het nodig om in zijn commentaar tot grotere voorzichtigheid aan te sporen in een reeks van domeinen waar de radiobiologische kennis nog bepaalde leemten vertoont, of waar nieuwe experimentele aanwijzingen voorhanden zijn, die niet toelaten om de reglementaire beperkingen terug te schroeven die de internationale gemeenschap van stralingsbeschermers stap voor stap heeft ingevoerd. Gezien de talrijke kritische commentaren die op de nieuwe ontwerp-aanbevelingen werden ontvangen, heeft de ICRP beslist om de tekst ervan grondig te herwerken, om de definitieve publicatie uit te stellen naar latere datum en om in afwachting een reeks van referentiedocumenten voor te bereiden die als basis zouden moeten dienen voor de latere aanbevelingen.

De ICRP heeft dus zijn inspanningen in de loop van 2005 voortgezet. Parallel daarmee zagen twee nieuwe initiatieven het daglicht die moeten leiden tot een herformulering van de basisnormen van de stralingsbescherming, de ene in de schoot van de Europese Unie, de andere op het niveau van de IAEA. De deskundigengroep van artikel 31 van het Euratom-verdrag heeft zijn werkprogramma aangepast om rekening te houden met het voornemen van de ICRP om tot een herziening van zijn aanbevelingen te komen. Een subwerkgroep werd opgericht om na te gaan hoe de Europese richtlijn, waarin de basisnormen voor stralingsbescherming zijn vastgesteld, eventueel moet worden aangepast. Een personeelslid van het Agentschap volgt de werkzaamheden van deze werkgroep terwijl hij daarnaast het voorzitterschap blijft waarnemen van de subwerkgroep die zich buigt over de weerslag van het lopende wetenschappelijk onderzoek op de geformuleerde ICRP-aanbevelingen.

Gelijklopend met het initiatief binnen de Europese Unie, werd op het internationale niveau een initiatief opgestart dat moet leiden tot een herziening van de stralingsbeschermingsnormen waarvan de toepassing wereldwijd wordt aanbevolen (de zogenaamde *International Basic Safety Standards*). Dit initiatief wordt gesponsord door verschillende internationale instanties, waaronder de IAEA. De drie hoger vermelde consultatierondes, respectievelijk in de schoot van de ICRP, de IAEA en de Europese Unie, verlopen niet geïsoleerd van elkaar, maar worden geregeld onderling op elkaar afgestemd.

6. De internationale toetsingsconferenties voor nucleaire veiligheid

Op de internationale scène stonden tijdens het jaar 2005 verschillende belangrijke evenementen op de agenda met als het centrale thema de nucleaire veiligheid.

Vooreerst was er in april 2005, op de zetel van de IAEA te Wenen, de 3de toetsingsconferentie van de verdragsluitende partijen die zich ertoe verbonden hebben om het verdrag voor nucleaire veiligheid na te leven. Bij deze gelegenheid wordt de aanpak van elk land, zoals uiteengezet in de nationale verslagen, gewikt en gewogen. Voor de eerste maal waren alle landen vertegenwoordigd, die op hun grondgebied een kerncentrale hebben

staan. Deze internationale evaluatie heeft aangetoond dat de inspanningen die het voorbije decennium wereldwijd zijn ondernomen om de veiligheid te verbeteren, in geen enkel land zijn verslapt, ook niet in de minder welvarende. De veiligheidspraktijk is duidelijk de richting ingeslagen van een nog grotere harmonisatie. De actuele uitdagingen die zich stellen in verband met de vrijmaking van de elektriciteitsmarkt, de veroudering van de centrales, het op peil houden van de veiligheidskennis en –cultuur, werden uitvoerig bediscussieerd onder de deelnemers. Het nationaal rapport ingediend door België werd positief onthaald. De verdere uitbouw van het FANC als veiligheidsautoriteit, de maatregelen genomen in het licht van de gebeurtenissen van 11 september 2001 en de uitgebreide dialoog met de exploitanten, zijn enkele items die op een bijzondere waardering konden rekenen.

In oktober 2005 maakte het Agentschap het verslag bekend, waarin wordt aangetoond hoe ons land de verplichtingen naleeft die het heeft aangegaan als partij bij het *Gezamenlijk Verdrag voor het veilig beheer van bestraalde kernsplijtstof en het veilig beheer van het radioactief afval*. Het werd in naam van de Belgische autoriteiten verzonden naar de IAEA ter voorbereiding van de 2de toetsingsconferentie in mei 2006. De doelstellingen van het Gezamenlijk Verdrag (GV) zijn gelijklopend met deze van het hoger vermelde Verdrag voor de veiligheid van de kerncentrales. In de verschillende artikelen van het 'GV' worden de beginselen vermeld die toegepast moeten worden om aan vooropgezette doelstellingen te beantwoorden. Ze omvatten zowel regelgevende als technische bepalingen.

Het 'GV' heeft ook een gelijkaardig peer review proces ingevoerd: om de drie jaar zijn de verdragsluitende partijen verplicht een nationaal rapport over te maken waarin wordt uiteengezet hoe zij de verschillende artikelen van het 'GV' in toepassing brengen. Deze rapporten worden onderzocht en becommentarieerd via een schriftelijke procedure van vragen & antwoorden. Op de toetsingsconferentie stellen de deelnemende landen elk hun rapport voor, waarna een debat volgt dat het mogelijk maakt ervaringen uit te wisselen. Het is via dit toetsingsproces dat het verdrag, ondanks zijn louter 'aansporend' karakter, zijn essentiële doelstelling bereikt: het propageren van de beste strategieën en praktijken m.b.t. het beheer van radioactief afval en bestraalde splijtstof.

De Belgische delegatie op de bijeenkomst wordt geleid door het FANC, maar omvat ook vertegenwoordigers van NIRAS. De Belgische bijdrage en presentatie werd positief onthaald en geprezen voor haar duidelijkheid, openheid en grote rijkdom aan ervaringsgegevens, zowel vanuit verantwoordelijkheid voor het veiligheidstoezicht, als vanuit de verantwoordelijkheid voor het beheer en de projectontwikkeling.

7. Western European Nuclear Regulators' Association - WENRA

WENRA verenigt de personen die aan het hoofd staan van de nucleaire veiligheidsagentschappen uit 17 Europese landen, waar kerncentrales in gebruik zijn. In het jaar 2000 is WENRA gestart met een pilootstudie met het oog op een harmonisering van de veiligheidsbenaderingen die gangbaar zijn in de diverse landen en hun agentschappen. De resultaten ervan werden in 2003 bekend gemaakt. Sindsdien werd de oefening verder uitgebreid, waarbij tot in totaal meer dan 300 referentiecriteriën werden betrokken ('reference levels' in de terminologie van het Engelstalige rapport) voor de meest belangrijke domeinen van de veiligheid, zoals:

- de veiligheidsbeheersing;
- de conceptuele aspecten;
- de operationele aspecten;
- de veiligheidsverificatie;
- de noodplannen;
- de ontmantelingsstrategieën.

Zulke referentiecriteriën werden ontwikkeld voor kerncentrales, alsook voor de toekomstige sites voor de opslag van radioactief afval en voor de ontmantelingswerkzaamheden. Deze criteria werden gekozen uitgaande van de veiligheidsnormen ontwikkeld in internationale fora, zoals de IAEA, en werden aangevuld met de meest uitmuntende regels en praktijken die in Europa toegepast worden. Aan de hand van deze referentiecriteriën werd een objectieve vergelijking mogelijk met elk van de nationale praktijken (benchmarking) en dit zowel op het vlak van de reglementaire bepalingen als wat betreft de toegepaste praktijken op het terrein.

Deze benadering werd op conservatieve wijze doorgevoerd: telkens wanneer er niet ten volle was voldaan aan een bepaald criterium, ook al was de afwijking slechts minimaal, werd het criterium toch aangemerkt als één waarvoor een harmonisatie-initiatief vereist was, behalve in een beperkt aantal gevallen waarin de nationale praktijk als gelijkwaardig werd beschouwd. Het gaat dus om een beoordeling in de diepte van de gedetailleerde veiligheidscriteria en de wijze waarop zij in praktijk worden gebracht.

Op een seminarie op 9 februari 2006 gehouden te Brussel werden de resultaten van de vergelijkende oefening (benchmarking) met betrekking tot de kerncentrales voorgesteld. Voor de installaties voor opslag van afval en voor de ontmanteling werden de criteria in 2005 uitgewerkt en zal de benchmarking in de loop van 2006 plaatsvinden. De WENRA-leden hebben zich ertoe verbonden om tegen eind 2006 een werkprogramma op te stellen om de afwijkingen die geïdentificeerde werden in hun nationale aanpak ten opzichte van de WENRA-criteria weg te werken. Dit werkprogramma zal tegen 2010 uitgevoerd worden. Ook het FANC heeft zich hiertoe geëngageerd, bij monde van zijn directeur-generaal. De resultaten van de benchmarking-oefening werden toegelicht in antwoord op een schriftelijke parlementaire vraag die Kamerlid Gerkens op 24 februari 2006 heeft gesteld aan de Minister van Binnenlandse Zaken.

8. De relaties met de erkende instellingen voor de fysische controle

Het dossier van de nieuwe relaties met de erkende controle-instellingen op basis van de beginselen vastgelegd in de wet op het Agentschap kon ook in 2005 niet met een oplossing worden afgerond, waarin alle betrokken partijen zich kunnen vinden. De ministerraad heeft zich op 20 juli 2005 gebogen over het dossier en opteerde voor de oprichting van een *Technical Support Organisation (TSO)* die bij voorkeur belast zou worden met de controleopdrachten in alle vergunde inrichtingen, ongeacht de klasse waartoe zij behoren. Het Agentschap heeft deze piste verder geconcretiseerd met behulp van een extern juridisch consulent en via intens overleg met de 3 betrokken instellingen. Het dossier werd opgevolgd door de raad van bestuur van het Agentschap die hierbij rechtstreeks in overleg trad met de raden van bestuur van de betrokken instellingen. Eind 2005 werd beslist om de onderhandelingen verder te voeren met behulp van een facilitator.

1. wat het Agentschap in 2005 presteerde ... ... als vergunningsverlenende overheid.

De taken van het Agentschap als vergunningsverlenende overheid worden verzekerd door het *Departement Regelgeving & Vergunningen*. Deze entiteit binnen het Agentschap behandelt de aanvragen tot het bekomen van de vergunningen en erkenningen die vermeld worden in het ARBIS-2001, in de internationale transportreglementen, in de regelgeving betreffende de doorstraling van levensmiddelen, enz. Het gaat hier om meer dan 30 verschillende types van vergunningen, erkenningen, goedkeuringen, enz.

De taak van het departement omvat het onderzoek van de aanvragen, het inwinnen van bijkomende inlichtingen en van de vereiste adviezen, het vaststellen van de vergunnings- of erkenningsvoorwaarden en het opstellen van de vergunnings- of erkenningsbesluiten. Een overzicht van de verleende vergunningen, erkenningen, ... wordt hierna gegeven. Het departement en zijn diensten staan in voor het actueel houden van de gegevensbanken betreffende de uitbaters van vergunde installaties en activiteiten, erkende personen, goedgekeurde toestellen, enz. Het is op basis van deze gegevens dat de andere departementen hun eigen werkzaamheden kunnen realiseren. De invoering van jaarlijkse retributies te betalen door de uitbaters van de inrichtingen van klasse III heeft een merkelijke invloed gehad op de administratieve werklast van de diensten van het departement.

Het behoort tot de taken van het departement om erover te waken dat de van kracht zijnde regelgeving gelijke tred houdt met de wetenschappelijke, technische en bestuursrechtelijke evolutie. Het zal daartoe ten gepaste tijde de bestaande regelgeving evalueren en zo nodig wijzigingen voorstellen of nieuwe regelgeving uitwerken. De wetgever heeft het Agentschap terzake een initiatiefrecht gegeven. De tijdige omzetting van Europese of internationale regelgeving in Belgisch recht is een bijna permanente opdracht van het departement. Het werkt daartoe samen met andere diensten van het Agentschap, zoals het Algemeen Secretariaat en de juridische dienst. Het volgt in dit perspectief ook de werkzaamheden van internationale organisaties die actief zijn in het domein van de nucleaire veiligheid en de stralingsbescherming en het neemt actief deel aan de werkzaamheden van deze organisaties (EU, NEA, IAEA).

Het departement is intern gestructureerd in de volgende diensten:

- de dienst *ingedeelde inrichtingen*
- de dienst *invoer & vervoer*
- de dienst *medische toepassingen*
- de dienst *non-proliferatie & fysieke beveiliging*

De werking van de *Kempense Antenne* van het Agentschap, opgericht om de communicatie met de lokale overheden in de regio Mol-Dessel-Geel-Olen over de vele streekgebonden dossiers beter te kunnen verzorgen, wordt vanuit dit departement gestuurd.

1.1. De oprichting en uitbating van de nucleaire inrichtingen

OPRICHTINGS- EN UITBATINGSVERGUNNINGEN

De oprichting en de uitbating van elke inrichting waar radioactieve stoffen in het bezit worden gehouden of waar toestellen worden gebruikt die ioniserende straling kunnen opwekken, is onderworpen aan een voorafgaande vergunning. De samenstelling van het aanvraagdossier, de te volgen procedure en de vergunningsverlenende instantie hangt af van de risicoklasse - I, II of III - waarin de inrichting is ingedeeld volgens het ARBIS-2001. De *Dienst Ingedeelde Inrichtingen* van het *Departement Regelgeving & Vergunningen* onderzoekt de vergunningsaanvragen, vraagt desgevallend bijkomende inlichtingen, wint de vereiste adviezen in, ontwerpt de vergunningsakte met daarin de voorwaarden waaronder deze kan worden verleend en motiveert het verlenen van de vergunning of de beslissing tot weigering ervan. De erkende controle-instellingen verlenen de exploitanten bijstand bij het opstellen van de vergunningsaanvraag en verifiëren de bijbehorende veiligheidsstudies.

De eigenlijke vergunningsakte wordt verleend door het Agentschap indien het een inrichting betreft van klasse II of III, of door de Koning, middels een besluit genomen op de voordracht van de toezichthoudende minister van het Agentschap, indien het een inrichting betreft van klasse I. De vergunningsprocedure voor een inrichting van klasse I voorziet in een verplichte raadpleging van de *Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Straling* (haar samenstelling wordt elders in dit jaarverslag vermeld).

DE INDIENSTSTELLING VAN EEN VERGUNDE INRICHTING

De oplevering van vergunde inrichtingen van klasse II en III geschiedt door de erkende instellingen, waarna deze in dienst kunnen worden gesteld zonder dat hiervoor een afzonderlijke toelating is vereist vanwege het Agentschap. Voor de inrichtingen van klasse I daarentegen wordt de gunstige oplevering bevestigd door de Koning middels een nieuw koninklijk besluit, bevestigingsbesluit genoemd, waarvan het ontwerp wordt opgesteld door de Dienst Ingedeelde Inrichtingen.

WIJZIGINGSVERGUNNINGEN

Niet elke vergunningaanvraag betreft de oprichting van een nieuwe inrichting. De exploitanten van vergunde inrichtingen moeten het Agentschap op de hoogte stellen van elk project tot uitbreiding of wijziging van een vergunde inrichting of van elke belangrijke wijziging van zijn uitbatingsregime. De Dienst Ingedeelde Inrichtingen beoordeelt de aanvragen tot wijziging, uitbreiding of vervanging van een vergunde nucleaire inrichting of tot wijziging van de exploitatievoorwaarden. Indien ze oordeelt dat deze ingrepen geen nieuwe vergunning behoeven, zal de erkende instelling die belast is met de controle op de inrichting, deze ingrepen verder opvolgen en de gewijzigde installaties opleveren.

In het tegenovergestelde geval zal een nieuwe vergunningsprocedure moeten doorlopen worden volgens de klasse waartoe de inrichting behoort, met inbegrip van het inwinnen van de voorgeschreven adviezen van de belanghebbende partijen. In dit geval heeft de uitbater evenwel de mogelijkheid om een aanvraag in te dienen tot afwijking van

bepaalde formele voorschriften opgelegd door de vergunningsprocedure. De Dienst Ingedeelde Inrichtingen behandelt deze aanvragen. Het is evenwel de vergunningsverlenende instantie die er een beslissing over neemt, hetzij het Agentschap voor de inrichtingen van klasse II en III, hetzij de toezichthoudende minister van het Agentschap, voor de inrichtingen van klasse I.

Bij elke aanvraag tot wijziging van een inrichting waarvan de vergunning nog dateert van vóór de ontplooiing van het Agentschap en dus werd verstrekt door één van de destijds bevoegde instanties (op het provinciale of federale bestuursniveau), gaat het Agentschap systematisch over tot een herformulering van de vergunningsakte, teneinde de voorwaarden ervan te uniformiseren en te actualiseren, zoals het beperken van de geldigheidsduur. Het Agentschap gaat hiertoe over zelfs indien de aanvraag zou gaan om een onbelangrijke wijziging die normaliter niet zou leiden tot een aanpassing van de vergunningsakte. Aldus beschikten op 31 december 2005 ongeveer één derde van de tandartskabinetten over een vergunningsakte uitgereikt door het Agentschap, terwijl twee derde nog over een provinciaal uitgereikte vergunning beschikt.

ONTMANTELINGSVERGUNNINGEN EN STOPZETTING VAN DE UITBATING VAN EEN INRICHTING

De stopzetting van de uitbating van een inrichting vereist de opheffing van de verleende vergunning.

Bovendien heeft het ARBIS-2001 de ontmanteling van sommige inrichtingen afhankelijk gesteld van een voorafgaande vergunning, omdat deze ontmanteling met bijzondere zorg moet gebeuren wegens de radioactieve besmetting van de installaties als gevolg van hun uitbating. Hiertoe werd een nieuw type van vergunning ingevoerd, voor alle inrichtingen van klasse I en sommige inrichtingen van klasse II. Op vraag van de Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Straling heeft het Agentschap een document opgesteld waarin het zijn visie uiteenzet op het behandelen van de aanvragen en het verlenen van de ontmantelingsvergunningen voor de inrichtingen van klasse I. De Raad heeft er zijn goedkeuring aan gehecht tijdens zijn zitting van december 2005.

VERLEENDE VERGUNNINGEN

De vergunningsactiviteit van het Agentschap voor de inrichtingen van klasse I valt moeilijk in cijfers en statistieken te vatten, gezien de specificiteit van elk dossier. De verleende vergunningen zullen verder afzonderlijk worden besproken. De tabellen en de grafiek op de volgende pagina's geven een globaal beeld van de vergunningsverlenende activiteit van het Agentschap in de klasse II en III, zowel tijdens het voorbije werkingsjaar als sinds de operationalisering van het Agentschap op 1 september 2001. Het gaat hier om de totaliteit van de vergunningsaanvragen voor de oprichting van nieuwe installaties, voor de wijziging van bestaande installaties of voor de ontmanteling van installaties (maar zonder de verleende akten voor stopzettingen).

Gedurende zijn eerste 3 werkingsjaren heeft het Agentschap jaarlijks gemiddeld 125 à 150 vergunningsaanvragen ontvangen voor inrichtingen die zijn ingedeeld in de klasse II

en 600 à 700 aanvragen voor 'klasse III'-inrichtingen (de vermelde cijfers voor het jaar 2002 omvatten nog deze van het laatste kwartaal van 2001). Deze aantallen werden bevestigd tijdens het jaar 2005. Zoals blijkt uit de overzichtstabellen heeft de verantwoordelijke *Dienst Ingedeelde Inrichtingen* van het Agentschap tijdens 2005 meer vergunningsdossiers kunnen afsluiten, dan het nieuwe dossiers heeft ontvangen, en dit zowel in de klasse II als in de klasse III. Het afsluiten van sommige dossiers ondervindt moeilijkheden door de laattijdige beantwoording van de vragen om bijkomende inlichtingen gesteld door het Agentschap. De dienst zal in de loop van 2006 de nodige acties lanceren om de dossiers met een aanzienlijke achterstand te kunnen afronden.

**Aantal vergunningsaanvragen ontvangen en behandeld
tijdens het jaar 2005**

	Ingediend of geopend ⁽¹⁾	Afgehandeld ⁽²⁾	Nog in behandeling ⁽³⁾ op 31/12/2005
Klasse II	130	146	187
Klasse III	615	629	590

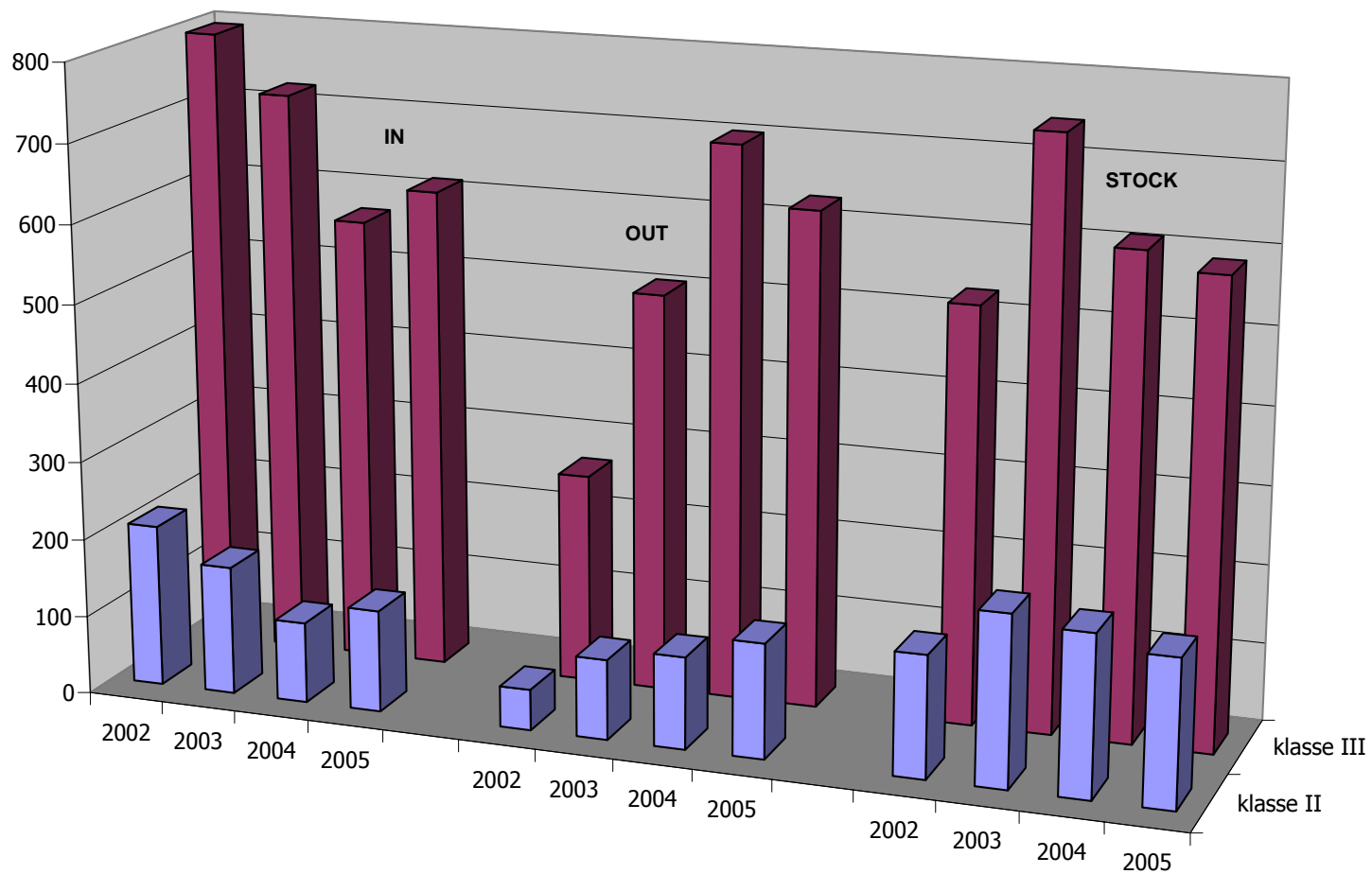
**Aantal vergunningsaanvragen ontvangen en behandeld
cumulatief sedert de start van het Agentschap op 1 september 2001**

	Ingediend of geopend ⁽¹⁾	Afgehandeld ⁽²⁾	Nog in behandeling ⁽³⁾ op 31/12/2005
Klasse II	608	421	187
Klasse III	2.725	2.135	590

Toelichting bij de tabellen:

- ⁽¹⁾ Een dossier kan worden geopend door de ontvangst van een aanvraag, maar ook op eigen initiatief van het Agentschap.
- ⁽²⁾ De afhandeling van een aanvraag houdt niet noodzakelijk het verlenen van een vergunning in, omdat ze ofwel geweigerd kan zijn, ingetrokken werd of overbodig geacht.
- ⁽³⁾ De dossiers die nog in behandeling zijn kunnen zich uiteraard in een zeer verschillend stadium bevinden, afhankelijk van de complexiteit van het dossier.

Evolutie van het jaarlijkse aantal vergunningsaanvragen (IN), behandelde vergunningsaanvragen (OUT) en nog te behandelen vergunningsaanvragen, op het einde van het werkingsjaar (STOCK)

VERGUNNINGEN VERLEEND IN 2005 VOOR INRICHTINGEN VAN KLASSE I

Slechts een 10-tal industriële installaties op het nationale grondgebied zijn vergund als inrichting van klasse I, waaronder de 7 kerncentrales, op de 2 sites van Doel en Tihange. Afgezien van de berging van laagradioactief afval (zie verder), zijn er geen concrete projecten voor de oprichting van nieuwe inrichtingen, zodat er momenteel ook geen vergunningen in behandeling zijn. Er zijn daarentegen wel geregeld vergunningsaanvragen tot wijziging of uitbreiding van bestaande installaties. Inrichtingen van klasse I hebben doorgaans een complexe samenstelling, zodat de uitbreidingsprojecten soms belangrijke installaties en werkzaamheden betreffen.

Ondanks de wet van 31 januari 2003 op de geleidelijke uitstap uit de kernenergie voor industriële elektriciteitsproductie blijft de afgifte van vergunningen mogelijk voor aanpassingen aan de in uitbating zijnde kerncentrales, zolang deze de levensduur van 40 jaar niet hebben bereikt.

Voor de 7 kerncentrales werd van meet af aan de voorwaarde opgelegd om na elke uitbatingsperiode van tien jaar over te gaan tot een grondige veiligheidsevaluatie van de installaties. Het Agentschap heeft deze praktijk veralgemeend naar de andere inrichtingen van klasse I. De initiatieven daartoe werden genomen in 2003, werden in 2005 verder gezet (de MOX-splijtoffabriek van Belgonucleaire te Dessel) en zullen normaliter in 2006 afgerond worden.

De vergunningsdossiers die in de loop van 2005 werden geopend hadden betrekking op de volgende installaties en werkzaamheden:

SCK•CEN TE MOL/DESSEL:

- overdracht van de vergunning voor de uitbating van het ondergrondse laboratorium HADES, onder de vorm van een inrichting van klasse II, van het SCK•CEN naar het Economisch Samenwerkingsverband (ESV) EURIDICE: het dossier werd in januari 2005 voorgelegd aan de Wetenschappelijke Raad
- vervanging van de pompen van de bestralingsinstallatie CALLISTO (BR2): ingediend in oktober 2005

IRE TE FLEURUS:

reorganisatie van de tussentijdse opslag van radioactief afval op de site (gebouw 17): aanvraag ingediend in maart 2005

ELECTRABEL - KERNCENTRALE DOEL:

vergunning voor de CO₂-emissies afkomstig van de hulp- en veiligheidsinstallaties: de aanvraag werd eerder onontvankelijk verklaard door het Vlaamse gewest, in tegenstelling tot het Waalse gewest, die een lozingsvergunning voor de kerncentrale van Tihange wel heeft verstrekt

De dossiers die in de loop van 2005 werden afgesloten, hadden betrekking op:

BELGONUCLEAIRE TE DESSEL:

Opname in de uitbatingvergunning van de verplichting tot organisatie van een tienjaarlijkse veiligheidsevaluatie van de installaties: vergunning verleend bij KB van 13 juni 2005 (kennisgeving verschenen in het BS van 8 juli 2005)

SCK•CEN TE MOL/DESSEL:

Aanstelling van een college van deskundigen ter beoordeling van een MER voor de ontmanteling van de BR3-reactor (erkend in maart 2005)

IRE TE FLEURUS:

de conditionering van jodium-131 in de cellen C40, C41 en C42: de aanvraag ingediend in 2004 werd goedgekeurd zonder vergunningswijziging

BELGOPROCESS TE MOL/DESSEL:

de tijdelijke opslag van handschoenkasten in het gebouw BP123: de aanvraag werd goedgekeurd zonder vergunningswijziging

Volledigheidshalve dient nog te worden vermeld dat er in 2005 vier koninklijke besluiten zijn verschenen ter bevestiging van vergunningen die eerder in 2004 werden verstrekt (zie jaarverslag 2004):

ELECTRABEL - KERNCENTRALE DOEL:

Bevestiging van de vergunning verleend bij KB van 6 mei 2004 (verhoging van de aanrijksgraad in Doel-1 en Doel-2) middels het KB van 20 januari 2005 (kennisgeving verschenen in het BS van 10 februari 2005)

Bevestiging van de vergunning verleend bij KB van 6 mei 2004 (verhoging van het vermogen van Doel-2) na een proefcyclus van één jaar, middels het KB van 29 april 2005 (kennisgeving verschenen in het BS van 17 mei 2005)

IRE TE FLEURUS:

gedeeltelijke bevestiging van de vergunning verleend bij KB van 27 december 2004 (procédé voor de aanmaak van strontium-90 en yttrium-90) middels het KB van 19 oktober 2005 (kennisgeving verschenen in het BS van 18 november 2005)

BELGOPROCESS TE MOL/DESSEL:

bevestiging van de vergunning verleend bij KB van 10 juni 2004 (oprichting gebouw BP155X) middels het KB van 31 januari 2005 (kennisgeving verschenen in het BS van 15 februari 2005)

Naast de behandeling van de hierboven vermelde dossiers die in de loop van 2005 werden geopend, hetzij gesloten, werd de behandeling voortgezet van de hierna volgende dossiers (wetenschappelijke Raad, publieke consultaties, ...):

- de aanpassingen aan de Pamela-installatie BP131X van Belgoproces;
- de ontmanteling van de BR3-reactor van het SCK•CEN;
- de ontmanteling van de installaties op de site BP1 van Belgoproces;
- de ontmanteling van de installaties op de site BP2 van Belgoproces;
- de herziening van de lozingslimieten van de inrichtingen van klasse I.

ADVISERENDE INSTANTIES

De *Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Straling* vergaderde vijfmaal in 2005. In de loop van dit werkingsjaar werd een adviesaanvraag gericht tot de Europese Commissie, overeenkomstig art. 37 van het Euratom-Verdrag, in het kader van het vergunningsdossier van de ontmanteling van de BR3-reactor van het SCK•CEN en van de ontmanteling door Belgoproces van de opwerkingsfabriek Eurochemic.

VERGUNNINGEN VERLEEND IN 2005 VOOR INRICHTINGEN VAN KLASSE II EN III

De vergunningsaanvragen slaan op installaties met uiteenlopende karakteristieken die behoren tot diverse sectoren en die soms complex van samenstelling zijn: ziekenhuizen, onderzoekslaboratoria, installaties voor industriële procescontrole of voor niet destructieve controle, installaties voor de doorstraling van voedingswaren, enz. Het administratief onderzoek van de technische aspecten van het dossier heeft als bedoeling zich ervan te vergewissen dat de veiligheidsuitrustingen van de ontworpen installaties en van de gehanteerde werkprocedures in overeenstemming zijn met de geldende regelgeving en met de regels van de goede praktijk. Deze evaluatie leidt tot de opstelling van bijzondere uitbatingvoorwaarden die in de vergunningsakten worden opgenomen.

In onderstaande tabellen wordt een beeld geschetst van de aard van de inrichtingen waarop de aanvragen, ontvangen in 2005, betrekking hebben.

klasse III-inrichtingen

aard		%
tandartskabinetten	oprichting	25,6
	wijziging of uitbreiding	39,2
	overdracht	4,7
radiologiekabinetten	oprichting	4,1
	wijziging	8,6
dierenartskabinetten		3,3
andere vaste inrichtingen		12,8
mobiele installaties		1,7

klasse II-inrichtingen

aard		%
ziekenhuizen	oprichting	9,1
	wijziging of uitbreiding	36,4
andere vaste inrichtingen	oprichting	16,5
	wijziging of uitbreiding	23,1
	overdracht	8,3
mobiele installaties		6,6

Sinds zijn ontplooiing besteedt het Agentschap bijzondere aandacht aan de sector van de inrichtingen van klasse II, die in zijn geheel een 700-tal vergunde installaties omvat verspreid over het Belgische grondgebied. In tegenstelling tot de inrichtingen van klasse

I, is het radiologisch risico verbonden aan de aanwezigheid van de inrichtingen van klasse II vooral het resultaat van het grote aantal en de grote verscheidenheid van de activiteiten die in deze sector worden ontplooid.

De opstelling van de vergunningsvoorwaarden voor een inrichting van klasse II vergt een technische evaluatie van het aanvraagdossier, een onderzoek naar de aanwezigheid van de verschillende stralingsbronnen in de inrichting, de arbeidsomstandigheden voor het personeel, het beheer van de stralingsbronnen (transport, opslag, aanwending) en het beheer van de voortgebrachte radioactieve afvalstoffen. Deze evaluaties gebeuren met het oog op een rechtvaardiging en een optimalisatie van de potentiële radiologische risico's.

De vergunde inrichtingen van klasse II situeren zich in sterk uiteenlopende activiteitenbranches, zoals de industriële sector en de medische wereld, terwijl zij recent ook hun intrede hebben gedaan in de sector van de veeartsenij.

Eén van de tendenzen die zich in 2005 heeft afgetekend, is de progressieve omschakeling in de industrie van het gebruik van ingekapselde stralingsbronnen naar het gebruik van röntgentoestellen. De sector van de industriële procescontrole - diktemetingen van materialen, dichtheidsmetingen van materiaalstromen, niveaumetingen in vloeistoftanks - maakt eveneens gebruik van stralingsbronnen. Indien de piekspanning van de röntgenbuizen zo'n omschakeling toelaat, kan de eliminatie van het gebruik van ingekapselde bronnen de nucleaire veiligheid aanzienlijk ten goede komen: men vermijdt aldus het risico op besmettingen, men vermijdt de permanente aanwezigheid van een stralingsbundel en men vermijdt het risico op verlies of diefstal van een bron. Nochtans is zo'n omschakeling niet in alle omstandigheden mogelijk.

In de medische sector blijft men geconfronteerd met de tendens tot het fuseren van inrichtingen en tot het doorvoeren van organisatorische wijzigingen die de bestaande stralingsbronnen opnieuw herverdelen over vergunningshouders, wat een herformulering vereist van de oprichtings- en uitbatingsvergunningen. De toepassing van ingekapselde stralingsbronnen voor therapeutische doeleinden onder de vorm van zogenaamde 'zaadjes', breidt zich uit naar medische centra met een kleinere omvang. Deze tendens gaat gepaard met een grotere verspreiding van het aantal radioactieve bronnen over het grondgebied.

In de sector van de veeartsenij is het gebruik van radioactieve stoffen langzaam maar zeker in opmars. De maatschappelijke tendens om gezelschapsdieren een geneeskundige verzorging te geven met behulp van dezelfde technieken als gebruikt in de humane geneeskunde, zet zich immers verder door. De economische of financiële waarde van sommige dieren, bijvoorbeeld raspaarden, leidt ertoe dat geïnvesteerd wordt in analoge technieken voor diagnose en behandeling, als deze aangewend in de humane geneeskunde (bijvoorbeeld aandoeningen van bloedvaten van renpaarden, van speurhonden onderworpen aan intense fysieke inspanningen, de behandeling van de schildklier van raskatten, ...).

ERKENNINGEN VAN DESKUNDIGEN

De *Dienst Ingedeelde Inrichtingen* zorgt voor de uitreiking van de erkenningsakte van de deskundigen in de fysieke controle, die werkzaam zijn binnen sommige nucleaire inrichtingen (klasse I of II) of als inspecteur in dienst zijn van een erkende controle-instelling. Met deze erkenning wordt de vakbekwaamheid van deze personen geattesteerd, die noodzakelijk is om de opdrachten voorzien in het ARBIS-2001 te kunnen vervullen. Een kennisgeving van de erkenning verschijnt in het Belgisch Staatsblad. In de loop van 2005 bekwamen 3 personen een erkenning als deskundige van klasse I en 18 personen als deskundige van klasse II.

Het Agentschap publiceert op zijn website een bijgehouden lijst van de personen die houder zijn van een erkenning als deskundige van klasse I (60-tal personen) of als deskundige van klasse II (45-tal personen). Alle personen die erkend waren op basis van het ARBIS-1963 dienden in het kader van de overgang naar het ARBIS-2001 hun aanvraag te hernieuwen vóór 1 september 2004. Daardoor zijn er geen deskundigen meer die erkend zijn op basis van het ARBIS-1963.

ECO-MANAGEMENT AND AUDIT-SCHEME - EMAS

EMAS is een Europees erkennings- en auditsysteem voor milieuzorgsystemen van organisaties die zich hieraan vrijwillig onderwerpen. Het gaat terug op een Europese verordening uit 1993 (die hernieuwd is geworden in 2001), waarvan de toepassingsmodaliteiten verder zijn uitgewerkt via een samenwerkingsakkoord van 30 maart 1995 tussen federale en gewestelijke overheden. Het Agentschap is bevoegd voor de registratie van de nucleaire installaties die een EMAS certificatie bezitten en neemt als bevoegde instantie deel aan de opgezette overlegstructuur. De kerncentrale van Doel en Tihange zijn beide EMAS-geregistreerd.

NATIONALE ACTIVITEITEN INZAKE RADIOACTIEF AFVALBEHEER

Het Agentschap volgt de bestuursrechtelijke aspecten die verband houden met het beheer van het radioactief afval dat door de vergunde inrichtingen wordt voortgebracht en dat uiteindelijk onder de hoede van NIRAS dient gebracht. Het Agentschap onderhoudt daarom geregelde contacten met NIRAS, die op een gestructureerde wijze verlopen volgens modaliteiten die beide instellingen zijn overeengekomen. Ook de opname door NIRAS van radioactief afval aangetroffen buiten de vergunde sectoren vormde het voorwerp van overleg, zoals radioactieve bliksemafleiders, weesbronnen die worden aangetroffen bij bedrijven die bewaakt worden met meetpoorten (bv. schroot- en recyclagebedrijven, metaalsmelterijen, inzameling en behandeling van niet-radioactief afval, ...), weesbronnen aangetroffen op het openbaar domein, enz.

DE VERDERE ONTWIKKELING VAN HET REGELGEVEND KADER

In het vooruitzicht van de eventuele realisatie op het Belgische grondgebied van een bergingsite voor radioactief afval (aan de oppervlakte, nabij de oppervlakte of in de diepe ondergrond) heeft het Agentschap, in overleg met NIRAS en de erkende controle-instelling AVN, de bijzondere aspecten uitgewerkt van een toekomstige regelgeving die op zulke installaties van toepassing zou zijn. De bestaande regelgeving, zoals vervat in

het ARBIS-2001, maakt immers geen onderscheid tussen bergingsinstallaties en andere installaties van klasse I, terwijl de problematiek van de uitbatingsduur en de buitengebruikstelling toch sterk verschillend is. De aspecten die in de nieuwe ontwerpregeling aan bod komen zijn:

- de definitie van de geëigende begrippen;
- de opeenvolgende fasen van de vergunningsprocedure;
- het besluitvormingsproces vóór en na een eventuele vergunningsaanvraag.

Voor het beheer van afvalstoffen met een zeer geringe activiteit (afkomstig van interventies, de ontmanteling van nucleaire installaties, bedrijfssectoren waar verhoogde concentraties van natuurlijke radionucliden voorkomen) werd met NIRAS de mogelijkheid besproken van de invoering van een nieuwe classificatie van radioactief afval, waarbij deze afvalstoffen zouden worden ondergebracht in een afzonderlijke categorie.

DE PROJECTEN VOOR DE INRICHTING VAN EEN BERGINGSSITE VOOR AFVAL VAN CATEGORIE A

Het Agentschap volgt op een onafhankelijke wijze de verschillende projecten voor de inrichting van een bergingssite voor laag- en middelactief afval met een korte levensduur, zoals deze ontwikkeld worden door de lokale partnerschappen te Mol (Mona), Dessel (Stola) en Fleurus (PaLoFF). Het voorgestelde concept varieert van een berging aan de oppervlakte (Mona, Stola), in diepe ondergrond (Mona, Stola) of een half-ingegraven constructie (PaLoFF).

Het Agentschap neemt deel aan de werkzaamheden van meerdere werkgroepen. De besprekingen binnen deze werkgroepen hebben zich toegespitst op de volgende aspecten:

- de invloed van de site op de biosfeer;
- de aardbevingsactiviteit;
- de weerstand tegen vliegtuigcrashes;
- de intrusiescenario's te ontwikkelen in het veiligheidsverslag;
- de kwalificatie en verificatie van de berekeningscodes gebruikt bij de veiligheidsevaluaties.

De lokale partnerschappen MONA en STOLA (omgevormd tot STORA) hebben in het voorjaar 2005 hun voorstel van geïntegreerde bergingsprojecten overgemaakt aan de federale regering, na te zijn goedgekeurd door hun respectieve gemeenteraden. De interne besluitvorming omtrent het 3de lokale partnerschap PaLoFF (Fleurus-Farciennes) was niet afgerond op het einde van 2005. NIRAS heeft ter gelegenheid van de overhandiging van de dossiers van STOLA en MONA een begeleidend rapport opgesteld voor de regering (maart 2005), gevolgd door twee conformiteitsverslagen over elk van de voorgestelde bergingsprojecten (april en juni 2005). NIRAS heeft in april 2005 het dossier ter informatie voorgesteld aan de Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Straling.

DE SANERINGSPROJECTEN TE OLEN

Het Agentschap volgt van nabij de sanering van de *historische radiologische verontreinigingen te Olen*, in overleg en samenwerking met de andere betrokken partijen, verenigd in het begeleidingscomité.

De sanering van de waterloop, de *Bankloop*, werd in het project afgesplitst van deze van de stortplaats D1. Zodoende kan aan de sanering van de bedding en de oevers van de Bankloop prioritaire aandacht worden geschonken. De werkzaamheden zullen worden uitgevoerd volgens de regelgeving en de methodologie van toepassing in het Vlaamse gewest, waarbij het Agentschap een adviesfunctie vervult wat betreft de radiologische aspecten. OVAM heeft zijn goedkeuring gehecht de niet-radiologische aspecten. Het Agentschap heeft de uitvoering van de werkzaamheden geëvalueerd vanuit zijn radiologisch aspecten (methodologie van de sanering, saneringsgraad, bescherming van werknemers en bevolking, radonemissie, ...). Voor de tijdelijke opslag van de besmette materialen (aarde en slib) op de bedrijfssite van Umicore werd een vergunning van klasse II noodzakelijk geacht rekening houdend met de graad van besmetting.

Het Agentschap heeft met NIRAS overleg gepleegd over het gewijzigde *globaal plan van aanpak*, voorgesteld door Umicore voor de sanering van de terreinen buiten de bedrijfssite.

INTERNATIONALE ACTIVITEITEN INZAKE BEHEER VAN RADIOACTIEF AFVAL

Als partij bij het *Gezamenlijk Verdrag inzake de veiligheid van het beheer van bestraalde splijtstof en inzake de veiligheid van het beheer van radioactief afval*, heeft België zich ertoe verbonden zich te houden aan een aantal algemene beginselen die deze beoogde veiligheid moet waarborgen. Ter voorbereiding van de 2de toetsingsconferentie van het verdrag in mei 2006, heeft het Agentschap de eerste editie van het nationaal verslag (opgesteld in 2003) geactualiseerd, samen met NIRAS en de belangrijkste producenten van radioactief afval. Het werd in het najaar van 2005 officieel ingediend bij de IAEA. Het is te raadplegen op de FANC-website.

Het Agentschap neemt deel aan de werkzaamheden het *Waste Safety Standards Committee* (WASSC) van de IAEA, waarvan de 19de en 20ste bijeenkomst plaats vonden in april (op de hoofdzetel van de IAEA te Wenen) en oktober 2005 (te Tokyo, Japan). De deskundigen verbonden aan de Dienst Ingedeelde Inrichtingen nemen deel aan sommige experten-werkgroepen opgericht in de schoot van de NEA en van de Frans-Belgische bilaterale contacten.

OPVOLGINGSCOMITÉ VOOR DE NUCLEAIRE PROVISIES

De directeur-generaal van het Agentschap is lid van het comité dat toeziet op het beheer van de voorzieningen voor de latere ontmanteling van de kerncentrales en het bijbehorende beheer van de bestraalde splijtstoffen en het radioactieve afval.

1.2. Het transport van radioactieve stoffen

TRANSPORT- EN OVERBRENGINGSVERGUNNINGEN

Het transport van radioactieve stoffen valt onder de reglementering betreffende het transport van gevaarlijke goederen over de weg, per spoor, over zee, langs de binnenwateren of doorheen het luchtruim. Onder deze goederen vormen de radioactieve stoffen de zogenaamde *klasse 7*. Het gaat hier om regelgeving die op Europees en zelfs op internationaal niveau tot stand komt. Het IAEA-transportreglement (zie verder) fungeert hier als referentie. De *Dienst Invoer & Vervoer* behandelt de aanvragen tot het bekomen van vergunningen voor het vervoer en de overbrenging (in- en uitvoer) van radioactieve stoffen in het algemeen en van radioactieve afvalstoffen in het bijzonder. Deze dienst staat eveneens in voor de goedkeuringen van de modellen van collo voor het vervoer van radioactieve stoffen en van capsules die radioactieve stoffen bevatten. In dit kader was een vertegenwoordiger van de dienst aanwezig tijdens de valtesten, voor het verifiëren van de mechanische weerstand van een model van collo bestemd voor het vervoer van plutoniumhoudend afval.

De aard van de gereguleerde transportbewegingen hangt enerzijds samen met de kenmerken van de nucleaire installaties aanwezig op het nationale grondgebied (kerncentrales, splijtstoffabrieken, isotopenproductie, research-installaties, ziekenhuizen, ...) en anderzijds met de geografische ligging van ons land als doorvoergebied naar nucleaire installaties in de buurlanden (havens, verkeersaders, ...). In de beschouwde verslagperiode werden een 300-tal vergunningen en een 30-tal goedkeuringen verleend. Op het einde van 2005 waren nog ca. 40 aanvragen in behandeling, wat als een normaal volume kan worden beschouwd.

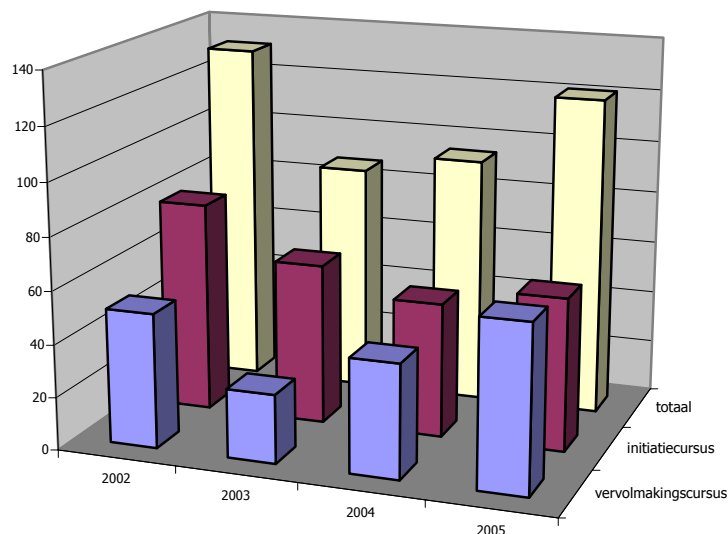
OPLEIDING EN VORMING

De dienst verzekert de opleiding van personen die radioactieve stoffen vervoeren over de weg. Iedere bestuurder van zo'n voertuig dient in het bezit te zijn van een ADR-opleidingsgetuigschrift geldig voor de klasse 7, wat het volgen van een voortgezette opleiding inhoudt. In de betrokken verslagperiode werden 3 opleidings sessies georganiseerd, die elk bestonden uit een initiële en een vervolmakingscursus. Over het ganse jaar 2005 volgden 58 personen de initiatiecursus en 63 personen de vervolmakingscursus, die 5 jaar na de initiatiecursus dient gevolgd te worden. Bijgaande grafiek heeft de evolutie van het aantal deelnemers. Uit een enquête, georganiseerd onder de deelnemers, bleek hun tevredenheid.

INTERNATIONALE ACTIVITEITEN

De Dienst volgt de werkzaamheden van de permanente werkgroep van de Europese Unie inzake het vervoer van radioactieve stoffen en van de *Radioactive Transport Study Group (RTSG)*, die de terzake bevoegde overheden verenigt van de landen met een betekenisvolle nucleaire industrie. Hij neemt deel aan de geregelde herzieningen van het IAEA-transportreglement, waarop de internationale regelgeving is geïnspireerd. Dit herzieningsproces mondt normaliter om de twee jaar uit in een nieuwe

Aantal deelnemers aan de ADR-opleidingscursussen

editie van het reglement. De laatst beschikbare editie is deze van 2005. Alhoewel inmiddels een aanpassing werd voorbereid, zal er in 2007 geen nieuwe publicatie verschijnen, omdat de aanpassingen onvoldoende ingrijpend werden geacht. Naar aanleiding van de aankondiging door de Nederlandse overheid van het niet langer toepassen van het Benelux-akkoord uit 1966 "*betreffende de wederzijdse erkenning van vergunningen en het uitwisselen van gegevens tussen de bevoegde diensten inzake invoer, vervoer, doorvoer en distributie van radioactieve stoffen*", heeft het Agentschap het overleg in Benelux verband opnieuw op gang gebracht. De dienst heeft verder zijn actieve medewerking verleend aan een Europees project, opgestart in 2005 in de *Standing Working Group on safe Transport of radioactive material*, dat moet uitmonden in een gids voor het indienen van aanvragen voor goedkeuringen van modellen van collo. De realisatie van dit project zal verschillende jaren in beslag nemen.

1.3. De medische toepassingen van ioniserende straling

De *Dienst Medische Toepassingen* van het departement R&V is binnen het Agentschap verantwoordelijk voor het uitwerken en opvolgen van de regelgeving betreffende de geneeskundige toepassingen van ioniserende straling, zowel in de humane geneeskunde als in de diergeneeskunde. Deze regelgeving maakt deel uit van het ARBIS-2001 en is gebaseerd op diverse Europese richtlijnen. Zij beoogt de optimalisering van de bescherming van de patiënt via de kwaliteitsborging van de gebruikte toestellen en de daarbij gehanteerde procedures, de raming van de opgelopen patiëntendoses, enz. Samen met de *FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg* (WASO) volgt de Dienst ook de regelgeving inzake het gezondheidstoezicht op beroepshalve aan ioniserende straling blootgestelde werkers.

BEKWAAMHEIDSAKTEN

De Dienst vergunt de personen die gebruik maken van ioniserende straling voor medische of diergeneeskundige toepassingen, op basis van hun bekwaamheid in de stralingsbescherming. Hij erkent de arbeidsgeneesheren-preventieadviseurs die belast zijn met het gezondheidstoezicht op personen die beroepshalve aan zulke straling zijn blootgesteld, de apothekers die belast zijn met de controle van radiofarmaca en de deskundigen in de medische stralingsfysica. De bekwaamheidsakten die in 2004 en 2005 werden verstrekt worden samengevat in onderstaande tabel. De evolutie van het aantal verleende akten in enkele disciplines wordt in beeld gebracht op bijgaande grafiek.

Bekwaamheidsakten verleend aan beoefenaars van medische disciplines ⁽¹⁾

Discipline	Subcategorie	2004	2005
gebruikers van röntgenstralen-apparatuur	tandartsen	160	193
	beoefenaars van de radiologie	219	253
	dierenartsen	42	4
	beoefenaars van de radiotherapie	11	45
gebruikers van radiofarmaca	beoefenaars van de nucleaire geneeskunde	40	27
	beoefenaars van de nucleaire diergeneeskunde	1	0
	beoefenaars van de klinische biologie	1	11
	apothekers belast met de controle van radiofarmaca	8	11
deskundigen in de medische stralingsfysica	bevoegdheidsdomein radiologie	122	9
	bevoegdheidsdomein radiotherapie		
	bevoegdheidsdomein nucleaire geneeskunde		
	arbeidsgeneesheren met toezicht op de stralingswerkers	25	24
Totaal		629	577

⁽¹⁾ verleend ten persoonlijke titel en dus niet overdraagbaar

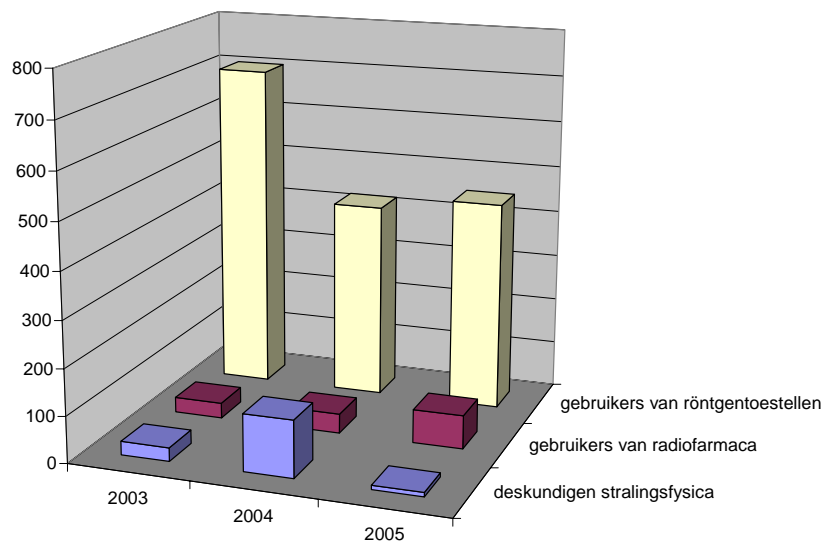
De lijst van personen die erkend zijn in sommige medische disciplines kan op de website van het Agentschap worden geraadpleegd, met name de erkende deskundigen in de medische stralingsfysica (ca. 190 personen), de erkende apothekers (ca. 50 personen) en de arbeidsgeneesheren erkend voor het gezondheidstoezicht op stralingswerkers (ca. 120 personen). Van deze laatste categorie verschijnt ook eens per jaar een lijst in het Belgisch Staatsblad (laatste publicatie zie BS van 28 juli 2006).

MEDISCHE JURY VAN DE WETENSCHAPPELIJKE RAAD

De erkenningen als arbeidsgeneesheer, belast met het gezondheidstoezicht op personen die beroepshalve zijn blootgesteld aan ioniserende straling, komen tot stand op advies van de *Medische Jury van de Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Straling*. De *Dienst Medische Toepassingen* neemt het secretariaat waar van dit adviesorgaan en bereidt de dossiers voor.

Een werkgroep bestaande uit enkele leden van deze Jury buigt zich over een herziening van de criteria voor erkenning, opleiding en stage zoals vastgelegd in het ARBIS-2001.

Aantal verleende bekwaamheidsakten

MEDISCHE JURY

De bekwaamheidsakten voor de beoefenaars van de radiotherapie, de nucleaire geneeskunde en de klinische biologie en voor de deskundigen in de medische stralingsfysica komen tot stand na raadpleging van een *Medische Jury*, ingesteld door het ARBIS-2001. De *Dienst Medische Toepassingen* neemt het secretariaat waar van dit adviesorgaan en bereidt de dossiers voor. De Jury is in de loop van 2005 achtmaal samengekomen, viermaal in het kader van haar adviesgeving voor het verlenen van gebruikersvergunningen en viermaal voor de erkenning van stralingsfysici.

Er werd een werkgroep opgericht samengesteld uit juryleden en vertegenwoordigers van de universiteiten, om de opleidingsvereisten voor erkenning als deskundige in de medische stralingsfysica te herzien in het kader van de bachelor-master structuur. De criteria voor permanente vorming werden vastgelegd in overleg met de *Belgische Vereniging voor Ziekenhuisfysici*, rekening houdend met de criteria uitgewerkt door de *European Federation of Organisations in Medical Physics (EFOMP)*.

RADIOFARMACA

De vervaardiging, het invoeren of verdelen van radiofarmaca (bereidingen die radionucliden bevatten bestemd voor gebruik onder niet-ingekapselde vorm in de geneeskunde of diergeneeskunde) is onderworpen aan een voorafgaande vergunning

die door het Agentschap wordt verleend, op voorstel van de *Dienst Medische Toepassingen*. In 2005 werden 4 van dergelijke vergunningen door het Agentschap verleend.

In overleg met de Belgische en Europese beroepsfederatie van verdelers van in vitro diagnostica werd eind 2005 beslist dat voortaan voor deze toepassing een algemene vergunning per radionuclide wordt verleend, in plaats van een product-specifieke vergunning. Voor het uitvoeren van klinische studies is geen vergunning vereist, maar naast de toelating vanwege het *directoraat-generaal Geneesmiddelen* (DGG) van de *FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu*, gaat het Agentschap na of alle nodige maatregelen inzake stralingsbescherming zijn getroffen. In 2005 werd de toelating gegeven voor het uitvoeren van 7 klinische studies, terwijl één aanvraag werd geweigerd.

De controle op de bereiding van radiofarmaca dient toevertrouwd aan een daartoe erkende apotheker. Een commissie, bestaande uit een Nederlandstalige en een Franstalige kamer, komt tussen in de erkenningsprocedure. De *Dienst Medische Toepassingen* neemt het secretariaat waar en bereidt de dossiers voor. Beide kamers zijn in 2005 tweemaal afzonderlijk samengekomen en éénmaal gemeenschappelijk. Een werkgroep buigt zich over de herziening van de erkenningscriteria voor apothekers.

BELEIDSVORBEREIDENDE STUDIES

Ingevolge een aanbeveling van de Hoge Gezondheidsraad werden in 2003 4 onderzoeksprojecten opgestart in het kader van personeels- en patiëntendosimetrie in de interventionele radiologie en CT-onderzoek in de pediatrie. Drie van deze projecten werden in het najaar van 2005 afgerond.

KWALITEITSBORGING

Onder impuls van de Europese richtlijnen krijgt het uitwerken van kwaliteitsborgings-systemen in de medische sector grote aandacht. Bij het opstellen van kwaliteitscontroleprotocollen voor de diverse toestellen en bronnen gebruikt in de geneeskunde en bij het uitwerken van procedures voor het bepalen van de doses opgelopen door de patiënt, wordt nauw samengewerkt met de *Belgische Vereniging voor Ziekenhuisfysici* en met de practici van het betrokken domein. Projecten die in 2005 werden opgestart betreffen onder meer brachytherapie van de prostaat met jodium-125 zaadjes, radiologie voor tandheelkundige toepassingen, CT en gamma-camera's. Het *Vademecum "Gebruik van röntgenstralen voor medische doeleinden"*, met richtlijnen van het Agentschap betreffende patiëntendosimetrie, werd opgesteld in overleg met het *Consilium Radiologicum*. Het kan op de website van het Agentschap worden geraadpleegd.

MEDISCHE HULPMIDDELEN

Tot midden 2005 verleende het Agentschap de *certificaten en notificaties* die in het kader van de Europese regelgeving betreffende de medische hulpmiddelen vereist zijn (EG-markering) voor het in de handel brengen van zulke toestellen en toebehoren. In 2005 werden 38 certificaten en 26 notificaties verstrekt. Midden 2005 werd deze taak voor alle medische hulpmiddelen gecentraliseerd bij het *directoraat-generaal*

*Geneesmiddelen (DGG) van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (KB van 2 mei 2005 tot wijziging van het KB van 18 maart 1999). Het Agentschap kan nog wel om advies worden gevraagd. Een vertegenwoordiger van het Agentschap neemt deel aan het *Overlegplatform Medische Hulpmiddelen* van het directoraat-generaal Geneesmiddelen.*

TYPE-GOEDKEURING VAN DIERGENEESKUNDIGE RÖNTGENAPPARATUUR

De radiologische toestellen die in de diergeneeskunde worden gebruikt moeten van een type zijn, dat vooraf door het Agentschap werd goedgekeurd. De Dienst staat in voor het verstrekken van deze zogenaamde type-goedkeuringen. De criteria voor de goedkeuring werden uitgewerkt. Eén toestel bekam een type-goedkeuring in 2005, waardoor toestellen van dat type zonder verdere goedkeuring mogen worden gebruikt.

DOORSTRALEN VAN VOEDINGSWAREN

De behandeling van voedsel en voedselingrediënten met ioniserende straling is op Europees niveau geregeld door de richtlijnen 1999/2/EG en 1999/3/EG van 22 februari 1999 en op nationaal niveau door het koninklijk besluit van 12 maart 2002. Het Agentschap verleent de vergunningen, na raadpleging van de *Hoge Gezondheidsraad*, terwijl de controle in overleg verloopt met het *Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen*. In 2005 werden geen nieuwe vergunningen aangevraagd of verstrekt.

ERKENNING VAN DOSIMETRISCHE DIENSTEN

Zoals voorzien in het ARBIS-2001 dient het Agentschap de criteria en de modaliteiten vast te stellen voor de erkenning van de dosimetrische diensten. Daartoe werd een ontwerpregelgeving uitgewerkt in overleg met bestaande diensten voor externe dosimetrie. Een aantal van deze diensten werd bezocht, samen met enkele gelijkaardige diensten in het buitenland en hun bevoegde overheden.

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST MET HET LABORATORIUM VOOR STANDAARDDOSIMETRIE

In uitvoering van een overeenkomst gesloten met het Agentschap in oktober 2004 voert het *Laboratorium voor Standaarddosimetrie* van de Faculteit Geneeskunde van de Universiteit Gent kalibraties uit van meetapparatuur die gebruikt wordt voor de kwaliteitsbewaking van medische toepassingen, in de domeinen van de radiotherapie en de radiodiagnose. Deze kalibraties worden uitgevoerd ten opzichte van primaire standaardapparatuur waarna de gekalibreerde toestellen een attest krijgen. Hierdoor wordt de continuïteit, de standaardisatie en de uniformiteit van de kwaliteitszorg in de patiëntendosimetrie in België verzekerd.

1.4. de maatregelen inzake non-proliferatie en de fysieke beveiliging

De *Dienst Non-proliferatie & Fysieke Beveiliging* volgt de ontwikkeling van de internationale regelgeving inzake de niet-verspreiding van kernwapens en de fysieke beveiliging van de kernmaterialen en -installaties. Zij neemt de nodige initiatieven om ervoor te zorgen dat de eigen nationale regelgeving is afgestemd op de door ons land terzake aangegane verbintenissen en op de aanbevelingen van de internationale

instanties, rekening houdend met de specifieke sociaal-economische realiteit van ons land.

DE WAARBORG-OVEREENKOMST MET DE IAEA EN EURATOM

Zoals reeds elders in dit jaarverslag uiteengezet (zie rubriek *Hoe de regelgeving evolueerde*) is in de loop van 2005 de wet tot stand gekomen die de toepassing op het Belgisch grondgebied mogelijk moet maken van het Aanvullend Protocol dat alle niet-kernwapenstaten van de Europese Unie hebben gesloten met Euratom en de IAEA ter aanvulling van de waarborg-overeenkomst uit 1973. Het gaat hier om de *wet van 1 juni 2005 betreffende de toepassing van het Aanvullend Protocol van 22 september 1998 bij de Internationale Overeenkomst van 5 april 1973 ter uitvoering van artikel III, leden 1 en 4, van het Verdrag van 1 juli 1968 inzake de niet-verspreiding van kernwapens*, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 22 augustus 2005. De wet van 20 juli 1978 had de IAEA reeds de toestemming verleend om in het kader van zijn opdracht informatie te vergaren op Belgisch grondgebied en had de nucleaire sites opengesteld voor zijn inspecteurs. Een aanvulling op deze wet was echter nodig om de verruimde opdrachten van de IAEA en zijn inspecteurs, zoals voorzien in het Aanvullend Protocol, mogelijk te maken.

De wet van 1 juni 2005 houdt ook nieuwe opdrachten in voor het Agentschap, hoewel de uitvoering ervan niet geïntegreerd werd in de wet van 28 juli 1978, noch in de wet van 15 april 1994 op het Agentschap. Zo werd het toezicht op de naleving van de wet uitdrukkelijk toevertrouwd aan de nucleaire inspecteurs van het Agentschap, verloopt de rapportering van de verzamelde informatie naar de Europese Commissie via het Agentschap en kreeg het Agentschap een rol toegekend van interface tussen alle betrokken instanties.

Het Agentschap zal daardoor, nog meer dan in het verleden, de werkzaamheden van de IAEA en Euratom inzake safeguards van nabij moeten opvolgen, de politieke context moeten analyseren, de weerslag ervan voor de ontwikkeling van de internationale concepten inzake safeguards, enz. Dit impliceert het onderhouden van een permanente waakzaamheid, de voorbereiding van en de deelname aan nationale en internationale vergaderingen, de deelname aan het internationale onderhandelingsproces over de invoering van nieuwe juridische instrumenten, ... In dit verband heeft het Agentschap actief deelgenomen aan de werkzaamheden in het kader van de herstructurering van de veiligheidscontrole van Euratom en de rol van het *Bureau voor Veiligheidscontrole van Euratom (BVE)*, dat deel uitmaakt van het Europese *directoraat-generaal Transport en Energie (DG TREN)*. Doel hierbij was te voorkomen dat België alsnog een eigen nationale structuur zou moeten opzetten voor het verzekeren van de veiligheidscontroles en het bijhouden van een materiaalboekhouding, opdrachten die tot op heden verzekerd werden door Euratom.

DE NATIONALE FYSIEKE BEVEILIGINGSMAATREGELEN

Onder de fysieke beveiliging verstaat men het geheel van maatregelen ter beveiliging van kernmaterialen, die exploitanten van kerninstallaties of transportfirma's onder hun hoede hebben en die erop gericht zijn hun ontvreemding of aanwending voor niet

vreedzame doeleinden tegen te gaan. Een aanpassing en modernisering van de nationale regelgeving van toepassing op de fysieke beveiliging dringt zich reeds geruime tijd op, rekening houdend met de geëvolueerde aanbevelingen INFCIRC/225/Rev.4 van de IAEA en met de wet van 2 april 2003 die de wet op het Agentschap terzake heeft gewijzigd. Daartoe heeft het Agentschap in december 2005 drie koninklijke besluiten in ontwerpvorm overgemaakt aan het kabinet van de Minister van Binnenlandse Zaken. Het eerste besluit regelt de classificatie van de kernmaterialen en van hun transporten in functie van de categorie waarin ze zijn ingedeeld; het tweede regelt de classificatie en de bescherming van de documenten die betrekking hebben op nucleaire materialen, installaties en transporten; en het derde besluit stelt de minimale niveau's vast waaraan de eigenlijke fysieke beveiligingsmaatregelen moeten beantwoorden.

De ontwerpen waren vergezeld van een voorontwerp van wet betreffende de veiligheidsverificaties in de nucleaire sector, waarvan de aanneming noodzakelijk blijkt te zijn alvorens de koninklijke besluiten kunnen worden getroffen. In sommige omstandigheden is de omslachtige procedure tot het bekomen van een veiligheidsmachtiging, om toegang te verkrijgen tot bepaalde geklassificeerde zones, immers niet toepasbaar in de nucleaire sector. Daarom wordt voorgesteld het alternatief van een veiligheidsattest, na de veiligheidsverificatie, wettelijk mogelijk te maken (cf. de wet van 3 mei 2005 tot wijziging van de wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen). Het Agentschap heeft de krachtlijnen van de nieuwe regelgeving reeds overlegd met de belangrijkste operatoren.

DE INTERNATIONALE FYSIEKE BEVEILIGINGSMATREGELEN

Reeds verschillende jaren wordt er internationaal de noodzaak gevoeld om de doelstelling van het *Verdrag inzake de fysieke beveiliging van kernmateriaal* uit 1980 te verruimen tot de beveiliging van alle gebruiks-, transport- en opslagfaciliteiten van kernmateriaal tegen sabotageacties en deze niet enkel te beperken tot de internationale transporten. Op een diplomatieke conferentie gehouden te Wenen van 4 tot 8 juli 2005, hebben 89 landen, waaronder België, de tekst van een geamendeerd verdrag aangenomen. Het Agentschap zal de bekrachtigingsprocedure voorbereiden.

De *Dienst Non-proliferatie & Fysieke Beveiliging* vertegenwoordigt het Agentschap op de halfjaarlijkse bijeenkomsten van de *European Nuclear Security Regulators Association (ENSRA)*, die de bevoegde autoriteiten van 8 Europese landen groepeerd en die een forum wil zijn voor de uitwisseling van expertise en ervaringen inzake fysieke beveiliging. België is opgetreden als gastland voor de bijeenkomst van april 2005.

NUCLEAIR TERRORISME

Als gevolg van de toenemende terroristische dreigingen krijgt de fysieke beveiliging van radioactieve materialen, andere dan kernmaterialen, een steeds grotere aandacht op de internationale scène. De *IAEA Gedragscode voor de veiligheid en beveiliging van radioactieve bronnen* illustreert de tendens naar een gezamenlijke aanpak van de beschermingsmaatregelen tegen ongewilde voorvallen en beveiligingsmaatregelen tegen

opzettelijk uitgelokte voorvallen. In de IAEA ontwerprichtlijnen voor de beveiliging van bronnen wordt het begrip *Design Basic Threat* uitgewerkt naar analogie met het begrip *Design Basic Accident* in de veiligheidsector. Het recente *Verdrag tot bestrijding van het nucleair terrorisme*, aangenomen in april 2005, gaat verder op deze trend. Het Agentschap volgt deze evolutie en bestudeert de implicaties ervan voor de nationale regelgeving. Het Agentschap fungeert als nationaal contactpunt voor de in- en uitvoer van radioactieve bronnen ten aanzien van de IAEA.

DE NIET-VERSPREIDING VAN KERNWAPENS

Het Agentschap draagt bij tot de uitwerking van het Belgische standpunt inzake de niet-verspreiding van kernwapens. Daartoe volgt een vertegenwoordiger van het Agentschap de maandelijkse vergaderingen van de *CONOP-werkgroep (COMité NON-Proliferation)*, opgericht in het kader van het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid (GBVB) van de Raad van de Europese Unie.

Het Agentschap was vertegenwoordigd op de 7de toetsingsconferentie van het *Verdrag inzake de Niet-Verspreiding van Kernwapens (NPT)*, die plaatsvond te New York van 2 tot 27 mei 2005. Deze toetsingsconferenties, die om de 5 jaar worden georganiseerd, hebben als doel de instrumenten te evalueren die noodzakelijk zijn om de doelstellingen van het Verdrag te realiseren. Zelfs indien de conferentie van 2005 niet met het verhoopte succes werd bekroond, behoorde deze bijeenkomst ongetwijfeld tot één van de meest gewichtige internationale evenementen die bepalend zijn voor de ontwikkeling van het mondiale non-proliferatie regime inzake kernwapens tijdens de komende jaren.

De verschillende voorstellen van parlementaire resoluties die in Kamer en Senaat werden ingediend naar aanleiding van de NPT-toetsingsconferentie, illustreren de bekommernis die terzake in politieke middelen heerst. In de aanloop naar deze conferentie heeft het Agentschap in februari 2005 in haar gebouwen een workshop georganiseerd rond het thema van de niet-verspreiding van kernwapens, waarop de deelname werd begroet van vertegenwoordigers van de nucleaire sector, de betrokken Federale Overheidsdiensten en ministeriële kabinetten. Verschillende recente crisissen hebben het multilaterale regime van de nucleaire non-proliferatie verzwakt. De bedoeling van de workshop was om tegen deze achtergrond, mogelijke nieuwe ontwikkelingen en politieke benaderingen te bediscussiëren, vanuit de eigen specifieke Belgische context.

In *resolutie nr. 1540 van de Veiligheidsraad* van de Verenigde Naties, aangenomen in april 2004, over de niet-verspreiding van nucleaire, chemische en biologische wapens, worden alle landen opgeroepen om gevoelige technologieën, materialen en uitrustingen die zich op hun grondgebied bevinden of over hun grondgebied worden vervoerd, te controleren en te volgen om te voorkomen dat ze in handen zouden kunnen vallen van terroristen. Het Agentschap heeft zijn medewerking verleend aan de verduidelijkingen die werden gevraagd door het *Comité 1540*, bij het Belgische verslag ingediend in 2004 in uitvoering van de resolutie .

1.5. De Kempense antenne

De Kempense Antenne, waarvan het secretariaat is ondergebracht in een pand van de gemeente Dessel, heeft zijn rol als lokaal aanspreekpunt van het Agentschap binnen deze regio in de loop van 2005 verder waargenomen. De grote concentratie van nucleaire bedrijvigheden (R&D, afvalverwerking, splijtofproductie) en van belangrijke ontmantelings- en saneringsprojecten verantwoordt deze aanwezigheid die beantwoordt aan een lokale behoefte.

De werkzaamheden van de lokale partnerschappen gevormd tussen NIRAS en de gemeenten Dessel en Mol, respectievelijk *STOLA/STORA* (Dessel) en *MONA* (Mol), werden verder opgevolgd. Vanuit deze betrokkenheid neemt de Antenne deel aan internationale initiatieven waarbij de participatie van het publiek aan de besluitvorming rond de inplanting van nucleaire installaties, zoals bergingsinstallaties voor radioactief afval, centraal staat. De voorzetting van het project *Communities and Waste Management* (COWAM 2), gefinancierd met steun vanuit het 6de Euratom-kaderprogramma, behoort daartoe.

De Antenne houdt ook voeling met de maatschappelijke overlegstructuren die in de regio werden opgezet om de socio-economische toekomst van de streek te behartigen (bv. RESOC Kempen) of om belangrijke saneringsdossiers te begeleiden (bv. Begeleidingscomité Umicore).

2. wat het Agentschap in 2005 presteerde ... ... als controlerende overheid.

De taken van het Agentschap als controlerende overheid worden verzekerd door het *Departement Controle & Toezicht*. Deze entiteit van het Agentschap controleert of de vergunninghouders zich strikt houden aan de uitgevaardigde regelgeving in het algemeen en aan de voorwaarden opgelegd in de verleende vergunningen in het bijzonder. Het Agentschap beschikt daartoe over een korps van nucleaire inspecteurs, die over politionele bevoegdheid beschikken om desnoods proces-verbaal op te stellen over vastgestelde inbreuken en deze aan de gerechtelijke instanties te kunnen overmaken. De bevoegdheden van deze inspecteurs zijn vastgelegd in de wet op het Agentschap en een koninklijk besluit van 20 juli 2001. Op 31 december 2005 beschikte het Agentschap over 27 beëdigde inspecteurs, aangesteld bij koninklijk besluit. Een bijgehouden nominatieve lijst wordt om de twee jaar bekendgemaakt bij ministerieel besluit. Het vandaag geldende besluit dateert van 12 oktober 2005.

De inspecteurs van het *Departement Controle & Toezicht* hebben in het najaar van 2004 op de *Nationale School van de Federale Politie*, een doorgedreven opleiding gevolgd die betrekking had op hun statuut van *Officier van de Gerechtelijke politie* en *Hulpofficier van de Procureur des Konings*. Op het correct functioneren van de inspecteurs wordt toegezien door het *Vast Comité van Toezicht op de Politiediensten (Comité P)*, zoals alle inspectiediensten met politionele bevoegdheid.

In september 2005 heeft het Agentschap zijn inspectie- en handhavingsbeleid voorgesteld aan de magistraten van de verschillende gerechtelijke arrondissementen en het College van procureurs-generaal. Deze aanpak beoogt een vlotte verstandhouding tot stand te brengen met de gerechtelijke instanties, onder andere indien de nucleaire inspecteurs een beroep zouden moeten doen op hun statuut van Officier van de Gerechtelijke Politie. Het Agentschap streeft ernaar om de tekortkomingen die het vaststelt bij zijn inspectierondes zoveel mogelijk door de exploitanten te laten 'regulariseren', zonder dwang- of sanctiëringmaatregelen. Indien nodig werkt het Agentschap hierbij in fazen en gradaties om het gewenste resultaat te bekomen, eventueel door de inzet van de handhavingsmiddelen waarover het zelf beschikt. Slechts indien deze manier van optreden geen resultaat oplevert, maakt het Agentschap een proces-verbaal over aan het parket.

Voor de systematische fysische controles van de vergunde inrichtingen, zowel wat betreft de bezoeken ter plaatse aan de installaties als wat betreft de bestendige veiligheidsevaluaties, doet het Agentschap een beroep op 3 private controle-instellingen die daartoe een erkenning hebben bekomen op basis van de regelgeving van kracht voor de operationalisering van het Agentschap op 1 september 2001. De koninklijke besluiten van 23 augustus 2004 en 17 september 2005 hebben de duur van de overgangsregeling, ingesteld door artikel 52bis van de FANC-wet, verlengd tot 31 augustus 2006. Tijdens deze overgangsregeling dienen de exploitanten van de vergunde inrichtingen de controleopdrachten, zoals bepaald in hoofdstuk III van het ARBIS-2001, verder toe te vertrouwen aan de erkende instellingen, terwijl deze laatste verplicht zijn om deze opdrachten in alle onafhankelijkheid te blijven uitvoeren.

Het *Departement Controle & Toezicht* heeft in 2004 de basis gelegd voor een nauwere samenwerking en ervaringsuitwisseling op gebied van inspectie met zijn Franse zusterinstantie, de *Direction Générale de la Sûreté Nucléaire et de la Radioprotection – DGSNR*. Eén van de methodieken die hierbij wordt aangewend is de organisatie van zogenaamde *gekruiste inspecties*, waaraan inspecteurs uit het andere land als waarnemer deelnemen. In de loop van 2005 werden zulke gekruiste inspecties gehouden in kerncentrales, ziekenhuisinstellingen en werven waar industriële gammagrafie wordt toegepast.

Naast het toezicht op de werking van de nucleaire installaties en werkzaamheden, houdt het Agentschap toezicht op de radioactiviteit die in de omgeving wordt verspreid door lozingen vanuit deze installaties of vanuit andere bronnen. Daartoe beschikt het Agentschap over een automatisch meetnet TELERAD. Tenslotte waakt het Agentschap over het eventuele misbruik van kerntechnologie, materialen en installaties voor minder vreedzame doeleinden.

Naar analogie met het departement Regelgeving & Vergunningen is het departement Controle & Toezicht intern gestructureerd in de volgende diensten:

- de dienst *ingedeelde inrichtingen en natuurlijke radioactiviteit*
- de dienst *invoer & vervoer*
- de dienst *medische toepassingen*
- de dienst *non-proliferatie & fysieke beveiliging*
- de dienst *toezicht op het grondgebied*.

2.1. De uitbating van de nucleaire inrichtingen

De *Dienst Ingedeelde Inrichtingen en Natuurlijke Radioactiviteit* van het departement gaat na of de regelgeving en de vergunningsvoorwaarden worden nageleefd binnen de vergunde installaties. Het Agentschap wordt geïnformeerd over de belangrijkste werkzaamheden die in de inrichtingen van klasse I, waaronder de kerncentrales, zijn gepland, over de voortgang van de veiligheidsevaluaties of over de abnormale voorvallen die zich hebben voorgedaan, o.m. via de vergaderingen van de *contactcommissie* die geregeld tussen het Agentschap, de exploitant en de erkende controle-instelling worden georganiseerd. De controlebezoeken van de inspecteurs van het Agentschap aan deze inrichtingen zijn aanvullend. Voor de inrichtingen van klasse II en III zijn de uitgevoerde inspecties meestal campagnematig georganiseerd.

RELATIES MET DE ERKENDE INSTELLINGEN TIJDENS DE OVERGANGSREGELING

In afwachting van de totstandkoming van de nieuwe relaties tussen het Agentschap en de erkende instellingen (AVN, AVC en TT) conform de wet van 15 april 1994, verlopen de wederzijdse contacten volgens de richtlijnen die in 2003 door het Agentschap werden uitgewerkt. Deze omschrijven de rol van de diverse partijen in het controleproces, zodat de onderlinge complementariteit van elkaars initiatieven wordt bevorderd. In twee begeleidende nota's wordt het algemene inspectiebeleid van het Agentschap toegelicht. Deze richtlijnen worden voortdurend geëvalueerd en getoetst aan de praktijkervaring tijdens interne workshops waaraan alle FANC-inspecteurs deelnemen (onder de

codenaam *REX: Retour d'Expérience*, vrij vertaald: *LER: Lering uit ERvaring*).

Overlegvergaderingen tussen het Agentschap en de erkende instellingen vinden plaats op periodieke basis: maandelijks met AVN, driemaandelijks met AVC, zesmaandelijks met TT. Een vertegenwoordiger van het Agentschap neemt het voorzitterschap waar van de *Toezichtcommissie* die de werking van elke erkende controle-instelling opvolgt.

DE INES-INSCHALING VAN GERAPPORTEERDE ONGEWONE VOORVALLEN

De ongewone voorvallen die zich in de Belgische nucleaire installaties van klasse I voordoen worden door de Dienst, in samenspraak met de betrokken erkende controle-instelling, geclassificeerd volgens de *International Nuclear Event Scale - INES*. Het betreft hier een instrument, ontwikkeld door de IAEA en het NEA, om de communicatie te bevorderen tussen de nucleaire deskundigen, de media en het brede publiek, door het hanteren van een verstaanbaar taalgebruik en een toegankelijk concept. De ernst van elk voorval wordt beoordeeld en gesitueerd op een schaal met 7 niveau's. Enige toelichting bij de inschaling van de voorvallen wordt gegeven in bijgaande tabel (zie p. 57). Voor meer informatie over de INES-schaal verwijzen we naar de website van het Agentschap. De schaal wordt momenteel gebruikt in meer dan 60 landen.

De INES-rapportering veronderstelt de medewerking van de exploitant en de erkende controle-instelling voor de tijdige melding, inschaling en bekendmaking van de voorvallen. De verplichtingen van de uitbaters van de klasse I inrichtingen zijn noch reglementair, noch vergunningsmatig bepaald, maar maken deel uit van conventies die tussen de betrokken uitbaters en de overheid werden gesloten. In 2005 werden de bepalingen van deze conventies herzien.

De INES-voorvallen die zich in 2005 hebben voorgedaan zijn opgelijst in de tabellen op de volgende pagina's: het gaat om 16 voorvallen van het niveau INES-1 en één INES-2. De voorvallen van INES-0 zijn niet in deze lijst opgenomen. Het spreekt voor zich dat de oorzaken van deze voorvallen werden geremedieerd. Het gevolg dat de exploitant geeft aan ieder van deze voorvallen werd door het Agentschap en de erkende instelling opgevolgd. Geen enkel van deze voorvallen had een betekenisvolle radiologische impact buiten de site, zonet waren ze niet ingeschaald op de niveaus INES-1 en 2. De voorvallen op het IRE en SCK•CEN hadden elk een geringe invloed op enkele personeelsleden.

Het Agentschap wenst er de nadruk op te leggen dat de INES-inschaling geen instrument is om de veiligheid van installaties te evalueren. Bij een grondige veiligheidsevaluatie wordt er met tal van andere relevante factoren rekening gehouden. De INES-schaal mag niet worden benut om de relatieve veiligheid van installaties tegen elkaar af te wegen of om hitparades op te stellen van de meest of minst veilige installatie.

UITBATING VAN DE KERNCENTRALES

De grafieken op pagina 58 geven een overzicht van de INES-voorvallen die zich de voorbije 10 jaar hebben voorgedaan op de sites van de kerncentrales. De toename in 2005 van het aantal INES-voorvallen, vooral op de site van Tihange, kent diverse oorzaken.

INES-voorvallen in de kerncentrales in 2005

datum	Omschrijving	inschaling
<i>KERNCENTRALE DOEL-1</i>		
5 mei	Ontbranding van het koelmiddel van de alternator.	INES-1
30 oktober	Filter van een ventilatiesysteem niet ten volle beschikbaar, wegens openstaande testafsluiters.	INES-1
14 december	2 afsluiters in de kring van het hulpvoedingswater naar de stoomgeneratoren bevinden zich ten onrechte in gesloten toestand tijdens de opwarmingsfase van de reactor na de jaarlijkse splijstofherlading.	INES-1
<i>KERNCENTRALE DOEL-3</i>		
7 september	De apparatuur bestemd voor de staalname bij accidentele lozingen langs een schoorsteen, bleek defect te zijn.	INES-1
<i>KERNCENTRALE DOEL-4</i>		
27 oktober	Bij het testen van de goede werking van de veiligheidssystemen van het 2 ^{de} niveau bleken 4 van de 79 isolatie-afsluiters geen bevel tot sluiten te ontvangen, wegens een foutieve installatie van de electro-ventielen. Deze veiligheidssystemen moeten tussenkomen wanneer deze van het 1 ^{ste} niveau zouden falen.	INES-1
<i>KERNCENTRALE TIHANGE-1</i>		
27 juli	Onbeschikbaarheid van het sluitcomando van een isolatieklep op het gebouw van de tussenkoelkring.	INES-1
17 oktober	Beschadigde dichtingen in 2 noodpompen, die bij onbeschikbaarheid van 2 andere pompen, de sproeikring van het reactorgebouw moeten verzekeren bij ongevalsituaties.	INES-1
13 december	Onbeschikbaarheid van een klep in de sproeikring van het reactorgebouw, wegens foutieve stand van een elektrisch contact.	INES-1
14 december	De steunen van 3 afsluiters op de toevoerleiding van het Maaswater bleken gelijktijdig te zijn verwijderd voor herstelling, waardoor de integriteit van de leiding bij een aardbeving niet langer was verzekerd.	INES-1
<i>KERNCENTRALE TIHANGE-2</i>		
5 juli	Verkeerde afregeling van onlangs vernieuwde schakelrelais in de stroomkring van de nooddiesels. Had kunnen leiden tot de onbeschikbaarheid van één van de 6 nooddiesels en het falen van meerdere ventilatiesystemen onder ongevalsituaties.	INES-2
14 oktober	Bij het testen van de werking van de snelle ontlastingskleppen bleken 4 van de 12 kleppen, ter bediening van de hoofdstoomkleppen, niet open te gaan.	INES-1
27 december	Het onderhoud van de blustoestellen in het gebouw van de veiligheidsuitrustingen was niet tijdig uitgevoerd.	INES-1
<i>KERNCENTRALE TIHANGE-3</i>		
19 augustus	Bij het testen van de kleppen op de veiligheidskringen bleek de werking ervan niet overeen te komen met de specificaties.	INES-1
5 september	De testen op het starten van de nooddieselgeneratoren bleken niet tijdig te zijn uitgevoerd, wegens foutieve planning.	INES-1
27 december	Het onderhoud van de blustoestellen in het gebouw van de veiligheidsuitrustingen was niet tijdig uitgevoerd.	INES-1
in totaal 14 voorvallen van INES-1 en één van INES-2 alle zonder betekenisvolle radiologische impact op of buiten de nucleaire site		

INES-voorvallen in 2005 in de andere inrichtingen van klasse I

SCK•CEN		
23 augustus	Het falen van een splijtstofnaald in één van de experimentele opstellingen van de BR2-reactor leidt tot een verhoogde aanwezigheid van radioactieve edelgassen in het reactorgebouw. De radiologische gevolgen voor het personeel zijn beperkt gebleven en waren nihil voor de omgeving.	INES-1
IRE		
19 december	De dichtheid van een flacon, waarin zich een oplossing bevindt met strontium-90, gaat verloren tijdens een interne transfer, waardoor een deel van de oplossing weglekt in de transfercontainer. Dit voorval leidt tot een besmetting van een hal en een blootstelling van 3 aanwezige personeelsleden, die ver beneden de limieten is gebleven. De radiologische gevolgen waren nihil voor de omgeving.	INES-1
2 voorvallen van INES-1 met een geringe impact op aanwezige personeelsleden maar zonder betekenisvolle radiologische impact buiten de nucleaire site		

Toelichting bij de INES-inschaling van voorvallen (in kerncentrales)

niveau	benaming	omschrijving
INES-0	afwijking	voorval van weinig belang voor de nucleaire veiligheid
INES-1	anomalie	voorval buiten het toegelaten bedrijfsregime, maar met behoud van een adequate ' <i>defense in depth</i> ' ^(*)
INES-2	incident	voorval met ernstige tekortkomingen in de veiligheidsvoorzieningen, maar waarbij voldoende ' <i>defense in depth</i> ' gewaarborgd blijft om het hoofd te kunnen bieden aan bijkomende tekortkomingen
INES-3	ernstig incident	incident met gevolgen op de site (bv. ernstige besmetting van de installatie) of met zeer geringe gevolgen buiten de site
INES-4	ongeval	ongevallen met beschadiging van de reactorkern en/of met radiologische gevolgen buiten de site
INES-5		
INES-6		
INES-7		

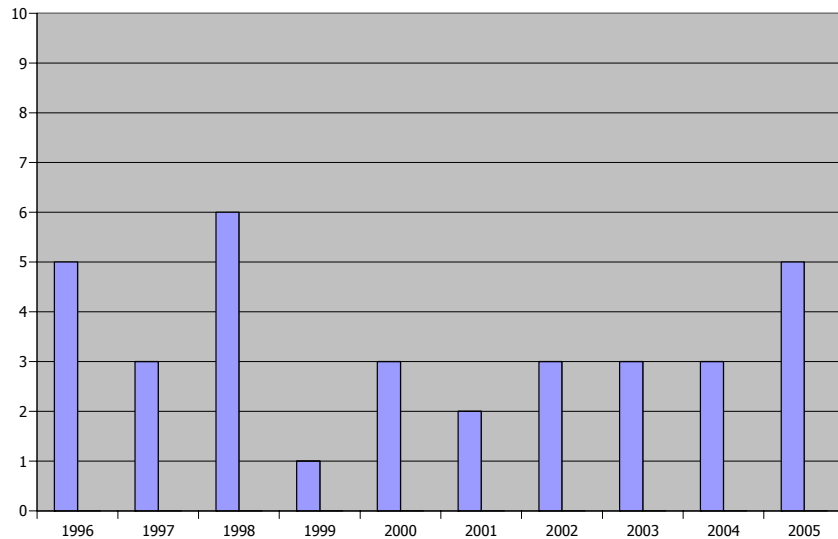
(*) Onder '*defense in depth*' verstaat men het geheel van veiligheidssystemen, controles en procedures toegespitst op de opeenvolgende barrières welke de verspreiding van radioactieve stoffen verhinderen. Zij bestaat uit verschillende onafhankelijke beschermingsniveaus: het falen van één niveau veroorzaakt geen fysische gevolgen want het bovenliggende niveau beperkt het falen van het onderliggende niveau.

(voor meer informatie surf naar www.fanc.gov.be)

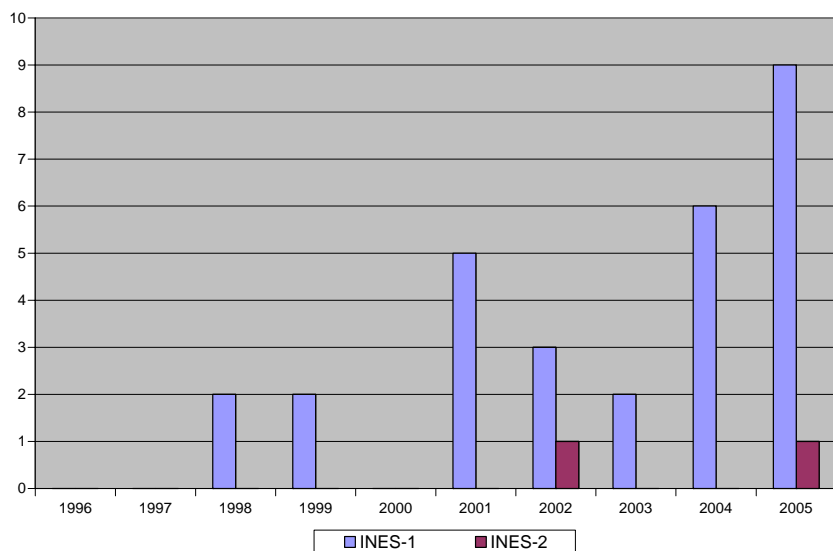

**aantal ongewone voorvallen
op de nucleaire sites van Doel en Tihange
de voorbije 10 jaar
(geclassificeerd volgens de INES-schaal)**

kernpark van Doel

kernpark van Tihange

De voorbije 10 jaar vonden er 63 voorvallen plaats van het niveau INES-1
naast 2 voorvallen van het niveau INES-2.
Ter herinnering: de INES-schaal kent 7 niveau's.

In de eerste plaats kadert deze stijging in een toenemende bereidheid vanwege de exploitanten om het publiek vlotter in te lichten over elk voorval in hun installaties. In de tweede plaats wordt er door de exploitanten, die gestage inspanningen leveren om het veiligheidsniveau van hun installaties te verhogen, ook rekening gehouden met de evoluties en de internationale ervaringsfeedback inzake de nucleaire veiligheid. De aandacht die door de exploitant en zijn werknemers aan de veiligheidscultuur wordt besteed, leidt tot een meer open houding en een systematisch onderzoek van de weerslag die - zelfs kleine - interventies op de veiligheid van de installatie hebben. Voorvallen die voorheen als niet significant beschouwd werden, krijgen nu meer aandacht. De exploitanten van de kerncentrales hebben recent veranderingen in de interne organisatiestructuur doorgevoerd, gepaard gaande met wijzigingen in functies. Het actieplan opgestart na de audits van AVN en het FANC in 2004 (zie verder) gaf aanleiding tot de aanwerving van heel wat nieuwe personeelsleden. Ten slotte moet worden benadrukt dat elk INES-voorval afzonderlijk geëvalueerd dient te worden en dat enkel de weerslag van het voorval op de veiligheid – en niet het aantal voorvallen – toelaat om conclusies te trekken aangaande de veiligheid van de installatie.

De ontwerpers van de INES-schaal hebben er van meet af aan voor gewaarschuwd dat de schaal geen gepast instrument is om de veiligheid te vergelijken van installaties in verschillende landen. Bij het onderscheiden van de voorvallen van niveau 0 en deze van niveau 1, laat de schaal immers nogal wat beoordelingsvrijheid over aan de nationale veiligheidsautoriteiten. Deze waarschuwing kan echter verder worden doorgetrokken, vooreerst naar verschillende installaties binnen eenzelfde land, wegens de betrokkenheid van verschillende directies en personeelsequipes en vervolgens naar verschillende uitbatingsperiodes voor eenzelfde installatie, gezien de inmiddels geëvolueerde attitudes.

Uit de toename van het aantal voorvallen in 2005 mag niet zomaar worden besloten dat de graad van nucleaire veiligheid zou zijn afgenomen. Het fenomeen kan niet los worden gezien van de verhoogde aandacht die de uitbater en zijn personeel besteden aan de weerslag van elk voorval op de veiligheid van de installatie.

De briefwisseling die de erkende controle-instelling AVN in 2004 richtte tot de directie van Electrabel en waarin verwezen werd naar een aantal vaststellingen die zouden kunnen wijzen op een afkalvende veiligheidscultuur op de nucleaire sites van Doel en Tihange, heeft in 2005 verdere opvolging bekomen. Men zal zich herinneren dat het Agentschap als gevolg van deze briefwisseling een eigen audit op deze nucleaire sites heeft uitgevoerd. Aldus kon het Agentschap zich ervan vergewissen dat de veiligheid op beide sites nog steeds beantwoordde aan alle reglementaire vereisten. De doorlichting bevestigde evenwel de vaststelling dat bepaalde aspecten van de veiligheidscultuur konden en moesten worden verbeterd.

De uitbater werd door het Agentschap aangemaand om tegen 1 januari 2005 een actieplan op te stellen met de maatregelen die nodig werden bevonden om de vastgestelde tekortkomingen te corrigeren. Na overleg met AVN, de algemene directie van Electrabel en de directies van beide sites, heeft het Agentschap dit actieplan op 13 januari 2005 goedgekeurd. De uitvoering ervan werd door de veiligheidsautoriteiten van zeer nabij opgevolgd. Een eerste globale evaluatie is gepland tegen februari 2006.

Van zijn kant heeft Electrabel een audit aangevraagd bij *WANO (World Association of Nuclear Operators)*, een internationale vereniging van reactoruitbaters, die in de loop van 2005 doorgang heeft gevonden.

Het bestaan van hoger vermelde briefwisseling van AVN kreeg ruime weerklank in de media en gaf aanleiding tot bezorgde commentaren in politieke, socio-economische en ecologische middens. Het Agentschap heeft op deze dreigende vertrouwenscrisis gereageerd met een zo transparant mogelijke communicatie: de syntheseverslagen van haar eigen audit en van het door Electrabel ingediende actieplan werden beide beschikbaar gesteld op de website.

In een poging om het klimaat van vertrouwen te herstellen is de toezichthoudende minister, na raadpleging van het Agentschap, akkoord gegaan om de Belgische kerncentrales te onderwerpen aan een internationale inspectie. Deze inspectie werd reeds door het Agentschap voorgesteld in zijn memorandum van 2 juni 2003 gericht aan de toenmalige formateur van de federale regering (zie samenvatting gepubliceerd in het jaarverslag 2003). De aanvraag voor de organisatie van zo'n doorlichting voor het kernpark van Tihange werd in februari 2005 formeel gericht tot de directeur-generaal van de IAEA. Het gaat om een inspectie die zal worden uitgevoerd door een team van een 12-tal buitenlandse en internationaal erkende deskundigen, aangesteld door de IAEA in het kader van haar zogenaamde *OSART-programma (Operational Safety Review Team)*. Het Agentschap heeft samen met AVN en de uitbater het verloop van deze doorlichting voorbereid, die in de eerste helft van 2007 op de site doorgang zal vinden. Einde 2005 heeft een deskundige van het Agentschap als waarnemer deelgenomen aan een gelijkaardige OSART-missie in de Nederlandse kerncentrale van Borssele.

UITBATING VAN DE ANDERE NUCLEAIRE INSTALLATIES VAN KLASSE I

IRE

Een grondige inspectie vond plaats in de bedrijven gevestigd op de site van Fleurus, waaronder de inrichting van klasse I uitgebaut door het *Instituut voor Radio-Elementen (IRE)* en de inrichtingen uitgebaut door MDS NORDION nv en IBA Radioisotopes.

SCK•CEN

Eind januari 2005 verschenen in de media anonieme getuigenissen over de veiligheid op het *Studiecentrum voor Kernenergie (SCK•CEN)* te Mol. Onder deze anonieme getuigen waren er personen die zich voordeden als ex-werknemers van het SCK•CEN en personen die hadden gewerkt voor onderaannemers. De directie van het SCK•CEN werd ervan beschuldigd in het verleden slordig te zijn omgesprongen met de veiligheid en de stralingsbescherming van het eigen personeel en dit van onderaannemers, bij de ontmantelingswerkzaamheden van de kernreactor BR3. Er vielen verontrustende uitspraken te noteren over de gevolgen voor de gezondheid van personen die beroepshalve aan straling worden blootgesteld.

Ondanks het feit dat de aantijgingen betrekking hadden op situaties die zich jaren geleden hebben voorgedaan op de site van het SCK•CEN – zelfs lang vóór de operationalisering van het FANC – heeft het Agentschap toch een aantal acties

ondernomen om de feiten achter deze anonieme getuigenissen te achterhalen. Hierbij konden geen gebreken of ontoelaatbare praktijken aan het licht worden gebracht. Vele getuigenverklaringen verliezen hun sensationeel karakter na een objectieve duiding van de omstandigheden. Het Agentschap heeft op 16 februari 2005 de gelegenheid gehad om zijn besluiten te presenteren aan de Commissie voor de Binnenlandse Zaken van de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Zoals gebruikelijk heeft het Agentschap zijn conclusies op zijn website wereldkundig gemaakt.

BN

Tijdens de tweede helft van 2005 werd de sluiting aangekondigd van de fabriek van Belgonucleaire te Dessel voor de vervaardiging van plutoniumhoudende splijtstoffen. Het Agentschap overlegde met de directie en de syndicale vertegenwoordigers over de modaliteiten van deze sluiting.

CAMPAGNE GERICHT NAAR DE TANDARTSEN EN HUN KABINETTEN

Het Agentschap heeft in 2005 een methodologie uitgewerkt voor de opsporing van de tandartsen die niet in orde zouden zijn met de regelgeving, wat betreft hun uitbatingsvergunning, hun gebruikersvergunning en/of de fysische controle door een erkende instelling. De gegevens van interne en externe databanken werden met elkaar vergeleken, in het bijzonder de databanken van de erkende instellingen, van het RIZIV, van de tandartsenverenigingen, enz.

De campagne zal stapsgewijze per provincie worden georganiseerd en meerdere jaren in beslag nemen. Tandartsen waarvan het Agentschap vermoedt dat zij niet in regel zijn worden schriftelijk om uitleg gevraagd. Diegene die niet op de schriftelijke vragen van het Agentschap reageren, krijgen het bezoek van een nucleaire inspecteur.

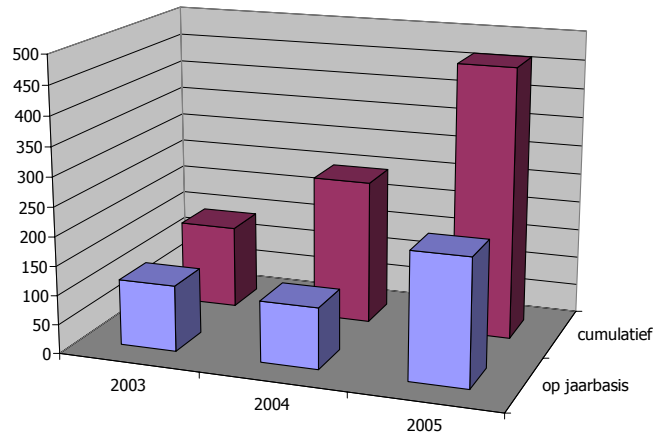
De campagne is van start gegaan tijdens het laatste trimester van 2005 in de provincie Limburg. In het volgende jaarverslag zal over de resultaten worden gerapporteerd.

INSPECTIES IN DE MEDISCHE INRICHTINGEN

Tijdens het jaar 2005 kregen 216 ziekenhuizen het bezoek van een inspectieploeg van de dienst ingedeelde inrichtingen, als voortzetting van de campagne die in 2003 van start ging. De diverse ziekenhuisdiensten die gebruik maken van ioniserende straling of radioactieve stoffen, zoals de radiologie, radiotherapie en nucleaire geneeskunde, worden bij deze inspecties betrokken. De inspecteurs richtten hun aandacht vooral op de veiligheid van de technische installaties, van de uitrustingen en van de lokalen waarin deze zich bevonden, alsook op de beschermingsmaatregelen voor het tewerkgestelde personeel. De grafiek op de volgende pagina schetst de mate waarin de campagne naar de ziekenhuissector is gevorderd (cijfers op jaarbasis én cumulatief sinds de aanvang ervan in 2003). Op het einde van 2006 zal een evaluatie plaatsvinden van de campagne, waarbij de noodzaak zal worden bekeken tot het nemen van generieke initiatieven naar de sector.

De *Dienst Ingedeelde Inrichtingen* werkt bij de voorbereiding van deze inspecties nauw samen met de collega's van de *Dienst Medische Toepassingen* die hun aandacht eerder richten op een verantwoorde toepassing van de medische technieken en de patiëntenzorg (zie punt 2.3 van dit verslag). Ongeveer de helft van de inspecties werd

Aantal geïnspecteerde ziekenhuizen

uitgevoerd door een gemengde inspectieploeg, bestaande uit inspecteurs van de twee diensten. Tegen de directie van één instelling werd proces-verbaal opgesteld en aan het parket overgemaakt, wegens het niet opvolgen van de instructies van het Agentschap. Inmiddels is de toestand opnieuw genormaliseerd.

INCIDENTEN EN KLACHTEN IN INRICHTINGEN VAN KLASSE II EN III

Een aantal werknemers werden accidenteel blootgesteld aan straling bij werkzaamheden met een gammagrafietoestel. Het Agentschap heeft het betrokken bedrijf een actieplan opgelegd om gelijkaardige ongevallen in de toekomst te voorkomen.

Het Agentschap ontving in 2005 zes klachten van ongeruste burens van artsen- en veeartsenpraktijken. Aan elk van deze klachten werd de nodige aandacht besteed.

De opslagplaatsen van een verwijderingsbedrijf voor radioactieve bliksemafleiders werden eind 2005 verzegeld. Tijdens een inspectie was immers vastgesteld dat het aantal opgeslagen toestellen de vergunde limiet ver overschreed. Bovendien bleek het bedrijf meer toestellen in opslag te hebben dan officieel aangegeven bij het Agentschap. Tenslotte werden bij een nieuwe inspectie toestellen aangetroffen op niet vergunde plaatsen. Daarop werden deze opslagplaatsen verzegeld en werd het parket op de hoogte gebracht. Eind december 2005 werden de zegels gelicht om het bedrijf in staat te stellen de overtollige toestellen af te voeren.

2.2. Het transport van radioactieve stoffen

De *Dienst Invoer & Vervoer* verzekert de administratieve opvolging en inspecties voor een 70-tal permanente invoervergunningen en een 200-tal permanente vervoersvergunningen, die in handen zijn van een 100-tal individuele vergunninghouders. Hiertoe registreert en verifieert de dienst de voorafgaande meldingen die door deze vergunningen zijn opgelegd voor elke individuele zending waarbij splijtstoffen zijn betrokken of belangrijke hoeveelheden radioactieve stoffen. Voor de andere zendingen ontvangt de dienst maandelijks een rapportering van de uitgevoerde transporten. In 2004 werd gestart met een project om de maandelijkse

registratieformaliteiten voortaan onder elektronische vorm te laten verlopen, hetgeen de gebruiksvriendelijkheid ten goede moet komen en de archivering van de gegevens sterk moet vereenvoudigen. Eind 2005 waren ongeveer één derde van de vergunningshouders vrijwillig overgeschakeld op 'e-rapportering'. Deze omschakeling verloopt trager dan verwacht. Vanaf het jaar 2007 zou het gebruik van de elektronische rapportering veralgemeend moeten zijn.

VERVOERPATRONEN

In de sector van het vervoer van materialen uit de nucleaire splijtstofcyclus hebben de verschuivingen tussen de aangewende vervoersmodi, zoals gesignaleerd in het vorige jaarverslag, zich ook tijdens het jaar 2005 verder doorgezet. De haven van Antwerpen handhaaft zijn positie als belangrijk knooppunt voor de doorvoer van uranium, al dan niet verrijkt, in de vorm van uranium-hexa-fluoride. Deze trafieken en de bijbehorende transporten zijn verbonden met de aanwezigheid van belangrijke industriële activiteiten voor de verrijking of chemische bewerking van uranium in onze buurlanden en die bevoorrad worden vanuit mijnbouwactiviteiten in overzeese continenten. Tot voor kort vormde het spoorvervoer voor dit soort van trafiek, bijna de enige verbinding tussen de havenfaciliteiten en het hinterland. Sinds de vrijmaking van het spoorvervoer verliest deze vervoersmodus systematisch marktaandeel ten voordele van het wegvervoer. Per vervoersbeweging gaat het om loten die slechts één tot twee spoorwagens omvatten en waarvoor blijkbaar het wegtransport aan concurrentiekracht wint. De maritieme trafiek van natuurlijk uraniumoxide via de Antwerpse haven is over een periode van enkele jaren praktisch met een factor 10 in volume gedaald. Bij de nog overgebleven transportbewegingen speelt de overslag op het spoor nog nauwelijks een rol van betekenis: het gaat meestal om doorvoer, waarbij de goederen aan boord blijven, of om overslag op een ander schip. De nucleaire bedrijven in de regio Mol-Dessel zijn voor hun bevoorrading bijna uitsluitend aangewezen op het vervoer over de weg. De levering van aldaar vervaardigde splijtstofelementen aan de kerncentrales geschiedt per spoor voor zover deze centrales over een eigen spoorwegterminal beschikken.

Het merendeel van de vervoersoperaties met radioactieve stoffen hangt samen met de medische toepassingen van radionucliden. Het betreft hier jaarlijks zo'n 400.000 colli, waarvan een groot aantal in doorvoer is naar buitenlandse bestemmingen. Het stopzetten van de productie van radiofarmaca voor diagnosedoeleinden (zoals molybdeen-99/technetium-99m generators) bij het bedrijf MDS Nordion te Fleurus, heeft slechts een geringe invloed gehad op het transportvolume. Het marktaandeel van MDS Nordion werd immers vooral ingepalmd door productiecentra in de ons omringende landen die voor een intensieve transitiviteit zorgen doorheen ons land, zowel over de weg als via de luchthavens.

Het 8ste en 9de transport van verglaasd hoogradioactief afval vanuit het Franse La Hague naar Belgoprocess te Mol-Dessel (juni en september 2005) en het 2de gelijkaardige transport, doorheen ons land naar Nederland, met als bestemming de HABOG-installatie van COVRA te Vlissingen (april 2005), verliepen probleemloos. Ten slotte vond er in december 2005 een transport plaats van bestraalde splijtstof vanuit de Nederlandse kerncentrale Borssele naar de opwerkingsinstallaties van La Hague via het Belgische spoorwegnet.

INSPECTIES PER VERVOERSMODUS

In de verslagperiode werden 15 inspecties verricht tijdens vervoersoperaties van radioactieve stoffen over de weg, waarbij 18 voertuigen met hun lading werden gecontroleerd (voornamelijk op laad- en losplaatsen). Tegenover de vorige jaren werd de aandacht verlegd naar vervoerders met een kleiner aantal voertuigen. Het aantal geïnspecteerde wegvoertuigen waarbij geen enkele inbreuk werd vastgesteld vertoont een positieve trend (zie tabel). Er werd bovendien geen enkele inbreuk vastgesteld op de veiligheidsvoorschriften van de vervoerde colli.

	2002	2003	2004	2005
aantal geïnspecteerde wegvoertuigen	130	62	65	18
% zonder inbreuk	55%	42%	65%	78%

In de sector van het lucht-, spoor- en maritiem-vervoer werden in totaal 15 inspecties uitgevoerd, wat een verdubbeling betekent tegenover het jaar 2004.

GERAPPORTEERDE INCIDENTEN

Tijdens het jaar 2005 werden een 8-tal incidenten opgetekend van zeer uiteenlopende aard. Het belangrijkste incident was een verkeersongeval waarbij een voertuig met radioactieve stoffen was betrokken en waarbij de chauffeur is omgekomen. Daarnaast was er de diefstal van een voertuig met aan boord een toestel met een ingekapselde radioactieve bron bestemd voor industriële radiografie. Dankzij de aanwezigheid van een GPS-traceringsysteem kon het voertuig snel gelokaliseerd worden. Het werd reeds enkele uren na de diefstal teruggevonden, samen met het intacte toestel. Deze incidenten hadden geen radiologische gevolgen voor personen of voor het leefmilieu.

Naar aanleiding van een inspectie op een luchthaven kon een generiek probleem worden opgespoord met de etikettering, markering en documentatie van colli die verstuurd werden vanuit Algerië, via de luchtvaartmaatschappij Air Algérie, met als eindbestemming MDS Nordion te Fleurus. Het Agentschap heeft corrigerende maatregelen geëist vanwege de Belgische tussenpersoon, door o.m. in samenwerking met MDS Nordion de Algerijnse afzender te voorzien van de nodige technische instructies. De betreffende luchtvaartmaatschappij werd verplicht om voortaan toezicht uit te oefenen op de zendingen bij hun vertrek vanop de luchthaven van Algiers. Deze actie wordt verder opgevolgd via gericht toezicht en via rapportering door MDS Nordion aan het Agentschap.

Uit nader onderzoek van de overschrijding, die in 2004 werd vastgesteld, van de dosislimiet bij een bestuurder van een voertuig, is een actieplan voortgevloeid dat aan het betrokken vervoerbedrijf werd opgelegd. Dit plan omvat een reorganisatie van de personeelsdosimetrie met een klare definitie van beschermingsdoelstellingen en van opvolgingscriteria die toelaten alert te reageren bij een afwijking. Aanvullend werden initiatieven gevraagd inzake voorlichting en opleiding van het personeel.

INTERNATIONALE ACTIVITEITEN

Samen met de gelijknamige dienst van het Departement Regelgeving & Vergunningen wordt op het internationaal vlak, binnen de Europese Unie en de IAEA, actief meegewerkt om er zorg voor te dragen dat de reglementering voor het vervoer gelijke tred houdt met de technologische vooruitgang en rekening houdt met de opgedane ervaring. Voor nadere informatie verwijzen we naar de rapportering elders in dit verslag.

2.3. de medische toepassingen van ioniserende straling

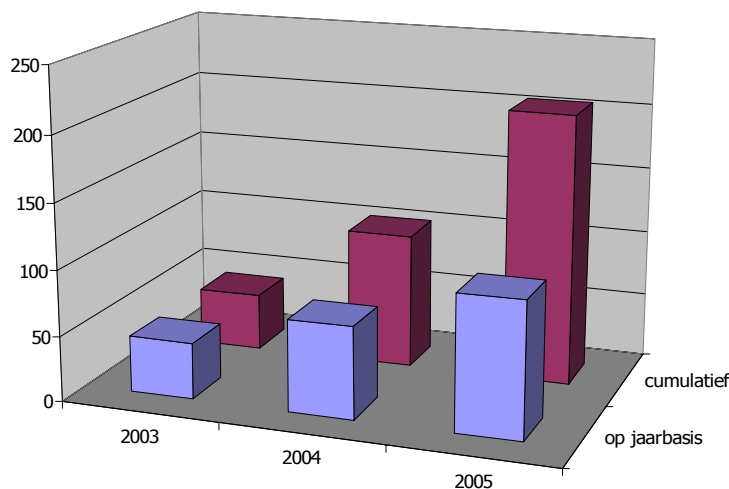
De *Dienst medische toepassingen* gaat na of de wijze waarop in de gezondheidssector gebruik wordt gemaakt van ioniserende straling, verenigbaar is met de goede praktijkregels van de stralingsbescherming en dit zowel voor het personeel dat er beroepshalve is tewerkgesteld, als voor de patiënten, hun eventuele begeleiders en bezoekers. De aandacht gaat hierbij ook naar de bescherming van de omwonenden en het leefmilieu.

Deze medische toepassingen omvatten alle onderzoeken of behandelingen in de tandheelkunde, de humane geneeskunde of diergeneeskunde waarbij gebruik wordt gemaakt van technieken uit de radiologie, de radiotherapie of de nucleaire geneeskunde. Deze handelingen dienen te gebeuren in overeenstemming met de bepalingen van het ARBIS-2001 en van de verleende vergunningsakten. De verificatie gebeurt zowel aan de hand van administratieve stukken, als door inspecties te velde in de gezondheidsinstellingen zelf. In de mate van het mogelijke worden dergelijke inspecties uitgevoerd door een duo, bestaande uit een geneesheer-inspecteur en een ingenieur/fysicus-inspecteur.

AARD VAN HET UITGEVOERDE INSPECTIEPROGRAMMA

Van de 216 ziekenhuizen die in 2005 werden geïnspecteerd (zie pagina 62), waren er 103 waarbij het inspectieteam een arts omvatte, hetzij in bijna één op de twee gevallen.

**Aantal geïnspecteerde ziekenhuizen
met deelname van een arts in het inspectie-team**

Ter gelegenheid van deze bezoeken worden in de mate van het mogelijke de verschillende ziekenhuisafdelingen betrokken waar patiënten ioniserende straling ontvangen of radiofarmaca krijgen toegediend. Daarbij worden prioriteiten gesteld in functie van de sanitaire risico's die de diverse toepassingen met zich mee kunnen brengen. Daarom gaat de aandacht in de eerste plaats naar de hoge-dosis-technieken die ook door de Europese richtlijn inzake medische stralingstoepassingen als prioritaire aandachtsgebieden zijn aangehaald. In de praktijk betreft het hier de radiotherapeutische stralingstoepassingen waarbij per definitie doses worden gebruikt die acute stralingseffecten kunnen teweegbrengen. Daarnaast is er ook de nucleaire in-vivo geneeskunde waarbij het risico er overwegend in bestaat dat radioactieve besmettingen kunnen optreden en radioactieve stoffen in het leefmilieu kunnen worden verspreid. Ten slotte zijn er de hoge-dosis-technieken uit de radiologische stralingstoepassingen die men essentieel terugvindt op de afdeling medische beeldvorming (CT, sommige dynamische onderzoeken), in het operatiekwartier (interventieradiologie bij verschillende chirurgische ingrepen) en in het catheterisatie-laboratorium (interventionele cardiologie). Afdelingen waar de toegepaste stralingstechnieken relatief geringe risico's met zich brengen, tenminste voor de patiënt, zoals de installaties voor botdensitometrie of tandradiografie, ontsnappen bij de inspecties evenwel niet aan de aandacht.

Daarnaast werden enkele punctuele inspecties verricht op grond van informatie die aan het Agentschap werd overgemaakt via een melding of een klacht of omwille van de overschrijding van de dosislimieten van blootgestelde werknemers.

OPLEIDINGEN VOOR HET MEDISCH PERSONEEL

Hoewel de stralingsbescherming niet altijd een prioriteit is van de verantwoordelijken uit de medische wereld, zet de kentering die zich de voorbije jaren begon af te tekenen, zich verder door. Het betrekken van het aspect stralingsbescherming in het geheel van de kwaliteitsborging van de medische stralingstoepassingen, wint meer en meer terrein. Helaas is deze tendens nog onvoldoende waar te nemen bij de connexistische toepassingen – zoals het gebruik van röntgenstraling door niet-radiologen (bv. chirurgen), het gebruik van radionucliden door niet-nuclearisten (bv. door cardiologen) of door niet-radiotherapeuten (bv. prostaatbrachytherapie door urologen).

De reglementair verplichte opleidingen in radioprotectie voor verpleegkundigen en beeldvormers, die in het jaar 2005 intensief zijn blijven doorgaan, hebben ongetwijfeld een belangrijk aandeel gehad in deze gunstige evolutie, dank zij de toenemende druk die er vanaf de werkvloer is ontstaan. De *Dienst medische toepassingen* was actief betrokken bij een groot aantal van deze opleidingen. De Dienst waakte ook over de kwaliteit van de door de diverse hogescholen en vormingsinstituten aangeboden vormen. Dit heeft aanleiding gegeven tot de publicatie op de website van het Agentschap van de opleidingen die door het FANC worden beschouwd als conform met de vereisten gesteld in de regelgeving.

CONTACTEN MET DE BEROEPSVERENIGINGEN

In 2005 werden de contacten met een aantal 'stakeholders' geïnitieerd of voortgezet. Zo waren er verscheidene ontmoetingen met de representatieve verenigingen van de dierenartsen rond de praktische implementatie van de opleiding stralingsbescherming voor veterinaire toepassingen van radiologie. Ook met de vertegenwoordigers van de

diverse beroepsinstanties van de tandartsen waren er geregelde contacten. De contacten met het *Consilium radiologicum*, die de geneesheren-specialisten in de radiologie vertegenwoordigen, hebben geleid tot de publicatie in augustus 2005 van het vademecum "*Het gebruik van röntgenstralen voor medische doeleinden*". Gelijkaardige contacten met de vertegenwoordigers van de radiotherapie werden op gang gebracht, met name rond de prostaat-therapie (implantatie van radioactieve zaden ter behandeling van prostaatkanker), waarbij ook de vertegenwoordigers van de urologen aanwezig waren.

INTERNATIONALE UITWISSELING

De samenwerking tussen het Agentschap en het Franse DGSNR (zie elders in dit verslag) rond inspecties in de medische sector werd voortgezet, waarbij verschillende ontmoetingen doorgang vonden zowel in Brussel als Parijs, waarop nuttige ervaring kon worden uitgewisseld. Enkele inspecteurs van het Agentschap namen deel aan inspectiebezoeken in Franse ziekenhuizen.

2.4. de maatregelen inzake non-proliferatie en de fysieke beveiliging

BEGELEIDING VAN DE INTERNATIONALE INSPECTEURS

De hoofdplicht van de *Dienst non-proliferatie & fysieke beveiliging* van het departement bestaat erin de internationale inspecteurs van Euratom en deze van de IAEA te begeleiden tijdens hun bezoeken aan nucleaire installaties op het Belgische grondgebied. In uitvoering van de akkoorden gesloten met de IAEA en Euratom heeft de wet van 20 juli 1978 dergelijke inspecties in België mogelijk gemaakt, onder begeleiding van inspecteurs van het Agentschap. De prestaties geleverd door de personeelsleden van de Dienst tijdens het jaar 2005, ter begeleiding van deze inspecteurs, vormt dan ook een gepaste maatstaf voor de omvang van de internationale inspecties in Belgische nucleaire installaties (inspectievolume). Dit kan worden geraamd op een 282-tal mandagen, als volgt verdeeld over de verschillende types van installaties:

Type van installatie	Inspecties	
	aantal	mandagen
kerncentrales	56	62
onderzoeksininstallaties	26	26
splijtstoffabrieken	40	127
opslagplaatsen	32	40
andere	29	27
totaal	183	282

De grafiek op de volgende pagina geeft de evolutie weer van deze internationale inspecties sinds de start van het Agentschap.

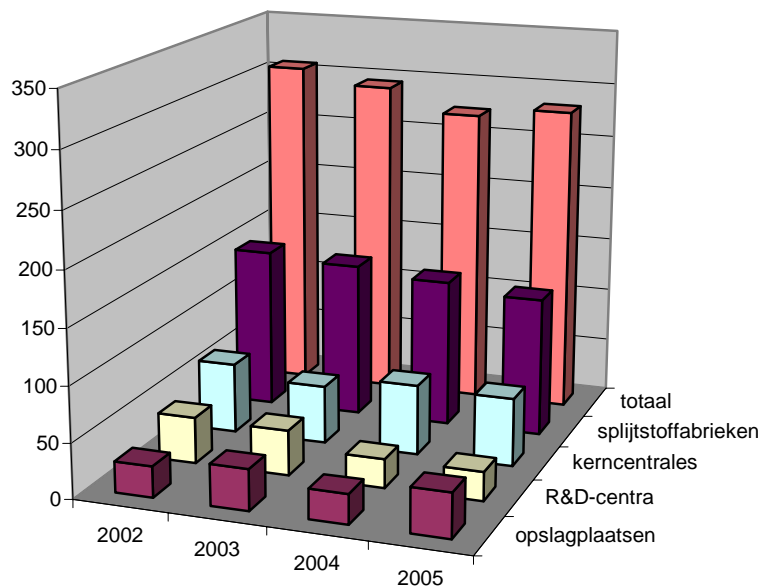
Als gevolg van het Aanvullend Protocol, dat België als niet-kernwapenstaat heeft gesloten met Euratom en de IAEA, beschikken de IAEA-inspecteurs voortaan over meer bevoegdheden om clandestiene nucleaire activiteiten op te sporen op het Belgische

grondgebied. De wet van 1 juni 2005 heeft de wet van 20 juli 1978 aangevuld om het meer uitgebreide toegangsrecht van de IAEA-inspecteurs te waarborgen. Tijdens het jaar 2005 heeft de IAEA vier inspecties verricht op Belgisch grondgebied op basis van het Aanvullend Protocol, waarvan drie met een voorafgaande notificatie van 2 uur en één met een notificatie van 24 uur.

Er vonden verschillende overlegvergaderingen plaats naar aanleiding van de invoering van de nieuwe inspectiemodaliteiten onder het Aanvullend Protocol, waaronder de opstelling van de informatie die krachtens artikel 2 van het Protocol, via Euratom, bij de IAEA moet worden ingediend over de aard van de installaties aanwezig op het nationale grondgebied, de import- en exportverrichtingen, enz.

Op internationaal vlak heeft de Dienst deelgenomen aan de werkzaamheden van de *European Safeguards Research and Development Association (ESARDA)*, die sinds 1969 een aantal wetenschappelijke instellingen verenigt rond het thema van de nucleaire fysieke beveiliging.

**Evolutie van de inspecties van IAEA en Euratom
(inspectievolume uitgedrukt in mandagen)**

HET NATIONALE TOEZICHT OP DE FYSIEKE BEVEILIGING

Tot vóór de start van het Agentschap behoorde de begeleiding van de internationale inspecteurs tot de opdracht van de *Dienst Veiligheid inzake kernenergie* van de FOD Justitie. Het Agentschap zal in de nabije toekomst nog andere taken overnemen van deze FOD, met name de fysieke beveiliging van installaties en materialen. Samen met de gelijknamige dienst van het *Departement Regelgeving & Vergunningen* werd de overdracht van deze taken voorbereid door het opstellen van de uitvoeringsbesluiten van de wet van 2 april 2003. Met de uitbaters van de verschillende nucleaire installaties

werden de initiatieven verdergezet om de bestaande fysieke beschermingsmodaliteiten te verbeteren. De classificatie van sommige documenten is hierbij een van de aandachtspunten. Voor sommige gevoelige transporten werden interventiescenario's vastgesteld.

Het Agentschap nam deel aan het bilaterale overleg tussen België en de Verenigde Staten over de beveiliging van de nucleaire sites, waar in het bijzonder het inzetten van gewapende wachten aan de orde was.

VEILIGHEIDSMACHTIGINGEN

Het Agentschap is sinds 1 februari 2003 lid van de *Nationale Veiligheidsoverheid (NVO)* die instaat voor de aflevering van de veiligheidsmachtigingen op grond van de wet van 11 december 1998 en neemt deel aan de geregelde vergaderingen. Naar aanleiding van de gebeurtenissen van 11 september 2001 werd een procedure ingevoerd voor een 'snelle screening' van alle personen die beroepshalve op korte termijn toegang moeten hebben tot een nucleaire installatie. Tijdens het jaar 2005 werden 22.707 aanvragen bij het Agentschap ingediend en afgehandeld door de dienst.

	2002	2003	2004	2005
ingediende aanvragen	2.650	20.790	29.623	22.707
behandelde aanvragen	-	19.373	31.040	22.707

Vanaf 1 november 2005 werd het uitvoeren van de 'snelle screening' beperkt en werd gestart met het verstrekken van veiligheidsattesten op aanvraag van de nucleaire operatoren. Dit laatste is mogelijk geworden dankzij de wijziging van de *wet van 11 december 1998 betreffende de veiligheidsmachtigingen, -attesten en -adviezen*, (in het bijzonder het nieuwe art. 22ter) middels de wet van 3 mei 2005 (BS van 27 mei 2005). Het koninklijk besluit van 3 juni 2005 (BS van 7 juni 2005) heeft overeenkomstig het uitvoeringsbesluit van 24 maart 2000 aangepast. In de resterende periode werden nog 611 veiligheidsdossiers opgemaakt en attesten afgeleverd.

De dienst is belast met het indienen van de aanvragen en de opvolging van de veiligheidsonderzoekingen voor de personeelsleden van het FANC bij de Nationale veiligheidsoverheid aangesteld door de wet van 11 december 1998 betreffende de classificaties en veiligheidsmachtigingen: 20 bijkomende aanvragen werden ingediend, inclusief hernieuwingen van de geldigheidsduur.

ILLEGALE TRAFIEK VAN KERNMATERIALEN

De dienst onderzoekt elke aanwijzing die duidt op een mogelijke illegale verhandeling van kerntechnisch materiaal. In 2005 heeft de Dienst zijn medewerking verleend aan het onderzoek dat de federale politie en het parket hebben ingesteld naar aanleiding van het verzenden van brieven met uranium-tetra-fluoride in poedervorm aan verschillende in België gevestigde nationale en internationale overheden. In alle andere gevallen werd geen kerntechnisch materiaal aangetroffen en was er slechts sprake van oplichting. Zulke onderzoeken vergen het onderhouden van nauwe contacten met politie, parket, gerechtelijke diensten en *Points of Contacts (POC)* in verschillende landen.

2.5. Het toezicht op de omgevingsradioactiviteit en de noodplanning

HET RADIOLOGISCH TOEZICHTSPROGRAMMA

De wetgever heeft het Agentschap belast met de organisatie van het toezicht op de aanwezigheid van radioactieve stoffen in het leefmilieu, die er van nature aanwezig zijn of die er ten gevolge van menselijke activiteiten in terecht zijn gekomen. In de praktijk omvat dit toezicht de periodieke bemonstering van de lucht, het oppervlaktewater, de bodem en geteelde of verhandelde voedingswaren op diverse plaatsen verspreid over het nationale grondgebied en in de nabijheid van belangrijke nucleaire installaties. Vervolgens worden deze stalen geanalyseerd op de aanwezigheid van welbepaalde radioactieve stoffen. Tenslotte wordt de inwendige en uitwendige stralingsbelasting geraamd waaraan de bevolking werd blootgesteld. Een dergelijk radiologisch toezichtprogramma bestaat al sinds de opkomst van de nucleaire bedrijvigheid in de jaren '60. Het werd destijds opgezet onder de verantwoordelijkheid van het toenmalige *Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie*, werd in de periode 1980-2000 overgenomen door de *Dienst voor Bescherming tegen Ioniserende Straling (DBIS)* en wordt sinds 1 september 2001 verder uitgevoerd in opdracht van het Agentschap.

Het Agentschap doet hiervoor een beroep op de medewerking van wetenschappelijke instellingen die beschikken over gespecialiseerde apparatuur en eigen laboratoria: het *SCK•CEN* te Mol, het *IRE* te Fleurus, het *Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid* te Brussel en de *Faculté Universitaire des Sciences Agronomiques* te Gembloux. Voor wat betreft de controle van voedingswaren verloopt het programma in samenwerking met het *Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV)*. Voor de controle van het drinkwater zijn er afspraken met de drinkwatermaatschappijen.

In de loop van 2003-2004 heeft het Agentschap het bemonsterings- en analyseprogramma grondig omgevormd om het aan te passen aan de evoluerende omstandigheden en om rekening te houden met de internationale en Europese normen en aanbevelingen. De organisatie van het radiologisch toezichtprogramma is immers een verplichting die voortvloeit uit het Euratom-verdrag (art. 35 en 36) en de opeenvolgende Euratom-richtlijnen '*basisnormen*'. Daarnaast is er de richtlijn 1998/83/EG *betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water* en de zogenaamde *Oslo-Parijse conventie (OSPAR) ter bescherming van het mariene milieu in de Noordoostelijke Atlantische Oceaan*. Ook de *Maas- en Scheldeverdragen* gesloten op 3 december 2002 en goedgekeurd bij de wet van 6 oktober 2005 (BS van 18 november 2005), bevatten internationale afspraken over de waterkwaliteit van deze rivieren, die voor de koeling worden gebruikt voor diverse kerncentrales. De controle van de radioactiviteit in voedingswaren maakt dan weer het voorwerp uit van enkele Europese verordeningen.

Het is hier niet de plaats om gedetailleerd verslag uit te brengen over de omvang en de bevindingen van dit programma. We beperken ons tot de vermelding dat het programma jaarlijks het nemen van meer dan 4.000 monsters veronderstelt, waarop vervolgens ca. 29.000 analyses worden verricht. Aan de hand hiervan wordt de toestand van het leefmilieu opgevolgd in het stroombekken van Sambre en Maas, het stroombekken van Schelde en Nete, aan de kust en in enkele referentiezones,

waaronder de Brusselse agglomeratie. De meetgegevens worden jaarlijks op een gestandaardiseerde wijze overgemaakt aan de diensten van de Europese Commissie, die deze verzamelt voor de ganse Unie en instaat voor de gegevensuitwisseling tussen de lidstaten. De resultaten van het toezichtprogramma worden door het Agentschap gepubliceerd in syntheseverslagen die op zijn website geraadpleegd kunnen worden. Samen met de herstructurering van het bemonsterings- en analyseprogramma werd ook de structuur van deze syntheseverslagen omgewerkt. De resultaten over de aanwezigheid van radioactieve stoffen in de voedselketen worden jaarlijks gepubliceerd in samenwerking met het FAVV.

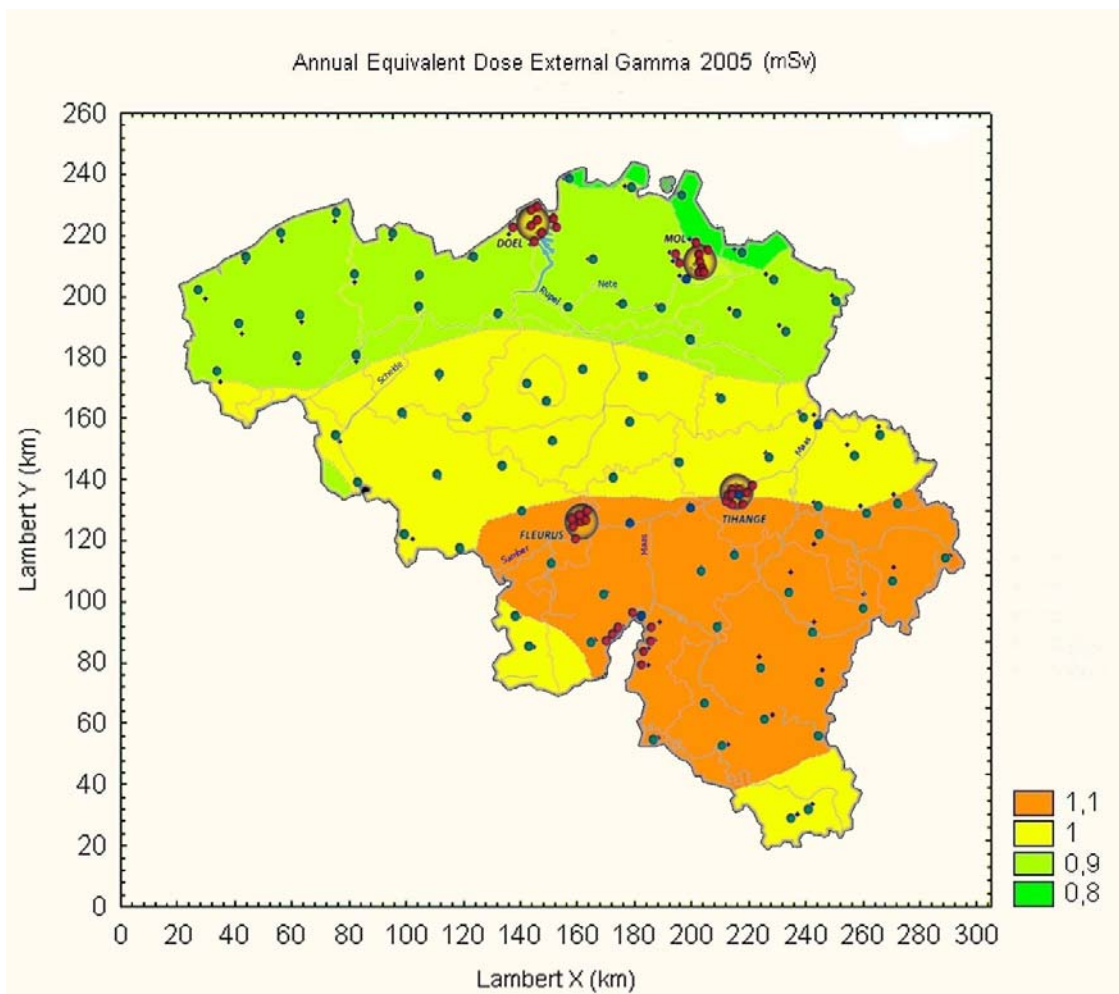
In september 2005 heeft het Agentschap het syntheseverslag gepubliceerd dat de resultaten bevat van het toezichtprogramma over de periode 2003-2004. De meet- en analyseresultaten bevestigen de uitstekende kwaliteit van het leefmilieu vanuit radiologisch oogpunt. De verontreiniging van de omgeving tengevolge van het ongeval van Tsjernobyl (april 1986), hoewel meetbaar, blijft overal in België ver beneden de waarschuwingdrempels. Voor meer informatie wordt verwezen naar de opeenvolgende syntheseverslagen die op de website van het Agentschap beschikbaar zijn en die de toestand beschrijven vanaf het jaar 1985. Voor het brede publiek werd in 2005 een geïllustreerde brochure uitgebracht (in 3 talen) waarin op bevattelijke wijze het radiologisch toezichtprogramma wordt toegelicht.

TELERAD

Het TELERAD-netwerk, dat door het Agentschap wordt uitgebaut, heeft zowel een detectie- als een alarmeringfunctie. Het omvat een 200-tal meetstations die deels verspreid staan opgesteld over het ganse Belgische grondgebied, en deels op een meer geconcentreerde wijze rond de nucleaire sites en aan de landsgrenzen ter hoogte van buitenlandse nucleaire sites. Hun geografische ligging is aangegeven op de landkaart op pagina 72. Deze stations registreren volledig automatisch en op een continue wijze de aanwezigheid van radioactieve stoffen in de omgevingslucht en in het water van sommige rivieren (Maas, Samber en Molve Nete). De meeste van de meetposten registreren enkel de globale stralingsdosis in de lucht (gammadosistempo). Daarnaast zijn er enkele meetposten uitgerust om stofdeeltjes uit de lucht (aërosolen) te verzamelen, de activiteit ervan te bepalen en de aard van de aanwezige radioactieve stoffen op te sporen (via gammaspectrometrie). Al deze meetstations zijn verbonden met een gecentraliseerd systeem dat de meetgegevens verzamelt en dat automatisch een alarmprocedure activeert wanneer een abnormale verhoging van het stralings- of activiteitsniveau wordt waargenomen. De verzamelde gegevens worden dagelijks doorgestuurd naar de diensten van de Europese Commissie (European Radiological Data Exchange Platform - EURDEP) en kunnen door het geïnteresseerde publiek worden geraadpleegd op de speciale website van TELERAD (www.telerad.fgov.be). Bij de interpretatie van de resultaten is de neerslag een belangrijke factor, zodat vele meetstations ook het neerslagdebiet optekenen.

Het TELERAD-metnet is een belangrijke aanvulling op het radiologisch toezichtprogramma dat gebaseerd is op periodieke bemonstering (zie hoger). Aan de hand van de dagelijkse TELERAD-metingen kan de uitwendige stralingsbelasting

waaraan de Belgische bevolking is blootgesteld in kaart worden gebracht. Het resultaat op basis van de metingen verricht in 2005 is hieronder weergegeven. Het Belgische grondgebied kan van noord tot zuid verdeeld worden in geografische zones waar de natuurlijke stralingsbelasting geleidelijk oploopt van 0,8 millisievert (mSv) per jaar tot 1,1 mSv/jaar, om in het zuiden van de provincie Luxemburg opnieuw af te nemen tot zowat 1,0 mSv/jaar. Het gaat hier om de (equivalente) dosis opgelopen door een individu dat zich ononderbroken in open lucht zou ophouden. De vastgestelde variatie in de natuurlijke stralingsbelasting kan rechtstreeks in verband worden gebracht met de aard van de ondergrond: klei en zanderige bodems in het Noorden, zand- en leisteen in de Condroz en de Ardennen, mergel en klei in het Zuiden (de Gaume).

Het meetnet TELERAD is zowel ontworpen om te functioneren onder normale radiologische omstandigheden, als bij een eventuele verhoging van de omgevingsradioactiviteit ten gevolge van een radiologische noodsituatie, zoals ten tijde van het Tsjernobyl-ongeval. In dat geval schakelt het meetnet automatisch over in een hogere versnelling en gebeurt het vergaren en doorsturen van de meetgegevens met een hogere frequentie. Het meetnet is bijgevolg een essentieel instrument wanneer zich

een nucleair ongeval zou voordoen waarbij het risico bestaat op een belangrijke radioactieve uitstoot in het leefmilieu. Het is zodanig geprogrammeerd dat het, indien nodig, zelfstandig het nucleair noodplan kan afkondigen (zie verder). Tijdens zo'n ongevalssituatie zal het een doorslaggevende rol spelen bij de beoordeling van de ernst van de situatie, bij het nemen van beslissingen tot evacueren of doen schuilen van de bevolking, bij de optimalisatie van de interventies door de hulpdiensten, enz. Aangezien de kennis over de meteorologische omstandigheden bij een ongeval belangrijk is werd het TELERAD-netwerk aangevuld met meteomasten die de windsnelheid en -richting meten. Tenslotte zijn er ook verplaatsbare meetstations die op om het even welke plaats op het grondgebied kunnen worden opgesteld.

Het meetnet TELERAD heeft zijn automatische detectie- en alarmeringsfunctie op een bevredigende wijze vervuld in het jaar 2005. Het meetnet werd met succes ingeschakeld in de noodplanoefening georganiseerd op 11-12 mei 2005 (zie verder), waarbij de vergaarde meetgegevens om het uur aan het EURDEP-platform werden verzonden, terwijl dit onder normale omstandigheden beperkt is tot éénmaal om de 24 uur. In het kader van afspraken gemaakt tussen het Agentschap en de FOD Binnenlandse Zaken, werden de vereiste maandelijks en driemaandelijks activiteitenverslagen opgesteld en aan de toezichthoudende overheid overgemaakt via de regeringscommissaris. Deze afspraken bepalen onder meer de aard van de uitbatingsgegevens die in het kader van het nucleaire noodplan ter beschikking dienen gesteld, alsook de periodiciteit ervan. De investeringen die noodzakelijk worden geacht om ervoor te zorgen dat het meetnet ook in de toekomst zijn performante werking behoudt, worden voortdurend geëvalueerd. De noodzakelijk geachte modernisering van de informatica- en communicatiemiddelen werd voorbereid. De exploitatie van het meetnet en het noodzakelijke onderhoud vergen een belangrijke inzet van mensen en middelen. Het preventieve onderhoud van het meetnet en het onderhoud van de meet- en bemonsteringsinstallaties op de betreffende waterlopen wordt in eigen beheer verwezenlijkt door het Agentschap.

Het meetstation op de Molse Nete moest in 2005 worden ontmanteld op vraag van de eigenaar van het terrein waarop het was gevestigd. De zoektocht naar een nieuwe geschikte site werd aangevat (potentiële vestigingsplaatsen, wetenschappelijke en technische criteria, contacten met de eigenaars en lokale overheden, ...). De doenbaarheidsstudie voor de inplanting van een meetstation op de Schelde nabij Doel werd beëindigd. De studie werd aangevat voor de vervanging van twee van de drie gammaspectrometers.

NUCLEAIRE EN RADIOLOGISCHE NOODPLANNING

Het Agentschap heeft in de noodplanorganisatie, zoals uitgewerkt in het *Nucleair en radiologisch noodplan voor het Belgisch grondgebied* (vastgesteld bij het koninklijk besluit van 17 oktober 2003), belangrijke taken toevertrouwd gekregen, waaronder het voorzitterschap van de radiologische evaluatiecel (CELEVAL) en de cel verantwoordelijk voor de metingen in de omgeving (CELMES). Daarnaast neemt het ook deel aan de informatiecel (CELINFO) en de cel die de socio-economische gevolgen van de uitgevaardigde maatregelen tracht in te schatten (ECOSOC). Het Agentschap heeft zijn medewerking verleend aan verschillende informatiedagen opgezet door het *Coördinatie-*

en Crisiscentrum van de Regering, behorend tot de FOD Binnenlandse Zaken, om de lokale hulpdiensten vertrouwd te maken met de opzet van het plan (politie, medische diensten, civiele veiligheid, '100' centrales). Deze initiatieven zijn meestal opgezet ter voorbereiding van een later te houden oefening.

Om de paraatheid optimaal te verzekeren van de diensten betrokken bij het nucleair noodplan worden er geregeld oefeningen gehouden, in samenwerking met het *Crisiscentrum van de Regering*, waarbij een ongeval wordt gesimuleerd in een nucleaire installatie. In de loop van 2005 werden er oefeningen gehouden voor de sites van Belgonucleaire (17 februari), het IRE (21 april), het SCK•CEN (23 juni), de kerncentrale te Doel (19 en 21 september) en deze te Tihange (22 november). In 2005 werd voor het eerst gestart met de deelname van de bevolking zelf bij de oefeningen. Een bijzondere informatievergadering ging door op 7 november ten behoeve van de ouders van de leerlingen die zouden deelnemen aan de oefening in de omgeving van Tihange.

Op 25 mei vond een oefening plaats georganiseerd door de Nederlandse overheid voor het kernpark van Borssele, waaraan ook het crisismanagement van de Belgische autoriteiten en het Agentschap hebben deelgenomen. Twee deskundigen van het Agentschap hebben als waarnemers deelgenomen aan een noodplanoefening rond de Franse kerncentrale van Belleville (22 maart).

Het Agentschap heeft deelgenomen aan 2 internationale oefeningen, ECURIE/ConvEx-3 (11 en 12 mei) en ECURIE/ConvEx-2 (31 augustus), die georganiseerd worden in het kader van de Europese richtlijn die aan de basis ligt van het *ECURIE-meldingssysteem (European Community Urgent Radiological Information Exchange)*. De eerste van deze twee oefeningen, waarbij een ongeval werd gesimuleerd in de Roemeense kerncentrale van Cernovoda, vond ook plaats in het kader van de IAEA *ENAConventies (Early Notification and Assistance Conventions)*. De organisatie berustte bij het *Inter-Agency Committee on Response to Nuclear Accidents (IACRNA)*, waarbij naast de IAEA ook andere internationale instanties zijn betrokken zoals de FAO, UNEP, ILO, UNSCEAR, WMO, en WHO.

WACHTDIENST VAN HET AGENTSCHAP

Interne procedures verzekeren de permanente bereikbaarheid van het Agentschap – 24 uur per dag, alle dagen van het jaar – met de mogelijkheid om op ieder ogenblik bijkomende interne of externe expertise te kunnen oproepen. In de loop van 2005 werd het Agentschap via zijn wachtdienst opgeroepen voor 46 verschillende tussenkomsten. In 2005 werd een interne opleiding georganiseerd voor een correct gebruik van meetapparatuur door personeelsleden die de wachtdienst verzekeren. De opleiding werd gevolgd door 31 deskundigen en ging door in de laboratoria van het leger te Vilvoorde.

2.6. Het toezicht op de natuurlijke stralingsbelasting

De *cel natuurlijke radioactiviteit* van de *Dienst Ingedeelde Inrichtingen en Natuurlijke Radioactiviteit* volgt in de eerste plaats de stralingsrisico's op ten gevolge van stralingsbronnen die van nature aanwezig zijn in het leefmilieu. In sommige bedrijfstakken buiten de nucleaire sector (bv. afvalbeheer en -recyclage) wordt men soms willens nillens geconfronteerd met de aanwezigheid van radioactieve stoffen, al of niet van natuurlijke oorsprong. Ook dit is een belangrijk aandachtspunt voor de cel.

RADON

Onder de natuurlijke stralingsbronnen die schadelijk kunnen zijn voor de volksgezondheid gaat de meeste aandacht uit naar radon. Dit radioactieve gas ontsnapt spontaan aan praktisch alle soorten bodems door de zeer verspreide aanwezigheid van uranium in minieme hoeveelheden. Het vermengt zich met de omgevingslucht, stapelt zich op in gebouwen en bestraalt de bewoners ervan. De *cel natuurlijke radioactiviteit* volgt de invloed van deze natuurlijke milieu-polluent en informeert over preventiestrategieën om er zich tegen te beschermen. Een nationale meetcampagne heeft de gebieden in kaart gebracht waar verhoogde radonconcentraties worden vastgesteld. Meerdere gemeenten uit deze gebieden, die voornamelijk in het Waalse landsgedeelte zijn gelegen, hebben meetcampagnes georganiseerd. Een preventieaanpak werd uitgewerkt bij nieuwbouw. Het Agentschap heeft een overeenkomst gesloten met het *International Bureau for Environmental Studies (IBES)* voor de ontwikkeling van een radoncartografie van gemeenten gelegen in potentiële risicozones in België.

Het Agentschap heeft een radon-actieplan uitgewerkt waarin het zelf een coördinerende en ondersteunende rol vervult ten behoeve van de lokale overheden. In 2005 werden er vooral in de provincie Luxemburg initiatieven genomen, in samenwerking met de provinciale autoriteiten, waarbij de gemeente Libin een pilootfunctie vervulde. Er werd overleg gepleegd met de diensten van het Waalse gewest om preventieve maatregelen via de bouwvoorschriften in te voegen.

NORM-INDUSTRIEËN

Het ARBIS-2001 heeft het toezicht van de veiligheidsautoriteiten voor stralingsbescherming verruimd naar sommige niet-nucleaire industrieën waar natuurlijke stralingsbronnen worden aangewend, zoals de fosfaatindustrie, de verwerking van zirkoniumzand, enz. Deze beroepsactiviteiten - ook *NORM-industrieën* genoemd (*Naturally Occurring Radioactive Material*) - vereisen de nodige aandacht wanneer de stralingsbelasting de norm van 1 mSv/jaar voor personen van het publiek dreigt te overschrijden. Het Agentschap heeft zijn inspanningen verdergezet.

INTERVENTIES OP VERONTREINIGDE SITES

Een meetcampagne werd opgezet om de omvang te bepalen van de bodemverontreiniging in de vallei van de Laak en de Winterbeek. In april 2004 werd het gebied in kaart gebracht met behulp van meetapparatuur aan boord van een helikopter. De

mobilisatie van radionucliden in deze sedimenten maakt het voorwerp uit van een studieopdracht gesloten met de VUB.

RADIOACTIEVE VERONTREINIGINGEN IN AFVAL-, GRONDSTOF- EN GOEDERENSTROMEN

De *cel natuurlijke radioactiviteit* van het departement Controle & Toezicht bekommert zich in het algemeen over de aanwezigheid van radioactieve stoffen of stralingsbronnen die worden aangetroffen buiten het gecontroleerde nucleaire circuit, ongeacht de herkomst ervan. Op vraag van de federale politie heeft het Agentschap zijn medewerking verleend aan 3 inspecties in de afvalsector.

De installatie van meetpoorten ter opsporing van radioactief besmet materiaal in de aangevoerde materialen is een praktijk die zich meer en meer doorzet in de schrootsector, bij afvalverwerkende bedrijven en in doorvoerhavens. Volgens de inlichtingen waarover het Agentschap beschikt waren 57 bedrijven in 2005 uitgerust met meetpoorten: 49 bedrijven actief in de recyclage van schroot en 8 bedrijven actief in de afvalsector (verbrandingsovens en deponie).

Het Agentschap ondersteunt deze evolutie met de ontwikkeling van een eenvormig reglementair kader, dat de volgende aspecten omvat:

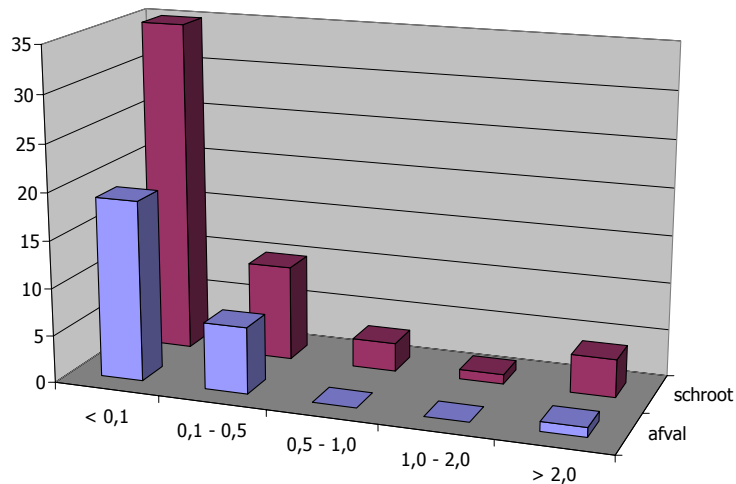
- de afbakening van de sectoren en bedrijven waar de installatie van zulke meetpoorten verplicht zal worden gesteld;
- richtlijnen voor het gebruik van deze meetpoorten;
- de afvoer van de opgespoorde radioactieve objecten.

Er werd met de gewesten overleg gepleegd, in de schoot van de *Interministeriële Conferentie voor het Leefmilieu (ICL)*, over de institutionele bevoegdheid tot het opleggen van meetpoorten in de niet-nucleaire sectoren. Zonder het resultaat van dit overleg af te wachten heeft het Agentschap in augustus 2005 zijn *richtlijnen met betrekking tot het gebruik van meetpoorten voor de detectie van radioactieve stoffen in de niet-nucleaire sector* bekendgemaakt op zijn website. Deze richtlijnen beschrijven hoe de uitbater dient te reageren op de alarmen gegenereerd door zulke meetpoorten, zodat het personeel werkzaam op deze sites afdoende bescherming zou genieten.

Elke ontdekking van een radioactief object dient aan het Agentschap te worden gemeld. De grafiek op de volgende pagina geeft een overzicht van het aantal aangetroffen objecten, in functie van het dosistempo (met uitzondering van kortlevend medisch afval).

De financiering van de afvoer van de gerecupereerde objecten als radioactief afval, blijft een hinderpaal voor de aanvaarding van de richtlijnen door de betrokken sectoren. In het Antwerpse havengebied wordt de installatie voorbereid van een 70-tal meetpoorten, voor de opsporing van splijtstoffen die gebruikt zouden kunnen worden voor terreurdoeleinden. Het Agentschap werkt hiervoor samen met de *administratie douane en accijnzen* van de FOD Financiën.

Aantal radioactieve objecten aangetroffen in 2005 in de schroot- en afvalsector in functie van het dosistempo (contactdosis in mSv/h)

Het Agentschap steunt het project van het *Nucleair Technologisch Centrum (NuTeC)* van de Hogeschool Limburg dat het probleem van de aanwezigheid van radioactieve bronnen of van radiologische contaminatie in de afvalcyclus in de provincie Limburg in kaart tracht te brengen.

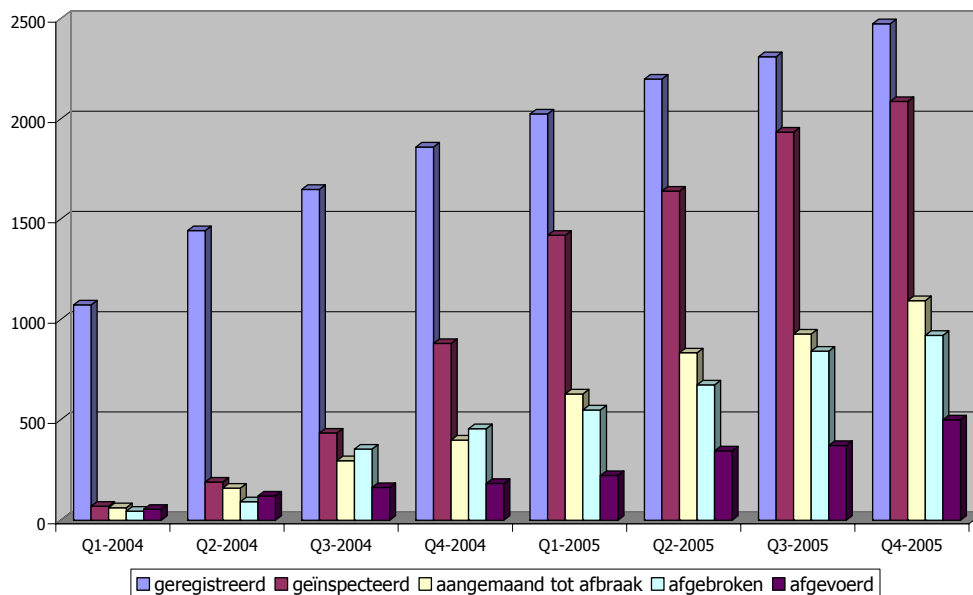
CAMPAGNE TER OPRUIMING VAN RADIOACTIEVE BLIKSEMAFLEIDERS

Geregeld worden nog radioactieve bliksemafleiders (RABA's) aangetroffen op allerlei gebouwen of constructies, die bovendien meestal zonder vergunning werden geplaatst. Nochtans is de installatie van nieuwe toestellen sinds 1985 verboden en is de afbraak van de onvergunde toestellen sindsdien verplicht, alsook hun afvoer naar NIRAS als radioactief afval. Het Agentschap heeft in 2005 het initiatief genomen om de afbraakverplichting uit te breiden tot alle toestellen, ook diegene die geplaatst zijn geworden na het bekomen van een vergunning vanwege de destijds bevoegde overheid. De eigenaars zijn immers vaak onwetend over de aanwezigheid van deze toestellen op hun eigendom, zodat de afbraak als radioactief afval niet langer is gewaarborgd. Gezien de lange halveringstijd van de gebruikte radioactieve stoffen en de opgetreden corrosie is bij bepaalde types van toestellen radioactieve verontreiniging van de draagstructuren of van de onderliggende dakconstructie mogelijk. Wegens de moeilijk toegankelijke plaatsen waar de RABA's staan opgesteld, vormen zij meestal geen onmiddellijk gevaar voor hun omgeving.

Het Agentschap is in 2003 gestart met een campagne om de nog overblijvende toestellen op te sporen en op te ruimen. De campagne werd in de loop van 2005 intensief voortgezet. Onderstaande grafiek illustreert de voortgang van de opruimingscampagne in de opeenvolgende stadia over de voorbije twee jaar. Overal waar het Agentschap de aanwezigheid van een RABA vermoedt of waar haar de aanwezigheid door derden werd gesignaleerd, wordt een inspectie ter plaatse ingesteld.

Al deze locaties worden geregistreerd in de RABA-gegevensbank om aldus elk toestel te kunnen opvolgen tot het is verwijderd en afgevoerd naar NIRAS. Wordt de aanwezigheid van een RABA bevestigd dan wordt de eigenaar van het pand opgespoord en wordt deze aangemaand het toestel te laten verwijderen. Op het einde 2005 had het Agentschap kennis van bijna 2.500 potentieel verdachte locaties, waarvan er ca. 2.100 inmiddels ook bezoek van een inspecteur hadden ontvangen.

Aantal geregistreerde en geïnspecteerde RABA-sites
Aantal aanmaningen tot afbraak
Aantal afgebroken en naar-NIRAS-afgevoerde RABA's
 (evolutie per kwartaal over 2004-2005)

In de loop van 2005 werden meer dan 1.200 potentiële sites gecontroleerd en werden 695 aanmaningen tot afbraak verzonden. Het Agentschap heeft 173 dossiers overgemaakt aan de verschillende parketten, omdat de eigenaars geen gevolg gaven aan de herhaalde aanmaningen van het Agentschap om het toestel op hun eigendom te laten verwijderen. De campagne van het Agentschap kon rekenen op ruime mediabelangstelling. Het RABA-informatiedossier op de website van het Agentschap werd in 2005 gevoelig uitgebreid met een beschrijving van de risico's voor personen die met zo'n toestel in contact komen en met informatie over het verloop van de campagne.

Het positieve beeld van de campagne werd enigszins verstoord door een juridische betwisting met één van de afbraakfirma's, die zich niet houdt aan de instructies van het Agentschap. Zijn opslagplaatsen werden enige tijd verzegeld. Alle gerechtelijke uitspraken waren tot op heden in het voordeel van het Agentschap.

3. wat het Agentschap in 2005 presteerde ... ... als informerende overheid

Het Agentschap werd door de wetgever belast met de opdracht om *neutrale en objectieve informatie* te verspreiden over de risico's verbonden aan het gebruik van nucleaire technologie, radioactieve stoffen en ioniserende straling en over de maatregelen die werden genomen om de bevolking en het leefmilieu ertegen te beschermen. In de wijze waarop het Agentschap zijn communicatieopdracht vorm geeft vindt men een weerspiegeling van de fundamentele waarden die het Agentschap nastreeft, zoals transparantie, objectiviteit, multidisciplinaire benadering, overleg, ...

Het *Jaarverslag van het Agentschap voor de wetgevende kamers* tracht een bevattelijk overzicht te geven van de activiteiten ontplooid door het Agentschap tijdens het voorbije werkingsjaar. Het 3de jaarverslag, handelend over het werkingjaar 2004, werd via de toezichthoudende minister ingediend bij de voorzitters van Kamer en Senaat. Voor een meer beknopte voorstelling van het Agentschap werd een vierkleurige *informatiemap* gerealiseerd die in 3 talen ter beschikking is, en waarin het Agentschap zichzelf voorstelt aan de hand van 4 kernachtige Vragen & Antwoorden. In de loop van 2005 kwamen enkele belangrijke publicaties tot stand, waaronder het Belgisch rapport voor de 2de internationale toetsingsconferentie over het veilig beheer van radioactief afval en bestraalde splijtstof, die toen geprogrammeerd stond voor het jaar 2006, de verslagen over het radiologisch toezicht, de geïllustreerde brochure over dit toezicht, enz.

Zoals elke eigentijdse overheidsinstelling heeft ook het Agentschap zich een plaats veroverd op de informatiesnelweg door de creatie van een eigen webstek op het adres www.fanc.fgov.be. De bezoeker vindt er allerhande informatie over het Agentschap zelf, de toepasselijke regelgeving, specifieke campagnes, georganiseerde opleidingssessies, uitgebrachte persmededelingen, verslagen van enz. Belangrijke publicaties kunnen er gedownload worden, zoals de nationale rapporten opgesteld in het kader van de toetsingsconferenties van de internationale verdragen op het gebied van de nucleaire veiligheid, de verslagen opgemaakt in het kader van het radiologisch toezicht op het leefmilieu, de opeenvolgende jaarverslagen van het Agentschap, enz. De website wordt voortdurend aangepast met actuele informatie. Eind 2005 bestond de FANC-site uit ca. 300 html-pagina's met een 150-tal afzonderlijk downloadbare bestanden in pdf-formaat. Alle informatie is beschikbaar in beide landstalen, met uitzondering van de rapporten voor de internationale instanties die uitsluitend in het Engels verschijnen.

Het meetnet TELERAD heeft een afzonderlijke webstek, die te bereiken is via het adres www.telerad.fgov.be. De meest actuele meetresultaten van de omgevingsradioactiviteit kunnen er worden geraadpleegd, zoals opgetekend door één van de 200 meetstations die verspreid over het nationale grondgebied staan opgesteld.

Het belang van de informatie-, communicatie- en opleidingsinitiatieven in de werking van het Agentschap blijkt uit het overzichtje van markante feiten weergegeven op pagina 24. Deze initiatieven komen verder aan bod bij de beschrijving van de activiteiten van de departementale diensten.

welke internationale contacten het Agentschap onderhoudt.

De wetgever heeft het Agentschap aangespoord om bevoorrechte betrekkingen aan te knopen met de internationale instanties die werkzaam zijn in het nucleaire domein. In de supranationaal gestructureerde netwerken heeft het Agentschap zich een stevige positie weten te veroveren te midden van zijn buitenlandse homologen. Geen enkele autoriteit ter wereld kan het zich vandaag nog veroorloven om in het beleidsdomein van de stralingsbescherming, de nucleaire veiligheid en de fysieke beveiliging, louter op eigen krachten te vertrouwen. Met zijn lange traditie van internationale samenwerking, zijn stevige verankering in de Europese Unie en zijn algemeen erkende expertise is België een gewaardeerd lid van deze internationale gemeenschap. Een aanzienlijk deel van de geldende regelgeving en normen is tot stand gekomen in de schoot van internationale fora. Organisaties zoals de IAEA te Wenen en het NEA te Parijs zijn deponhouder van belangrijke internationale verdragen, waarvan België één van de verdragsluitende partijen is (zie kader pagina 81).

DE EUROPESE UNIE

Als lidstaat van de Europese Unie neemt België actief deel aan de Europese besluitvormingsprocedures. In dit jaarverslag werd reeds eerder gewezen op het belang van de Europese regelgeving voor de werking van het Agentschap (zie kader p. 16-17). België was één van de zes initiatiefnemende landen die aan de basis liggen van het *Verdrag van Rome* en van het *Euratom-Verdrag* uit 1957. De Europese basisnormen inzake stralingsbescherming, die elkaar sinds 1959 aansluitend hebben opgevolgd, vinden hun oorsprong rechtstreeks in hoofdstuk III van het Euratom-Verdrag. Gezien zijn expertise ligt de aanwezigheid van personeelsleden van het Agentschap in tal van Europese werkgroepen dan ook voor de hand.

Het merendeel van de Europese regelgeving waarbij het Agentschap beleidsmatig is betrokken wordt tussen de Commissie en de Lidstaten onderhandeld in de schoot van de *Groep Atoomvraagstukken van de Raad van Ministers*, waar het Agentschap is vertegenwoordigd naast de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie. In 2005 stonden onder meer de volgende onderwerpen en ontwikkelingen op de agenda.

- De opstelling en uitvoering van het *actieplan inzake nucleaire veiligheid en het veilig beheer van verbruikte splijtstof en radioactief afval*, waartoe de Europese Raad in juni 2004 heeft beslist, met als doel informatie te verwerven over de mate waarin de harmonisering reeds is doorgedrongen in het onderlinge optreden van de verschillende nationale veiligheidsautoriteiten. De werkzaamheden gaan gepaard met uitvoerige raadplegingen van de lidstaten en moeten toelaten om eventuele toekomstige Europese initiatieven beter op de beoogde doelstelling te kunnen afstemmen (cf. het *nucleair pakket* voorgesteld door de Commissie).

**Een greep uit de internationale verdragen
waarvan België verdragsluitende partij is.**

**Verdrag inzake niet-verspreiding van kernwapens
20 augustus 1968**

**Waarborg-overeenkomst tussen de niet-kernwapen-lidstaten van de EU,
Euratom en IAEA
5 april 1973
Aanvullend Protocol bij deze Overeenkomst
22 september 1998**

**Verdrag inzake de fysieke beveiliging van kernmateriaal
3 maart 1980**

**Verdrag inzake vroegtijdige kennisgeving van een nucleair ongeval
26 september 1986**

**Verdrag inzake verlening van bijstand in het geval van een nucleair ongeval
26 september 1986**

**Verdrag inzake nucleaire veiligheid
20 september 1994**

**Gezamenlijk Verdrag inzake de veiligheid van het beheer van bestraalde
spleetstof en inzake de veiligheid van het beheer van radioactief afval
5 september 1997**

**Verdrag van Parijs
inzake wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie
29 juli 1960**

**Verdrag van Brussel tot aanvulling van het Verdrag van Parijs,
31 januari 1963**

**Verdrag inzake de voorkoming van de verontreiniging van de zee
ten gevolge van het storten van afval en andere stoffen
13 november 1972
(verbod op het storten van kernafval van 12 november 1993)**

**Verdrag tot bescherming van het mariene milieu in de Noordoostelijke
Atlantische Oceaan (OSPAR-conventie)
21-22 september 1992**

(De vermelde data zijn deze van de ondertekening.)

- Het nieuwe regime van de *Euratom-veiligheidscontroles*, voortaan toevertrouwd aan het directoraat I van het directoraat-generaal Transport en Energie (DG-TREN). Na talrijke besprekingen hebben de Commissie en de Lidstaten de basis gelegd voor een gemeenschappelijke visie over de wijze waarop deze controles in de toekomst moeten worden aangepakt.
- De toetreding van Euratom tot 3 internationale verdragen, met name het verdrag inzake vroegtijdige kennisgeving van een nucleair ongeval, het verdrag inzake verlening van bijstand in het geval van een nucleair ongeval en het gezamenlijk verdrag inzake de veiligheid van het beheer van bestraalde splijtstof en inzake de veiligheid van het beheer van radioactief afval. Dit stelt de Gemeenschap in staat om deel te nemen aan de volgende toetsingsconferenties van het *Gezamenlijk Verdrag*.
- Het verslag dat Euratom, als partij bij het *Verdrag inzake Nucleaire Veiligheid*, wenste in te dienen op de 3de toetsingsconferentie (april 2005).
- De verdere onderhandelingen over het voorstel tot wijziging van *de richtlijn 1992/3 betreffende de overbrenging van radioactieve afvalstoffen*. De voorgenomen wijziging beoogt de uitbreiding van het toepassingsgebied van de richtlijn tot bestraalde splijtstoffen en de verbetering van de toegepaste procedures.

Het Agentschap neemt voorts deel aan de werkzaamheden van meerdere deskundigengroepen waarvan de oprichting is voorzien door het Euratom Verdrag zelf of door één van de Europese richtlijnen. Een bijzondere vermelding verdienen de groepen in wiens oprichting is voorzien in de artikelen 31, 35, 36 en 37 van het Euratom Verdrag en waarvan de samenstelling werd herzien rekening houdend met de uitbreiding van de Unie. De groep van artikel 31 staat de Commissie bij tijdens de voorbereiding van nieuwe regelgeving ter bescherming van de bevolking tegen ioniserende straling. Een personeelslid van het Agentschap neemt het voorzitterschap waar van een subgroep belast met de evaluatie van nieuwe ontwikkelingen in de stralingsbescherming en de invloed van het vele onderzoekswerk dat lopende is, onder meer dankzij Europese financiering. De werkgroep 'Radiation & Health' bestaande uit deskundigen van het Agentschap op het gebied van de stralingsbescherming, volgt al deze ontwikkelingen van nabij.

De niet-verspreiding van kernwapens vormt uiteraard ook een belangrijk thema in het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid (GBVB) van de Europese Unie, waar het Agentschap de Belgische deelname met zijn expertise ondersteunt.

WENRA

Gezien zijn toenemende rol mag een organisatie als *WENRA - Western European Nuclear Regulators' Association* - in dit overzicht van internationale instanties niet ontbreken. Dit samenwerkingsverband werd opgericht in februari 1999 en verenigt de veiligheidsautoriteiten van alle 16 EU-lidstaten die een kernenergieprogramma op hun grondgebied herbergen, aangevuld met Zwitserland. WENRA beschikt over een internationaal gerenommeerde expertise op het gebied van veiligheidsevaluatie. Het werkt in het bijzonder aan de ontwikkeling van een project tot harmonisatie van de toegepaste nucleaire veiligheidspraktijk in de landen waar zijn leden actief zijn. Het Agentschap neemt deel aan de ontplooiende initiatieven en werkzaamheden.

Eind 2005 heeft WENRA een eerste studie afgerond, die zich toespitst op de toegepaste veiligheidspraktijk in kerncentrales. Op basis van deze studie beschikt elk lid van WENRA over een precieze opsomming van aandachtspunten waar nationale initiatieven noodzakelijk worden geacht, om de gewenste harmonisering tot stand te brengen. De aangesloten leden hebben zich ertoe verbonden om tegen het einde van 2006 een actieplan op te stellen dat de ambitie heeft om tegen 2010 de geïdentificeerde lacunes volledig weg te werken.

DE INTERNATIONALE ORGANISATIE VOOR ATOOMENERGIE (IAEA)

De IAEA met zetel te Wenen is het orgaan van de Verenigde Naties dat onder meer waakt over de niet-verspreiding van kernwapens, door het inspecteren van de nucleaire installaties, overeenkomstig artikel III van het *Non-Proliferatie Verdrag (NPT)* uit 1968. De IAEA groepeerde inmiddels 139 landen.

De organisatie speelt daarnaast een voortrekkersrol in de ontwikkeling van veiligheidsnormen, *Safety Standards* genoemd, op het gebied van de nucleaire veiligheid, de stralingsbescherming, het transport van radioactieve stoffen en het beheer van radioactief afval. Bij de opstelling ervan spelen vier vaste comités een actieve rol: NUSSC (Nuclear Safety Standards Committee) voor de veiligheid van nucleaire installaties, RASSC (Radiation Safety Standards Committee) voor de stralingsbescherming, TRANSSC (Transport Safety Standards Committee) voor het veilig vervoer van radioactieve stoffen, en WASSC (Waste Safety Standards Committee) voor het veilig beheer van radioactief afval. Het FANC is vertegenwoordigd in de comités RASSC, TRANSSC en WASSC.

Zoals voorzien in zijn oprichtingswet speelt het Agentschap een vooraanstaande rol in de betrekkingen tussen België en de IAEA. Het Agentschap participeert aan de interne besluitvorming, via zijn aanwezigheid op de Raad van Gouverneurs en de jaarlijkse Algemene Vergadering. Het neemt regelmatig deel aan werkgroepen die het nuttig acht, het verzekert de leiding van de Belgische delegatie bij onderhandelingen over nieuwe instrumenten of ter gelegenheid van sommige conferenties en neemt de nodige initiatieven opdat België zijn aangegane verplichtingen zou respecteren.

De hierna volgende activiteiten uit het werkingsjaar 2005 zijn in het bijzonder het vermelden waard, gezien het belang ervan voor het Agentschap:

- De 3ste toetsingsconferentie van de verdragsluitende partijen bij het *Verdrag inzake nucleaire veiligheid*, gehouden van 11 tot 22 april 2005, met de presentatie van het geactualiseerd Belgisch nationaal rapport (beschikbaar op de FANC-website).
- De werkgroep belast met het opstellen van gedragsregels voor uitwisseling van informatie over de in- en uitvoer van hoogactieve ingekapselde bronnen, in het kader van de betreffende IAEA-gedragscode.
- De Conferentie tot amendering van het uit 1980 daterende *Verdrag inzake de fysieke beveiliging van kernmateriaal*, met succes afgesloten op 8 juli 2005.
- Het *Raadgevend Comité voor Safeguards en Verificatie*, ingesteld door de Raad van Bestuur van de IAEA in juni 2005. Dit zogenaamde '*Comité 25*' is belast met

het opstellen van aanbevelingen voor het verbeteren en verstrengen van de safeguardsregeling van de IAEA. Het Comité kwam in november 2005 een eerste maal samen.

- Het comité ter voorbereiding van de 2de toetsingsconferentie van de verdragsluitende partijen bij het *Gezamenlijk Verdrag inzake het veilig beheer van bestraalde splijtstof en radioactief afval*, geprogrammeerd voor mei 2006.

UNSCEAR

België heeft een wetenschappelijk vertegenwoordiger in *UNSCEAR (United Nations Scientific Committee on the Effects of Atomic Radiation)*, een 21 koppig comité, belast met de opvolging van de wetenschappelijke ontwikkelingen inzake de gezondheidseffecten van ioniserende straling. Vertegenwoordigers van het Agentschap hebben deelgenomen aan de 53ste zitting gehouden in september 2005.

CODEX ALIMENTARIUS VAN DE VERENIGDE NATIES (FAO/WHO)

Het *Codex Comité voor Voedseladditieven en Contaminanten* heeft zich tijdens zijn 37ste zitting in april 2005 gebogen over een voorstel tot herziening van de indicatieve grenswaarden voor radionucliden in voedingswaren bestemd voor de wereldhandel. Bij gebrek aan consensus werd het voorstel verwezen naar een werkgroep. Een vertegenwoordiger van het Agentschap volgt de besprekingen.

HET AGENTSCHAP VOOR KERNENERGIE VAN DE OESO (NEA)

Het NEA, met zetel in Parijs, werd opgericht in 1958 als supranationale instelling om de samenwerking tussen zijn lidstaten inzake de vreedzame toepassing van kernenergie te bevorderen. Het NEA groepeerde inmiddels 28 landen. Vertegenwoordigers van het Agentschap maken deel uit van het directiecomité en nemen deel aan de werkzaamheden van 4 van de 7 permanente NEA-comités, met name het *Committee on Nuclear Regulatory Activities (CNRA)*, het *Radioactive Waste Management Committee (RWMC)*, het *Committee on the Safety of Nuclear Installations (CSNI)* en het *Committee on Radiation Protection and Public Health (CRPPH)*. Het Agentschap volgt ook de werkzaamheden van een werkgroep rond communicatie met het publiek (WGPC).

BILATERALE CONTACTEN MET DE BUITENLANDSE VEILIGHEIDSAUTORITEITEN

Het Agentschap onderhoudt geregelde contacten met zijn homologe instanties in het buitenland, in het bijzonder met deze uit de buurlanden, waar deze contacten dikwijls de vorm aannemen van echte samenwerking. In maart 2005 heeft het Agentschap een overeenkomst gesloten met de *US Nuclear Regulatory Commission*, de nucleaire veiligheidsautoriteit van de Verenigde Staten, voor de uitwisseling van technische informatie en nauwe samenwerking.

DEELNAME AAN INTERNATIONALE CONGRESSEN, CONFERENTIES, COLLOQUIA, ...

Personeelsleden van het Agentschap actualiseren voortdurend hun kennis van het eigen vakterrein, onder meer door het geregeld bijwonen van internationale evenementen. Dit stelt hen in staat om hun inzichten rechtstreeks uit te wisselen met collega's van homologe instanties uit andere landen of in dienst van internationale organisaties. De meest belangrijke van deze congressen, conferenties, ... worden in dit jaarverslag vermeld bij de beschrijving van de deelactiviteiten waarop zij specifiek betrekking hebben.

wie in het Agentschap het werk verzet.

Het Agentschap telde op 31 december 2005 een personeelsbestand bestaande uit 114 personen of 111,4 voltijdse-equivalenten.

AARD VAN HET TEWERKSTELLINGREGIME

Op 31 december 2005 had het Agentschap 90 personeelsleden in dienst met een arbeidsovereenkomst. Dit vertegenwoordigt 88,3 voltijdse equivalenten. Daarnaast waren er bij het Agentschap 24 personen werkzaam die ter beschikking waren gesteld door enkele Federale Overheidsdiensten (de vroegere ministeries van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, Tewerkstelling en Arbeid, Economische Zaken, Buitenlandse Zaken, Justitie). Zij vertegenwoordigen 23,1 voltijdse equivalenten.

AANWERVINGEN EN AFVLOEIINGEN

Tijdens het jaar 2005 is het aantal medewerkers ongewijzigd gebleven: 4 personen hebben het Agentschap verlaten, terwijl er evenveel nieuw werden aangeworven.

VERDELING TUSSEN MANNEN EN VROUWEN / VERDELING PER OPLEIDINGSNIVEAU

Onder de 114 personeelsleden waren er:

47 vrouwen (41%) en 67 mannen (59%).
47 niet-universitair (41%) en 67 universitair (59%).

LEEFTIJDSTRUCTUUR

De leeftijdsstructuur van de 67 universitaire medewerkers zag er als volgt uit:

leeftijd (in jaren)	20-29	30-39	40-49	50-59	60-65
aantal personen	5	16	19	20	7

VORMING

Sommige jonge universitaire medewerkers, aangeworven in de voorbije jaren, hebben een aanvullende opleiding in de stralingsbescherming aangevat of voortgezet. Deze universitaire vorming, die zich uitstrekt over 2 studiejaar, vertegenwoordigt een belangrijke investering vanwege het Agentschap, ten voordele van hen die in de mogelijkheid worden gesteld om deze opleiding te volgen.

hoe het Agentschap wordt gefinancierd.

De werkingskosten van het Agentschap worden gedekt door retributies die ten laste zijn van diegenen waarvoor het Agentschap prestaties levert. Het gaat hier om alle personen en bedrijven die een vergunning aanvragen bij het Agentschap (waarvoor een éénmalige retributie verschuldigd is) of die houder zijn van een vergunning en die onder de permanente controle staan van het Agentschap (waarvoor een jaarlijkse retributie wordt aangerekend). Het bedrag van deze vergoedingen is vastgesteld bij het koninklijk besluit van 24 augustus 2001. Jaarlijks worden de bedragen aangepast aan de evolutie van het cijfer van de gezondheidsindex en in het Belgische Staatsblad bekend gemaakt. De bedragen van toepassing voor het jaar 2005 zijn verschenen in het Staatsblad van 20 december 2004. De bijdragen zijn voor driekwart afkomstig van de exploitanten van de kerncentrales. De medische sector, die vóór 1 september 2001 nauwelijks tot de financiering van de bevoegde overheidsdiensten bijdroeg, neemt ca. 18% van de kosten voor zijn rekening.

Deze financieringstechniek werd in het begin van de jaren '80 ingevoerd voor de financiering van de destijds bevoegde federale diensten, voor de bouw en exploitatie van het meetnet TELERAD en voor de uitgaven in het kader van het nucleair noodplan. De wetgever heeft dezelfde techniek overgenomen voor de financiering van het Agentschap. Het Agentschap heeft ook taken overgenomen van andere gespecialiseerde federale diensten, zoals van de FOD Justitie, waarvan de financiering voorheen ten laste was van de staatsbegroting. De kosten die aan deze werking verbonden is worden momenteel niet gedekt door specifieke vergoedingen. Zij worden gefinancierd uit de algemene middelen van het Agentschap, die over alle retributieplichtigen worden uitgesmeerd.

Het budget van het Agentschap voor het jaar 2005 bedroeg ca. 16 miljoen €. Het Agentschap is wettelijk verplicht om inkomsten en uitgaven in evenwicht te houden. Artikel 9 van het retributiebesluit voorziet dat het Agentschap elk jaar vóór 30 juni aan zijn toezichthoudende minister een overzicht moet bezorgen van de ontvangen retributies en de wijze waarop zij werden aangewend. Het allereerste verslag, handelend over het werkingsjaar 2003, werd in juni 2004 aan de toezichthoudende minister overgemaakt. Een geactualiseerd verslag over het jaar 2005 werd in juni 2006 aan de minister bezorgd.

Het Agentschap beschikt momenteel over belangrijke reserves. Het ontstaan ervan is mede het gevolg van de vertraging opgelopen bij de ontplooiing van het Agentschap, terwijl de opbrengsten van de retributies reeds vanaf het jaar 1998 aan het Agentschap waren toegewezen. De wettelijke verplichting tot naleving van het financieel evenwicht houdt in dat deze reserves een bestemming zullen krijgen die de retributieplichtigen ten goede komen.

Tijdens de zitting van de raad van bestuur van 8 september 2005 werd beslist een deel van de financiële reserves aan te wenden voor de realisatie van een aantal belangrijke projecten die bijdragen tot een betere bescherming van de bevolking, de werknemers en het leefmilieu tegen de gevaren uit ioniserende stralingen. Dit is een belangrijke

koerswijziging van het beleid van het Agentschap; de raad van bestuur was namelijk van oordeel dat zelfs indien het Agentschap voor bepaalde activiteiten (alsnog) geen structurele financiering ontvangt, het een aantal belangrijke taken verder dient te ontwikkelen. De projecten kunnen onderverdeeld worden in 5 luiken: een eerste luik heeft betrekking op acties die potentieel recurrent zijn en met een beperkte jaarlijkse kost die overigens beschouwd worden als sponsoring. Een tweede luik heeft betrekking op financiering van studies of acties in activiteitsdomeinen waarvoor (nog) geen retributies ontvangen worden. Een derde luik op de financiering van beleidsvoorbereidende studies over de kernactiviteiten van het Agentschap. Een vierde luik betreft acties gericht op een bijkomende impuls voor de operationalisering van het Agentschap. Tot slot is er nog een luik inzake de financiering van de modernisering en het onderhoud van het meetnet Telerad, gezien zijn belangrijke rol naar het publiek toe. Aldus heeft de raad aangegeven dat zij het financiële evenwicht, waartoe het Agentschap gehouden is ingevolge artikel 31, laatste lid van de wet van 15 april 1994, op lange termijn ziet.

wat de financiële resultaten van het Agentschap zijn.

Zoals opgelegd door de wetgever, wordt de jaarrekening van het Agentschap opgesteld volgens de methoden van de vennootschapsboekhouding met inachtnaam van de regels bepaald door het *wetboek van vennootschappen*, vastgesteld bij de wet 7 mei 1999. De rekeningen worden gecontroleerd door een erkende bedrijfsrevisor. Voor de boekjaren 2005 tot en met 2007 heeft de raad van bestuur het kantoor *TCLM* met deze opdracht belast. De revisor stuurt jaarlijks een verslag over het actief en het passief alsmede over de bedrijfsresultaten aan de raad van bestuur en aan de voogdijminister van het Agentschap. Ook het Rekenhof houdt toezicht op de werking van het Agentschap. Het Hof heeft een auditverslag opgesteld voor de jaren 2003-2004, waarvan een ontwerp ter commentaar aan het Agentschap werd overgemaakt op 3 oktober 2005. Het Agentschap heeft de geformuleerde vaststellingen uitvoerig becommentarieerd in een schrijven van 19 januari 2006.

Het financiële luik van dit verslag bespreekt de balanscijfers per 31 december 2005, zoals goedgekeurd door de raad van bestuur op zijn vergadering van 30 juni 2006. De bedrijfsrevisor had eerder een voorbehoud geformuleerd op enkele punten die alle betrekking hadden op de overdracht van het patrimonium van de Staat naar het Agentschap.

ACTIVA

De netto boekwaarde van de vaste activa bedraagt per 31 december 2005 4.153 k€. Sinds 1999 werden investeringsuitgaven voor meubilair en rollend materieel gedaan ten bedrage van 1.834 k€. Het betreft hoofdzakelijk investeringen in kantoormeubilair en informaticamateriaal. Eveneens sinds 1999 werden investeringen in installaties, machines en uitrusting gedaan ter waarde van 667 k€ hoofdzakelijk met betrekking tot de inrichting van de kantoren in de Ravensteinstraat te Brussel en de modernisering van het Telerad meetnet.

Middels het koninklijk besluit van 11 juli 2003 werden de modaliteiten inzake de eigendomsoverdracht van de bezittingen van de nucleaire diensten van het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu en van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid goedgekeurd. Deze overdracht gebeurt ten kosteloze titel. Het gaat hier hoofdzakelijk over de overdracht van het meetnet Telerad. Dit meetnet werd in de boeken van het Agentschap bijgeschreven voor een waarde van 3.285 k€ (waarde 1 september 2001), waarde gebaseerd op een expertise volgens het concept van economische gebruikswaarde. De afschrijvingen die jaarlijks geboekt worden zijn gebaseerd op de in de bedrijfswereld gebruikelijke percentages. De overige activa bestaan uit handelsvorderingen, geldbeleggingen en liquide middelen.

PASSIVA

De beschikbare reserves werden opgebouwd sinds 1998 en zijn voorzien voor toekomstige bestedingen door het Agentschap. In de voorzieningen voor risico's en kosten werden risico's afgedekt met betrekking tot pensioenplan, niet-opgenomen vakantiedagen en litiges. De schulden op minder dan één jaar bestaan uit leveranciersschulden, af te dragen bedrijfsvoorheffing en te betalen sociale lasten en bezoldigingen.

EXPLOITATIEACTIVITEITEN

De exploitatie-inkomsten van het Agentschap bestaan bijna uitsluitend uit retributies die ten gunste van het Agentschap geïnd worden in uitvoering van het retributiebesluit waarbij sommige inrichtingen, activiteiten, personen en diensten aan retributies onderworpen werden. De exploitatiekosten van het Agentschap bestaan uit personeelskosten, afschrijvingen op investeringsgoederen en functioneringskosten.

RISICO'S EN ONZEKERHEDEN

Het Agentschap is niet geconfronteerd met specifieke risico's die een belangrijke invloed zouden kunnen hebben op de rekeningen.

De waardering van de activa en passiva bevatte geen onzekerheden waarvan de vermelding in de financiële verslaggeving over het jaar 2005 noodzakelijk ware geweest.

Hoe de balans er op 31 december 2005 uitzag
(bedragen in 1.000 €)

Activa		37.528	Passiva		37.528
Vaste Activa		4.153	Eigen Vermogen		32.763
III.	Materiële vaste activa	2.377	IV.	Reserves	32.763
	B. Installaties, machines en uitrusting	2.045			
	C. Meubilair en rollend materieel	332		Voorzieningen en uitgestelde belastingen	1.992
IV.	Financiële vaste activa	1.776	VII.	Voorzieningen voor risico's en kosten	1.992
Vlottende Activa		33.375			
VII.	Vorderingen op ten hoogste één jaar	149	Schulden		2.773
	A. Handelsvorderingen	90	IX.	Schulden op ten hoogste één jaar	2.773
	B. Overige vorderingen	59		C. Handelsschulden	1.475
VIII.	Geldbeleggingen	32.825			
IX.	Liquide middelen	361		E. Schulden met betrekking tot ...	1.290
				Belastingen	440
				Bezoldigingen en sociale lasten	850
				F. Overige schulden	8
X.	Overlopende rekeningen	40	X.	Overlopende rekeningen	0

Bijlage: Het Agentschap in het parlementaire halfroond

assemblee	type	datum van het antwoord	vraagsteller	onderwerp	publicatie van het antwoord	pagina
K	O	12/01/2005	Philippe De Coene	AVN-FANC audit in Doel en Tihange	CRIV-51-COM-459	29-31
K	O	19/01/2005	Hilde Dierickx	FANC-retributie ten laste van tandartsen	CRIV-51-COM-469	7-8
K	O	20/01/2005	Muriel Gerken	Fysieke beveiliging van de kerninstallaties	CRIV-51-PLN-114	18-21
K	O	02/02/2005	Magda De Meyer	VRT-uitzending over nucleaire veiligheid op SCK•CEN	CRIV-51-COM-489	44-49
K	O	02/02/2005	Servais Verherstraeten	VRT-uitzending over nucleaire veiligheid op SCK•CEN	CRIV-51-COM-489	44-49
K	P	16/02/2005	Muriel Gerken	Radioactief bemette materialen in klassiek afvalcircuit	QRVA-51-66	10671-73
K	P	16/02/2005	Hagen Goyvaerts	Controle op schroothandel	QRVA-51-66	10673-75
K	P	17/02/2005	Muriel Gerken	Bezoek van delegatie uit de VSA	QRVA-51-66	10669-71
S	I	24/02/2005	Luc Willems	Transport van plutonium over het Kanaal	CRIV-03-PLN-98	53-55
K	P	09/03/2005	Koen T'Sijen	AVN-FANC audit in Doel en Tihange	QRVA-51-69	11476-78
S	P	15/03/2005	Margriet Hermans	AVN-FANC audit in Doel en Tihange	QRVA-03-36	2719-27
K	O	16/03/2005	Hilde Dierickx	FANC-retributie ten laste van tandartsen	CRIV-51-COM-536	47-50
K	P	30/03/2005	Muriel Gerken	Verleende vergunningen voor inrichtingen van klasse I	QRVA-51-72	11976-78
K	P	31/03/2005	Hagen Goyvaerts	Stappenplan van de RABA-campagne	QRVA-51-72	11973-75
K	P	24/05/2005	Muriel Gerken	Beroepsactiviteiten met natuurlijke stralingsbronnen	QRVA-51-80	13434-35
K	P	24/05/2005	Koen T'Sijen	Handel in verarmd uranium	QRVA-51-80	13444-47
K	P	24/05/2005	Muriel Gerken	Plutoniumtransport vanuit het V.K.	QRVA-51-80	13469-70
K	P	31/05/2005	Hagen Goyvaerts	Financiering van TELERAD	QRVA-51-81	13723-24
K	P	01/06/2005	Muriel Gerken	Export van gevoelig materiaal	QRVA-51-81	13731
S	P	07/06/2005	Luc Willems	VRT-uitzending over nucleaire veiligheid op SCK•CEN	QRVA-03-42	3310-13
K	O	08/06/2005	Muriel Gerken	Weerslag van het THORP-incident op Belgonucleaire	CRIV-51-COM-635	17-18
K	O	08/06/2005	Magda De Meyer	RABA-campagne	CRIV-51-COM-635	21-23
K	P	24/08/2005	Muriel Gerken	Nucleaire activiteiten in Iran	QRVA-51-90	15970-71
K	P	24/08/2005	Bert Schoofs	Radiologische verontreiniging rond Tessenderlo Chemie	QRVA-51-90	15971-73
K	P	24/08/2005	Muriel Gerken	Directeur-generaal van het FANC	QRVA-51-90	16001-03
K	P	24/08/2005	Muriel Gerken	Terroristische dreiging op nucleaire installaties	QRVA-51-90	16003-05

assemblee	type	datum van het antwoord	vraagsteller	onderwerp	publicatie van het antwoord	pagina
K	P	24/08/2005	Muriel Gerkens	Verwerking van militair plutonium	QRVA-51-90	16005-06
K	P	24/08/2005	Muriel Gerkens	Werkgroep Atoomvraagstukken van de Europese Raad	QRVA-51-90	16007-09
K	P	24/08/2005	Muriel Gerkens	Radioactief afval van de categorie A3X	QRVA-51-90	16009-10
K	P	24/08/2005	Hagen Goyvaerts	Detectieniveaus van meetpoorten	QRVA-51-90	16019
S	P	13/09/2005	Joris Van Hauthem	Ziekteverzuim onder FANC-personeelsleden	QRVA-03-49	4160-62
K	I	21/09/2005	Hagen Goyvaerts	RABA-campagne	CRIV-51-COM-692	22-26
K	P	07/10/2005	Muriel Gerkens	Tritiumlozingen in de Maas door het kernpark te Chooz	QRVA-51-96	17188-89
S	P	11/10/2005	Anke Van dermeersch	Publicaties uitgegeven door het FANC	QRVA-03-51	4418
K	O	09/11/2005	Joseph Arens	Relaties FANC met de erkende controle-instellingen	CRIV-51-COM-739	9-11
K	O	09/11/2005	Josée Lejeune	INES-voorvallen in Tihange	CRIV-51-COM-739	16-18
S	P	22/11/2005	Anke Van dermeersch	Tewerkstelling van gehandicapte personeelsleden	QRVA-03-54	4749-52
K	O	23/11/2005	Muriel Gerkens	Tritiumlozingen in de Maas door het kernpark te Chooz	CRIV-51-COM-760	1-3
K	O	01/12/2005	Simonne Creyf	Beoordeling van de FANC-directie	CRIV-51-PLEN-172	12-15
K	P	20/12/2005	Guy D'haeseleer	Regeringscommissaris bij het FANC	QRVA-51-104	18910-12
K	P	21/12/2005	Guido De Padt	Directeur-generaal van het FANC	QRVA-51-104	18906-09
K	O	21/12/2005	Philippe De Coene	Werking van het FANC en van TELERAD	CRIV-51-COM-796	14-45
K	O	21/12/2005	Muriel Gerkens	Werking van het FANC	CRIV-51-COM-796	14-45
K	I	21/12/2005	Simonne Creyf	Werking van het FANC	CRIV-51-COM-796	14-45

Verklaring:

Assemblee: K = Kamer, S = Senaat

Type: P = schriftelijk, O = mondeling, I = interpellatie (K) of vraag om uitleg (S)

Datum van beantwoording: voor zover bekend gaat het om de datum waarop de minister het antwoord aan de vraagsteller heeft verstrekt, zoniet om de datum waarop dit antwoord publiek werd bekendgemaakt.

Publicatie:

QRVA = Bulletin van Vragen & Antwoorden

CRIV = Integraal Verslag van de betreffende commissievergadering (COM) of van de voltallige vergadering (PLEN) van de betrokken assemblee.

Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle

F A N C

Ravensteinstraat 36
BE-1000 Brussel

tel. 02/289.21.11 - fax 02/289.21.12
e-mail: info@fanc.fgov.be

www.fanc.fgov.be

september 2006